

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 13.7.2016
COM(2016) 467 final

2016/0224 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

**millega luuakse rahvusvahelise kaitse ühine menetlus liidus ja tunnistatakse kehtetuks
direktiiv 2013/32/EL**

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku taust ja põhjused

Euroopa Liit teeb tööd selle nimel, et luua ELi integreeritud, jätkusuutlik ja terviklik rändepoliitika, mis põhineb solidaarsusel ja vastutuse jagamisel ning on võimeline toimima tõhusalt nii rahulikel kui ka kriisiaegadel. Alates Euroopa rände tegevuskava vastuvõtmisest¹ on komisjon teinud tööd, et võtta meetmeid nii pakiliste kui ka pikaajaliste probleemide lahendamiseks seoses rändevoogude tõhusa ja kõikehõlmava juhtimisega.

Euroopa ühine varjupaigasüsteem põhineb eeskirjadel, millega määratakse kindlaks rahvusvahelise kaitse taotlejate eest vastutav liikmesriik (sealhulgas varjupaigataotlejate sõrmejälgede andmebaas), varjupaigamenetluste ühtsed nõuded, vastuvõtutingimused ning rahvusvahelise kaitse saajate tunnustamine ja kaitsmine. Lisaks toetab Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet liikmesriike Euroopa ühise varjupaigasüsteemi rakendamisel.

Vaatamata Euroopa ühise varjupaigasüsteemi arendamisel tehtud olulistele edusammudele, esineb liikmesriikide vahel ikka märkimisväärsed erinevusi kasutatavates menetlusliikides, taotlejatele pakutavates vastuvõtutingimustes, tunnustamise määraades ning rahvusvahelise kaitse saajatele antava kaitse liigis. Nimetatud erinevused soodustavad teisest rännet ja meelepärase varjupaiga otsimist, loovad tõmbetegureid ning toovad lõpuks kaasa liikmesriikide ebaühtlase vastutuse jaotumise kaitse pakkumisel neile, kes seda vajavad.

Viimase aja massiline sisseränne on näidanud, et Euroopa vajab tõhusat ja tulemuslikku varjupaigasüsteemi, mis suudab tagada vastutuse õiglase ja jätkusuutliku jagamise liikmesriikide vahel, pakkuda piisavaid ja inimväärsed vastuvõtutingimusi kogu ELis, töödelda kiiresti ja tõhusalt ELis esitatud varjupaigataotlusi ning tagada tehtavate otsuste kvaliteet nii, et need, kes rahvusvahelist kaitset vajavad, selle tõepoolest saavad. ELil on samal ajal vaja tegeleda ebaseadusliku ja ohtliku rändega ning teha lõpp inims mugeldajate ärimudelile. Selleks tuleb ühest küljest menetleda kiiresti nende isikute varjupaigataotlusi, kellel ei ole õigust rahvusvahelisele kaitsele, ning need rändajad tuleb kiiresti tagasi saata. Teisest küljest on vaja avada ohutud ja seaduslikud teed ELi nende kolmandatest riikidest pärit isikute jaoks, kes vajavad kaitset. See on ka osa laiemast partnerlusest prioriteetsete päritolu- ja transiidiriikidega.

Komisjon sätestas 6. aprillil 2016. aastal oma teatises „Euroopa ühise varjupaigasüsteemi reformimine ja seaduslike võimaluste parandamine Euroopasse jõudmiseks“² oma prioriteedid seoses Euroopa varjupaiga- ja rändevõrgustiku struktuurireformiga, milles antakse ülevaade nii Euroopa humansema, õiglasema ja tulemuslikuma varjupaigapoliitika kui ka paremini hallatava seadusliku rände poliitika saavutamiseks võetavatest meetmetest.

Komisjon tutvustas 4. mail 2016 esimest ettepanekute paketti Euroopa ühise varjupaigasüsteemi reformimiseks, tuginedes oma teatises määratletud kolmele prioriteedile: luua jätkusuutlik ja õiglane Dublini süsteem varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi kindlaksmääramiseks,³ tugevdada Eurodac-süsteemi, et jälgida paremini teisest rännet ja hõlbustada ebaseadusliku rände vastast võitlust⁴ ning luua Euroopa tõeline

¹ COM(2015) 240 (lõplik).

² COM(2016) 197 (lõplik).

³ COM(2016) 270 (lõplik).

⁴ COM(2016) 272 (lõplik).

Varjupaigaküsimuste Tugiamet, et tagada Euroopa varjupaigasüsteemi toimimine⁵. Nimetatud ettepanekud on esimesed meetmed Euroopa ühise varjupaigasüsteemi reformimiseks.

Teise paketi viib komisjon Euroopa ühise varjupaigasüsteemi reformi lõpule, võttes vastu neli lisaettepanekut: ettepanek asendada varjupaigamenetluse direktiiv määrusega,⁶ ühtlustada praegu kehtivad erinevad menetlused kõigis liikmesriikides ning luua tõeline ühtne menetlus; ettepanek miinimumnõuete direktiivi asendamise kohta⁷ määrusega,⁸ millega kehtestatakse ühtsed normid kaitset vajavate isikute tunnistamisele ja rahvusvahelise kaitse saajate õigustele, ning ettepanek⁹ vastuvõtutingimuste direktiivi muutmiseks, et ühtlustada veelgi vastuvõtutingimusi ELis, suurendada taotlejate integreerumise võimalusi ning vähendada teisest rännet. Viimasena, tuginedes kohustusele parandada seaduslikke võimalusi ELi jõudmiseks, millest teatati 6. aprillil 2016, teeb komisjon ettepaneku luua liidu struktureeritud ümberasustamisraamistik, millega liigutakse paremini saavutatava lähenemisviisi poole rahvusvahelise kaitse valdkonnas ELis, tagatakse rahvusvahelist kaitset vajavatele isikutele nõuetekohased ja ohutud võimalused ELi jõudmiseks, eesmärgiga vähendada järkjärgult stiimuleid ebaseaduslikeks saabumisteks¹⁰.

Nimetatud ettepanekud on Euroopa ühise varjupaigasüsteemi põhjaliku reformi lahutamatu osa ning omavahel tihedalt seotud. Kõnealuse teise etapiga seadusandlikes ettepanekutes liidu varjupaigalaadse õigustiku reformimise kohta on nüüd esitatud kõik elemendid Euroopa kindlas, sidusas ja integreeritud varjupaigasüsteemis, mis põhineb ühtsetel ja ühtlustatud eeskirjadel, mis on nii tõhusad kui ka kaitavad ning täielikult kooskõlas Genfi konventsiooniga.

Euroopa ühine varjupaigasüsteem, mida me praegu edasi arendame, on nii tõhus kui ka kaitsev ning kujundatud selleks, et tagada riiklike varjupaigasüsteemide täielik lähenemine, vähendades stiimuleid teiseseks rändeks, tugevdades liikmesriikide vastastikust usaldust ning tuues üldkokkuvõttes kaasa hästitoimiva Dublini süsteemi.

See tagab, et varjupaigataotlejaid koheldakse kõikjal ELis võrdselt ja asjakohaselt. Selles sätestatakse vahendid, mis on vajalikud, et määratleda need isikud, kes vajavad tõeliselt rahvusvahelist kaitset, ja saata tagasi need, kellel kaitsevajadus puudub. Süsteem on leebe kõige haavatavamate ja range võimaliku kuritarvitamise suhtes, järgides samal ajal alati põhiõigusi. Lõpetuseks on ühine süsteem piisavalt kulutõhus ja paindlik, et kohanduda liikmesriikide keerulistele probleemidele nimetatud valdkonnas.

• Käesoleva ettepaneku eesmärgid

Käesoleva ettepaneku eesmärk on kehtestada tõeliselt ühtne rahvusvahelise kaitse menetlus, mis on tulemuslik, õiglane ja tasakaalustatud. Valides vormiks määruse, mis on vahetult kohaldatav kõigis liikmesriikides, ning kõrvaldades elemendid nagu kaalutusõigus, ning samas lihtsustades, ühtlustades ja konsolideerides menetluskorda, on ettepaneku eesmärk saavutada suurem ühtlustamise määr ning ühtsus varjupaigamenetluste tulemustes kõigis liikmesriikides, kõrvaldades sellega stiimulid meelepärase varjupaiga otsimiseks ja teiseseks rändeks liikmesriikide vahel.

⁵ COM(2016) 271 (lõplik).

⁶ ELT L 180, 29.6.2013, lk 60.

⁷ ELT L 337, 20.12.2011, lk 9.

⁸ ELT L [...], [...], lk [...].

⁹ ELT L [...], [...], lk [...].

¹⁰ ELT L [...], [...], lk [...].

Ettepanekuga edendatakse eesmärki tagada kiire, ent kvaliteetne otsustamine kõigis menetluse etappides. Sellega nõutakse, et liikmesriigid investeeriksid oma varjupaigasüsteemidesse alates menetluse haldusetapist, tagades pädevatele asutustele kõik vajalikud vahendid kiirete, ent kindlate otsuste tegemiseks, et kaitset vajavad isikute seisundit tunnustataks kiiresti, saates samal ajal ruttu tagasi need, kes kaitset ei vaja. Kiire ja tõhus otsustamisprotsess on nii taotlejate huvides, võimaldades neil oma õiguslikus seisundis selgust saada, kui ka liikmesriikide huvides, tuues kaasa vastuvõtu- ja halduskulude kokkuhoiu.

Õiglane ja tulemuslik menetlus, mis on ühtne kogu liidus, tähendab järgmist.

- **Lihtsamad, selgemad ja lühemad menetlused**, millega asendatakse praegu kehtivad liikmesriikide erinevad menetlused. Käesolevas ettepanekus on sätestatud lühikesed, ent mõistlikud tähtajad taotlejatele menetlusega ühinemiseks ning taotluste läbivaatamise lõpuleviimiseks nii haldus- kui ka edasikaebamisetapis. Säilitatakse võrdlusaluseks võetud kuue kuu pikkune esimese otsuse tähtaeg, samal ajal kui ilmselgelt põhjendamatute ja vastuvõetamatute taotlustega tegelemiseks on ette nähtud märkimisväärselt lühemad tähtajad. Liikmesriikidel on ka võimalus mis tahes taotlust esmatahtsaks pidada ja see kiiresti läbi vaadata. Taotluste registreerimise, esitamise ja läbivaatamise tähtajad on kindlaks määratud, kuid neid võib pikendada, kui liikmesriikidele laekub ebaproportsionaalne arv samaaegseid taotlusi. Et selliseks võimaluseks valmistuda, peaksid liikmesriigid vaatama üsna korrapäraselt läbi oma vajadused, tagamaks et neil on olemas piisavad vahendid oma varjupaigasüsteemi tulemuslikuks haldamiseks, ja neid vajadusi prognoosima. Liikmesriigid võivad vajaduse korral toetuda ka Euroopa Liidu Varjupaigaameti abile. Lisaks muutub kohustuslikuks taotluse vastuvõetavust käsitleva menetluse ja kiirendatud läbivaatamismenetluse kasutamine ning selgitatakse hilisemaid taotlusi käsitlevaid sätteid, millega lubatakse erandeid õigusest jääda riiki haldusmenetluse lõpus või selle ajal.
- **Menetluslikud tagatised, millega kaitstakse taotlejate õigust sellele**, et varjupaigataotlusi hinnatakse piisavalt ühtlustatud ja lühema menetluse raames. See on tagatud sellega, et menetluse alguses teavitatakse kõiki taotlejaid nende õigustest, kohustustest ja kohustustest kinnipidamata jätmise tagajärgedest. Taotlejatele tuleb anda tegelik võimalus teha koostööd ning suhelda nõuetekohaselt vastutavate ametiasutustega, et esitada kõik neile teadaolevad asjaolud ja oma taotlust põhjendada. Käesoleva ettepanekuga antakse taotlejatele piisavad menetluslikud tagatised oma juhtumi menetlemiseks kõigis menetluse etappides, eelkõige õigus olla isiklikult ära kuulatud, õigus tõlkele ning ka tasuta õigusabile ja esindamisele. Lisaks on neil üldjuhul õigus jääda riiki kuni menetluse lõppemiseni. Taotlejatel on õigus saada nõuetekohaselt teada otsusest, selle faktilistest ja õiguslikest põhjendustest, ning negatiivse otsuse korral on neil õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtumenetluses. Menetluslike erivajadustega taotlejatele ja saatjata alaealistele on ette nähtud tugevdatud kaitsemeetmed, näiteks üksikasjalikumad eeskirjad taotleja menetluslike erivajaduste hindamise, dokumenteerimise ja käsitlemise kohta.
- **Rangemad eeskirjad vältimaks süsteemi kuritarvitamist, määramaks karistusi selgelt kuritahtlike taotluste eest ja kõrvaldamaks stiimuleid teiseseks rändeks**, sätestades taotlejatele selged kohustused teha ametiasutustega koostööd kogu menetluse vältel ning siduda kohustuste täitmata jätmisega ranged tagajärjed. Sellega seoses on rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise tingimuseks seatud taotluse esitamine, sõrmejälgede võtmine, taotluse läbivaatamiseks vajalike üksikasjade esitamine ja ka kohalolek ja viibimine vastutavas liikmesriigis. Mis tahes nimetatud

kohustuse täitmata jätmine võib tuua kaasa taotluse tagasilükkamise taotlusena, millest on loobunud, kooskõlas taotluse kaudse tagasivõtmise menetlusega.

Praegu kehtivaid valikulisi menetluslikke vahendeid karistuse määramiseks taotlejate kuritahtliku käitumise, teise rände ja ilmselgelt põhjendamatute taotluste eest karmistatakse ja tugevdatakse veelgi. Ettepanekus on sätestatud eelkõige selged, ammendavad ja kohustuslikud loetelud alustest, mille korral tuleb läbivaatamist kiirendada ning mille korral taotlused tuleb tagasi lükata kui selgelt põhjendamatud taotlused või taotlused, millest on loobunud. Lisaks on tõhustatud suutlikkust vastata järgnevatele taotlustele, millega kuritarvitatakse varjupaigamenetlust, eelkõige võimaldades selliste taotlejate eemaldamist liikmesriikide territooriumilt enne ja pärast seda, kui nende taotluse kohta on tehtud haldusotsus. Samal ajal on kehtestatud kõik tagatised, sealhulgas õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, et taotlejate õigused oleksid alati tagatud.

- **Turvalisi riike käsitlevad ühtlustatud eeskirjad** on tõhusa ühtse menetluse ülioluline aspekt ning käesolevas ettepanekus on sätestatud turvalise riigi mõiste kohaldamise menetluslike tagajärgede ühtlustamine. Kui on ilmselge, et taotleja ei vaja rahvusvahelist kaitset, sest ta tuleb turvalisest päritoluriigist, tuleb tema taotlus kiiresti tagasi lükata ja korraldada tema kiire tagasisaatmine. Kui taotleja on leidnud juba esimese varjupaigariigi, kus teda kaitstakse või kui tema taotluse võib läbi vaadata turvaline kolmas riik, tuleb taotleja kuulutada vastuvõetamatuks. Komisjon teeb ettepaneku liikuda nimetatud valdkonnas järkjärgult täieliku ühtlustamise poole ning asendada siseriiklikud turvaliste riikide nimekirjad Euroopa nimekirjade või liidu tasandi nimetustega viie aasta jooksul alates määruse jõustumisest.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas kehtivate sätetega**

Käesolev ettepanek on täielikult kooskõlas esimeste, 4. mail 2016 tutvustatud ettepanekutega reformida Euroopa ühist varjupaigasüsteemi seoses Dublini määruse, Eurodac-süsteemi ja Euroopa Liidu Varjupaigaameti, ning ka ettepanekutega reformida miinimumnõuete määrust ning sõnastada uuesti vastuvõtutingimusi käsitlevad direktiivid, ning ettepanekuga liidu struktureeritud ümberasustamissüsteemi kohta.

Käesolevat ettepanekut kohaldatakse seoses ettepanekuga uuestisõnastatud Dublini määruse kohta taotleja suhtes, kelle taotlusi Dublini määruse kohaselt parajasti menetletakse. Käesolev ettepanek on eelkõige kooskõlas eeskirjadega, mis on sätestatud ettepanekus uuestisõnastatud Dublini määruse kohta, täpsustades eeskirju täiendavalt näiteks taotluse vastuvõetavuse läbivaatamise, kiirendatud läbivaatamismenetluse, hilisemate taotluste ning alaealistele antavate tagatiste ja saatjata alaealistele antavate eritagatiste näol. Käesolev ettepanek on samuti viidud kooskõlla uuestisõnastatud Eurodac-määrusega seoses taotlejate sõrmejälgede ja näokujutiste võtmise ning nende olulisusega rahvusvahelise kaitse taotluste jaoks.

Seoses ettepanekuga Euroopa Liidu Varjupaigaameti kohta tuletatakse käesoleva ettepanekuga meelde, kui oluline on operatiiv- ja tehniline abi, mida amet saab liikmesriikidele pakkuda, et tagada rahvusvahelise kaitse taotluste tõhus haldamine ja ka ametipoolne suutlikkuse suurendamine kooskõlas uue, ameti jaoks kavandatud volitusega.

Mis puutub ettepanekusse miinimumnõuete määruse kohta, siis need kaks ettepanekut täiendavad teineteist, kuivõrd ettepanekuga miinimumnõuete määruse kohta kehtestatakse nõuded, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, samas kui käesoleva ettepanekuga kehtestatakse rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühised nõuded.

Käesolev ettepanek on tihedalt seotud ka vastuvõtutingimuste direktiivi uuestisõnastamise ettepanekuga. Et tagada rahvusvahelise kaitse taotluste õigeaegne ja tõhus hindamine, peavad taotlejad täitma oma teatamiskohustusi, mis on ette nähtud vastuvõtutingimuste direktiivi uuestisõnastamise ettepanekus, ning käesolevas ettepanekus on sätestatud menetluslikud tagajärjed nendele taotlejatele, kes teatamiskohustusi ei täida.

- **Kooskõla liidu muude poliitikavaldkondadega**

Käesolev ettepanek on kooskõlas rände paremat haldamist käsitleva laiaulatusliku pikaajalise poliitikaga, mille komisjon on sätestanud Euroopa rände tegevuskavas,¹¹ kus president Junckeri poliitilistest suunistest on välja arendatud hulk neljal sambal põhinevaid sidusaid ja vastastikku tugevdavaid algatusi. Kõnealused sambad on ebaseadusliku rände stiimulite vähendamine, välispiiride kindlustamine ja elude päästmine, tugev varjupaigapoliitika ning uus seadusliku rände poliitika. Käesolevat ettepanekut, millega rakendatakse edasi Euroopa rände tegevuskava seoses eesmärgiga tugevdada liidu varjupaigapoliitikat, tuleks vaadelda kui osa laiemast ELi tasandi poliitikast kindla ja tõhusa jätkusuutliku rändehaldamissüsteemi rajamisel tulevikuks, mis on õiglane vastuvõtivate ühiskondade ja ELi kodanike ning ka asjaomaste kolmandate riikide ning päritolu- ja transiidiriikide kodanike suhtes.

2. **ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS**

- **Õiguslik alus**

Ettepaneku õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 78 lõike 2 punkt d, millega nähakse ette meetmete võtmine ühiseks menetluseks ühetaolise varjupaiga või täiendava kaitse seisundi andmiseks või äravõtmiseks.

- **Subsidiaarsus**

Käesoleva ettepaneku eesmärk on kehtestada rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühtsed nõuded, millega asendatakse liikmesriikide erinevad varjupaigamenetlused, tagades menetluse õigeaegsus ja tõhusus. Kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute tehtud rahvusvahelise kaitse taotlused tuleks läbi vaadata menetluse käigus, mis on reguleeritud samade eeskirjadega, olenemata liikmesriigist, kus taotlus esitatakse, et tagada võrdsus rahvusvahelise kaitse taotluste menetlemisel ning selgus ja kindlus konkreetse taotleja jaoks. Lisaks ei ole liikmesriigid suutelised kehtestama eraldi ühtseid eeskirju, mis vähendaksid stiimuleid meelepärase varjupaiga otsimiseks ja teiseseks rändeks liikmesriikide vahel. Seepärast on vaja liidupoolseid meetmeid.

Liikmesriikidel ei ole võimalik nimetatud eesmärki piisavalt saavutada ning seepärast saavad nad tänu käesoleva määruse kohaldamisalale ja mõjule seda paremini saavutada liidu tasandil. Seega võib liit kehtestada meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

- **Proportsionaalsus**

Kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega ei lähe käesolev määrus kaugemale sellest, mis on vajalik selle eesmärkide saavutamiseks.

Seoses rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kehtestamisega piirduvad kõik ettepaneku sätted sellega, mis on vajalik selleks, et luua ja teha võimalikuks sellised ühtsed menetlusnõuded, need ühtlustada ja neid lihtsustada, tagada

¹¹ COM(2015) 240.

võrdsus menetlemisel seoses taotlejate õiguste ja tagatistega ning vältida lahknevusi siseriiklikes menetlustes, millel võib olla soovimatu tagajärg – teise rände soodustamine.

Tähtaegade kehtestamine kõigis menetluse etappides, sealhulgas edasikaebamisetapis, ning menetluse haldusliku etapi tähtaja lühendamine on vajalikud muudatused menetluste ühtlustamiseks ja nende tõhususe suurendamiseks. Edasikaebamisetapi jaoks kavandatud tähtajad võimaldavad järgida kõiki asjakohaseid kaitsemeetmeid, sealhulgas õigust suulisele ärakuulamisele ja poolte võrdsuse põhimõtet. Komisjon on nimetatud tähtaegade kavandamisel püüelnud selle poole, et taotleja õigus saada oma juhtumile mõistliku aja jooksul lahendus saada ning tema õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja kaitsele, sealhulgas tasuta õigusabi ja esindamise võimaldamise kaudu, oleks omavahel tasakaalus.

- **Vahendi valik**

Tegemist on ettepanekuga võtta vastu määrus, mille eesmärk on tunnistada kehtetuks ja asendada direktiiv. Rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse siseriiklike nõuete ühtlustamise määr, mis saavutati direktiivi 2013/32/EL kaudu, ei ole osutunud piisavaks, et käsitleda erinevusi kasutatavates menetlusliikides, menetluste tähtaegades, taotleja õigustes ja menetluslikes tagatistes, tunnustamise määra ega antava rahvusvahelise kaitse seisundi määras. Tegemist on üksnes määrusega, millega kehtestatakse ühine varjupaigamenetlus liidus ja mille sätted on vahetult kohaldatavad, mis võimaldab tagada teatud ühetaolisuse ja tõhususe määra liidu varjupaigalaaste õigusaktide menetluseeskirjade kohaldamisel.

3. KONSULTEERIMINE HUVITATUD ISIKUTEGA

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Komisjon viis käesoleva teise ettepanekute paketi koostamisel liikmesriikide, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti ja kodanikuühiskonnaga läbi sihtotstarbelisi konsulteerimisi, mis põhinesid Euroopa ühise varjupaigasüsteemi reformi eesmärkidel, mis olid sätestatud komisjoni 6. aprilli 2016. aasta teatistes. Komisjon on hinnanud hoolikalt esitatud väiteid ning püüdnud kajastada käesolevas ettepanekus neid, mida kõik asjaomased pooled kõige rohkem jagavad. 2016. aasta juunis viidi Euroopa Parlamendiga läbi mitteametlik arvamuste vahetus teise ettepanekute paketi üle.

- Komisjonipoolse õigusakti valiku – asendada praegu kehtiv direktiiv määrusega – võttis enamik liikmesriike vastu hästi, välja arvatud mõned, kes väljendasid muret määruse kooskõla üle nende riikliku haldusõigussüsteemiga. Mõned liikmesriigid on pidevalt, alates vaidlusest varjupaigamenetluse direktiivi vastuvõtmise ettepaneku üle, olnud seisukohal, et määrus, millega nähakse ette sätted, mis on vahetult kohaldatavad, on kõige tõhusam õigusakt kindlustamaks taotlejate õigused ja võrdne kohtlemine kõigis liikmesriikides. Mõned sidusrühmad hoiatasid siiski ohu eest, et ühise nimetajani jõudmisel vähenevad kaitse normid, eriti kuna liit on peamine eeskuju, keda kõnealuses pagulasi käsitlevas rahvusvahelise õiguse valdkonnas järgida.
- Enamik liikmesriike tunnistas vajadust lihtsustada ja selgitada praegu kehtivaid menetluseeskirju ning väljendas toetust varjupaigamenetluste edasisele ühtlustamisele kogu liidus. Liikmesriigid tunnistasid vajadust selgitada ja lihtsustada vastuvõetavuse aluseid, piiri- ja kiirendatud menetluste kasutamist ning järgnevate taotluste menetlemist.

Liikmesriikide hulgas valitses üldine toetus maksimaalsete tähtaegade kehtestamisele menetluse eri etappides, sealhulgas edasikaebamisetapis. Enamik liikmesriike oli rahul kehtiva tavapärase haldusmenetluse ajakavaga, ent tunnistas vajadust kehtestada lühemad tähtajad ja ühtlustada menetlusi. Mitmed liikmesriigid rõhutasid siiski vajadust paindlikkusmeetme järele, mis suudaks toime tulla olukordadega, kus on ulatuslik rändajate sissevool ja ebaproportsionaalne arv samaaegseid taotlusi. Liikmesriigid toetasid üldiselt kohustuslike tähtaegade kehtestamist edasikaebamisetapi jaoks, ent nõudsid erinevaid tähtaegu, olenevalt sellest, kas kaebus esitatakse tavamenetluse käigus või kiirkorras tehtud otsuste peale.

Enamik kodanikuühiskonna sidusrühmi nõudsid kehtivate menetluseeskirjade lihtsustamist. Nad olid siiski skeptilisemad menetluse eri etappide kohustuslike tähtaegade tõhususe suhtes. Lisaks väljendati muret selle üle, kuidas tagada, et kavandatud tähtajad oleks kooskõlas menetluslike tagatiste tõhusa täitmisega.

- Enamik liikmesriike peab kiirendatud läbivaatamismenetlust, piirimenetlust ja vastuvõetavuse hindamise menetlust vajalikeks vahenditeks tõhusamal tegelemisel selliste taotluste läbivaatamisega, mille näol on tegemist selge pettusega, mis on ilmselgelt põhjendamatud või vastuvõetamatud. Erinevaid seisukohti esitati mõistete „esimene varjupaigariik“ ja „turvaline kolmas riik“ kasutamise kohustuslikuks muutmise kohta taotluste vastuvõetamatutena tagasilükkamisel, ning kiirendatud läbivaatamismenetluse ja piirimenetluse kasutamise kohustuslikuks muutmise kohta. Enamik liikmesriike näeb vajadust meetmete järele, mille eesmärk on muuta süsteem tõhusamaks, ning pooldab ELi ühiste nimekirjade loomist turvalistest päritoluriikidest ja turvalistest kolmandatest riikidest, väljendades samal ajal eelistust säilitada ka võimalus siseriiklike nimekirjade koostamiseks.

Mitmed sidusrühmad täheldasid, et mõistete „esimene varjupaigariik“ ja „turvaline kolmas riik“ kohaldamise kohustuslikuks muutmine selle kindlaksmääramisel, kas taotlused on vastuvõetavad, koos ELi ühiste nimekirjade kehtestamisega turvaliste kolmandate riikide kohta ei pruugi olla piisav selleks, et tuua kaasa soovitud lihtsustamine, kuni on veel ruumi kaalutusõigusele nimetatud mõistete kohaldamiseks üksikjuhtumitel. Mõned sidusrühmad väljendasid muret ELi ja siseriiklike turvalisi päritoluriike sisaldavate nimekirjade võimaliku koosseksisteerimise üle ning rõhutasid, et riigi lisamist ELi ühisesse turvaliste päritoluriikide nimekirja või sellest väljajätmist võib läbi vaadata üksnes Euroopa Kohus.

Enamik kodanikuühiskonna esindajaid hoiatasid mõistete „esimene varjupaigariik“ ja „turvaline kolmas riik“ ning erimenetluste kohustusliku kasutamise eest üldiselt. Mõned on seisukohal, et kiirendatud menetlust tuleks kohaldada üksnes nende taotluste suhtes, mis näivad esmapilgul ilmselgelt põhjendamatud või selgelt kuritahtlikud.

Seoses sellega väitsid mitmed sidusrühmad, et haavatavad taotlejad ning eelkõige saatjata alaealised tuleks erikorra kohaldamisest välja jätta. Mõned pooled, kellega konsulteeriti, soovisid jõulisemaid tagatisi saatjata alaealistele, eriti seoses kvalifitseeritud eestkostja kiire määramisega.

- Liikmesriigid pidasid vajalikuks lisada menetlusse meetmed takistamaks põhjendamatut ja teisest rännet. Enamik liikmesriike on arvamusel, et ettepanekuga tuleks kehtestada ka rahvusvahelise kaitse taotlejate selged kohustused ning eelkõige kohustus teha koostööd ametiasutustega menetluse kõigis etappides ning anda teavet, mis on vajalik taotluste läbivaatamiseks. Taotlustega tuleks kooskõlas kavandatud

Dublini määrusega ka järgida kohustust mitte lahkuda taotlust läbivaatava liikmesriigi territooriumilt. Enamik liikmesriike toetas ettepanekut vaadata kiirendatud korras läbi nende isikute taotlused, kes end põhjendamatult varjavad, tagades samal ajal asjaomastest menetluslikest tagatistest kinnipidamise.

Mõned peamistest kodanikuühiskonna sidusrühmadest rõhutasid samal ajal, et menetlusi ei tohiks kohaldada karistustena ning et nad ei pea õigustatuks kiirendatud menetluse seostamist varjamisega.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet on osaliselt kogunud andmeid varjupaigamenetluse direktiivi kohaldamise kohta osana protsessist, mille eesmärk on kaardistada liikmesriikide õigusaktid ja tavad seoses Euroopa ühist varjupaigasüsteemi käsitlevate õigusaktide rakendamisega.

Lisaks on komisjon alates varjupaigamenetluse direktiivi vastuvõtmisest 2013. aastal korraldanud terve rea nimetatud direktiivi käsitlevaid kontaktkomitee kohtumisi, mille käigus on komisjon ja liikmesriigid arutanud küsimusi, millega liikmesriigid silmitsi seisavad, pidades silmas direktiivi rakendamist. Praegu kehtiv ettepanek põhineb mõlema nimetatud protsessi tulemustel.

- **Põhiõigused**

Käesolevas ettepanekus austatakse põhiõigusi ja peetakse eelkõige kinni nii Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtetest kui ka muudest kohustustest, mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, eelkõige Genfi pagulasseisundi konventsioonist, Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonist, kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelisest paktist, ÜRO piinamise vastasest konventsioonist ja ÜRO lapse õiguste konventsioonist.

Rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühised nõuded viiakse ellu, võttes täielikult arvesse hartas sätestatud põhiõigusi, sealhulgas õigust inimväärikusele (artikkel 1), piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise keeldu (artikkel 4), õigust isikuandmete kaitsele (artikkel 8), varjupaigaõigust (artikkel 18), kaitset tagasisaatmise eest (artikkel 19), diskrimineerimiskeeldu (artikkel 21), naiste ja meeste võrdõiguslikkust (artikkel 23), lapse õigusi (artikkel 24) ja õigust tõhusale õiguskaitsevahendile (artikkel 47). Käesolevas ettepanekus võetakse igati arvesse lapse õigusi ja haavatavate isikute erivajadusi.

Ettepanekuga tagatakse, et võetakse nõuetekohaselt arvesse alaealiste, eelkõige saatjata alaealiste erivajadusi, tagades, et nimetatud alaealisi juhendatakse ja toetatakse kõigis menetluse etappides. Ettepanekuga võetakse samuti arvesse liikmesriikide kohustusi, mis põhinevad Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise ja sellega võitlemise konventsioonil (Istanbuli konventsioon). Arvestades komisjoni ettepanekuid nõukogu otsuste kohta, milles käsitletakse Istanbuli konventsiooni allakirjutamist ja sõlmimist ning eesmärgiga tagada sobival tasemel kaitse rahvusvahelist kaitset vajavatele naistele, kes on langenud soopõhise vägivalla ohvriks, tuleks käesoleva määruse tõlgendamisel ja kohaldamisel võtta vastu sootundlik lähenemisviis.

Ettepanekuga võimaldatakse selliste andmete säilitamist, mis sisaldavad taotluse jaoks olulisi isikuandmeid ja üksikasju ning mis on kogutud nii registreerimisel ja taotluse esitamisel rahvusvahelise kaitse seisundi saamiseks kui ka individuaalse vestluse, sealhulgas vestluse

salvestuse või transkribeerimise ajal. Tagamaks, et taotlejate isikuandmeid säilitataks üksnes nii kaua kui vaja, tagatakse ettepanekuga õigus isikuandmete kaitsele, kehtestades nimetatud andmete maksimaalse säilitamisaaja. Võttes arvesse asjaolu, et nimetatud andmed moodustavad taotleja toimiku lahutamatu osa, on vajalikuks peetav maksimaalne säilitamisaeg kümme aastat alates lõpliku otsuse tegemisest. Säilitamisaega peetakse vajalikuks juhul, kui rahvusvahelist kaitset ei anta, sest kolmandate riikide kodanikud või kodakondsuseta isikud võivad püüda taotleda rahvusvahelist kaitset teises liikmesriigis või esitada hilisemaid taotlusi eelolevateks aastateks samas või mõnes muus liikmesriigis. Sama säilitamisaeg on vajalik selleks, et need, kellele rahvusvahelise kaitse seisund on antud, saaksid oma seisundi üle vaadata, eelkõige seisundi korrapärase läbivaatamise raamistikus, mis on sätestatud ettepanekus miinimumnõuete määruse kohta, ning see on ka vajalik, pidades silmas tagasivõtukohustusi, mis on sätestatud ettepanekus uuestisõnastatud Dublini määruse kohta seoses rahvusvahelise kaitse saajatega. Pärast seda ajavahemikku on need kolmandate riikide kodanikud, kes on viibinud liidus mitu aastat, saanud liikmesriigi püsielaniku seisundi või isegi kodakondsuse. Andmed isiku kohta, kes on saanud mis tahes liikmesriigi kodakondsuse enne 10-aastase tähtaja lõppemist, tuleks viivitamatult kustutada. Eurodac-süsteemis kustutatakse nimetatud andmed kesksüsteemist niipea, kui päritoluliikmesriik saab teada, et asjaomane isik on saanud sellise kodakondsuse, kuna isik ei kuulu enam Eurodaci kohaldamisalasse.

4. MÕJU EELARVELE

Käesoleva ettepanekuga ei kaasne liidule mingisugust rahalist ega halduskoormust. Seetõttu ei avalda see mõju liidu eelarvele.

5. MUUD KÜSIMUSED

- **Jälgimis-, hindamis- ja aruandluskord**

Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva määruse rakendamise kohta kahe aasta jooksul alates selle jõustumisest ning pärast seda iga viie aasta järel. Liikmesriigid on kohustatud saatma komisjonile ja Euroopa Liidu Varjupaigaametile nimetatud aruande koostamiseks asjakohast teavet. Amet jälgib jälgismehhanismi kaudu, mille loomise kavandas komisjon ameti volituste läbivaatamisel, samuti käesoleva määruse täitmist liikmesriikide poolt¹².

- **Ettepaneku teatavate sätete üksikasjalik selgitus**

Käesoleva ettepaneku eesmärk on tagada rahvusvahelise kaitse taotluste kiire ja tulemuslik menetlemine, kehtestades rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühtsed nõuded, millega asendatakse erinevad menetlused liikmesriikides ning mis on kohaldatav kõigi liikmesriikides esitatud rahvusvahelise kaitse taotluste suhtes.

Käesoleva ettepanekuga selgitatakse ja ühtlustatakse menetluseeskirju ja tagatakse siseriiklikele ametiasutustele vajalikud vahendid taotluste tõhusaks läbivaatamiseks ja nende üle otsustamiseks ning võitluseks kuritarvitamiste ja teisese rände vastu ELis, suurendades samal ajal üksiktaotleja vajalikke menetluslikke tagatise, muutes sellega menetluse kiiremaks ja tõhusamaks.

¹² ¹²COM(2016) 271 (lõplik).

- **Rahvusvahelise kaitse menetluse ühtlustamine ja lihtsustamine**

Ettepanekuga ühtlustatakse ja lihtsustatakse menetlust, selgitades menetlusele juurdepääsuga seotud eri etappe. Taotlus loetakse esitatuks niipea, kui kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik väljendab soovi saada liikmesriigilt rahvusvahelist kaitset (artikli 25 lõige 1). Nimetatud taotlus tuleb registreerida kiiresti või vähemalt kolme tööpäeva jooksul alates sellest, kui siseriiklik ametiasutus selle saab (artikli 27 lõige 1). See tähtaeg jääb võrreldes varjupaigamenetluse direktiiviga muutumatuks. Seejärel tagatakse üksiktaotlejale tegelik võimalus esitada taotlus ning seda tuleks teha kümne tööpäeva jooksul alates taotluse registreerimisest (artikli 28 lõige 1). Saatjata alaealiste puhul algab nimetatud tähtaeg alles sellest, kui lapsele on eestkostja määratud ja ta saab lapsega kokku (artikli 32 lõige 2). Taotluse esitamise tähtaeg on võrreldes varjupaigamenetluse direktiiviga uus.

Liikmesriigid peaksid oma vajadused korrapäraselt üle vaatama ja neid prognoosima, tagamaks et neil on piisavad vahendid, et oma varjupaigasüsteemi tõhusalt hallata, sealhulgas koostades vajaduse korral situatsiooniplaanid. Euroopa Liidu Varjupaigaamet suudab tagada liikmesriikidele vajalikku operatiiv- ja tehnilist abi, et võimaldada neil kehtestatud tähtaegadest kinni pidada. Kui liikmesriigid näevad ette, et nad nimetatud tähtaegadest kinni pidada ei suuda, peaksid nad ameti jaoks kavandatud uue volituse sätete alusel Euroopa Liidu Varjupaigaametilt abi taotlema. Kui sellist taotlust ei tehta – ning ebaproportsionaalse surve tõttu muutub liikmesriigi varjupaigasüsteem ebatõhusaks sellises ulatuses, mis ohustab Euroopa ühise varjupaigasüsteemi toimimist –, võib amet võtta komisjoni rakendusotsuse alusel võtta meetmed nimetatud liikmesriigi toetuseks.

Ettepanekus on sätestatud haldusmenetluse tähtaegade ühtlustamine. Kuigi senised tähtajad on kehtestatud varjupaigamenetluse direktiiviga, erinevad nad oluliselt liikmesriikide lõikes ja ajavahemikus aprillist 2015 kuni aprillini 2016 on keskmiselt 50 % asjade käsitlemine Euroopa Liidus veninud juba rohkem kui kuus kuud. Taotluste läbivaatamise tähtaeg ettepanekus sätestatud tavamenetluse alusel on kuus kuud, mida saab ebaproportsionaalse surve korral või asja keerukuse tõttu pikendada ühe korra täiendavaks kolmeks kuuks (artikli 34 lõiked 2 ja 3). Nagu varjupaigamenetluse direktiivis, jääb alles võimalus taotluse läbivaatamine ajutiselt peatada asjaolude muutumise tõttu päritoluriigis. Aga ka sel juhul ei tohiks taotluse läbivaatamise tähtaeg olla pikem kui 15 kuud (artikli 34 lõige 5).

Uued tähtajad on kehtestatud kiirendatud läbivaatamismenetluse (artikli 40 lõige 2) ja vastuvõetamatute taotluste menetlemise jaoks (artikli 34 lõige 1). Praegu ei ole varjupaigamenetluse direktiivis nimetatud menetluse jaoks tähtaegu sätestatud, mistõttu erinevad tähtajad liikmesriikides märkimisväärselt ja ulatuvad mõnest päevast mõne kuuni. Nimetatud menetlused peaksid olema asjakohased ja seepärast on kiirendatud läbivaatamismenetluse jaoks kavandatud tähtaeg kaks kuud, kusjuures vastuvõetamatusega seotud juhtumite tähtaeg on üks kuu. Juhtudel, kus alus vastuvõetamatuseks on asjaolu, et taotleja tuleb esimesest varjupaigariigist või turvalisest kolmandast riigist, on vastuvõetavuse kontrollimiseks kehtestatud tähtaeg kümme tööpäeva veendumaks, et tulemuslikult on kohaldatud kavandatud Dublini reformis sätestatud eeskirjad, millega nõutakse, et esimene liikmesriik, kus taotlus esitatakse, peab enne vastutava liikmesriigi kindlaksmääramise kriteeriumide kehtestamist kontrollima vastuvõetavust (artikli 34 lõike 1 teine lõik). Piirimenetluse tähtajaks jääb neli nädalat nagu varjupaigamenetluse direktiivis (artikli 41 lõige 2).

Ettepanekus käsitletakse rahvusvahelise kaitse üldist menetlust ning seepärast on selles sätestatud ka tähtajad edasikaebuste esitamise ning esimeses edasikaebamisetapis otsuste

tegemise jaoks. See on vajalik selleks, et tagada menetluses võrdsus ja tulemuslikkus ning saavutada üldine eesmärk menetlust rohkem ühtlustada (artikkel 55).

Komisjon tunnistab, et vahel võib olla liikmesriigil raske käesolevas ettepanekus sätestatud tähtaegadest kinni pidada. Siiski on peamine mure, et üksiktaotlejal oleks oma olukorra suhtes õiguskindlus. Komisjon võttis ettepaneku koostamisel arvesse ka oma ettepanekut tugevdada märkimisväärselt Euroopa Liidu Varjupaigaameti volitusi ning liikmesriikide võimaluse kohta toetuda ameti, teiste liikmesriikide või rahvusvaheliste organisatsioonide operatiiv- ja tehnilisele abile.

- **Taotlejate õigused ja kohustused**

Ettepanek sisaldab sätteid taotlejate õiguste ja kohustuste kohta rahvusvahelise kaitse menetluse tähenduses. Ettepanekus on sätestatud üksiktaotlejale oma õiguste tõhusaks teostamiseks vajalikud tagatised ning ka mitmed taotleja kohustused, püüdes säilitada kogu menetluse vältel taotleja vastutustundlikkust (artikkel 7).

Vastavalt komisjoni ettepanekule reformida Dublini määrust peavad taotlejad esitama taotluse liikmesriigis, kuhu ta esimesena sisenen või liikmesriigis, kus ta seaduslikult viibib (artikli 7 lõige 1). Taotlejad peavad tegema koostööd vastutavate ametiasutustega, et nad saaksid taotleja isiku kindlaks teha, sealhulgas sõrmejälgede ja näokujutise andmisega taotleja poolt. Taotlejad peavad esitama ka kõik oma käsutuses oleva tõendid ja teabe, mis on vajalik taotluse läbivaatamiseks (artikli 7 lõige 2). Taotleja peab teatama vastutavatele ametiasutustele oma elukoha ja telefoninumbri, et ta oleks menetluse kohaldamisel kättesaadav (artikli 7 lõige 4).

Taotlejaid tuleb teavitada järgnevast menetlusest, nende õigustest ja kohustustest menetluse ajal, kohustuste täitmata jätmise tagajärgedest, läbivaatamise tulemusest ja võimalusest negatiivne otsus vaidlustada (artikli 8 lõige 2). Liikmesriikide kohustus esitada taotlejale kogu vajalik teave muutub veelgi olulisemaks tagajärgede tõttu, mille eeskirjade rikkumine võib taotlejale kaasa tuua. Näiteks juhul, kui taotleja keeldub koostööst taotluse läbivaatamiseks vajalike andmete esitamata ning sõrmejälgede ja näokujutise andmata jätmisega, võib see tuua kaasa taotluse tagasilükkamise taotlusena, millest on loobunud, vastavalt menetlusele taotluse kaudse tagasivõtmise korral (artikli 7 lõige 3 ja artikli 39 lõike 1 punkt c). Praegu on sõrmejälgede andmise kohustuse täitmata jätmine alus läbivaatamise kiirendatud menetlusele. Ent arvestades, et see on oluline aspekt selleks, et taotlust peetaks täielikuks, on taotlejapoolse eeskirjade rikkumisega seotud raskemad tagajärjed.

Taotleja peab jääma liikmesriiki, kus ta on kohustatud viibima vastavalt Dublini määrusele (artikli 7 lõige 5) ning ta peab täitma mis tahes teatamiskohustust, mis võib tal olla tulenevalt vastuvõtutingimuste direktiivist (artikli 7 lõige 6). Teatamiskohustuse rikkumine võib samuti tuua kaasa taotluse kui taotluse tagasilükkamise taotlusena, millest on loobunud, (artikli 39 lõike 1 punkt f) ning kui taotleja ei jää liikmesriiki, kus ta on kohustatud viibima, menetletakse tema taotlust kiirendatud läbivaatamise korras (artikli 40 lõike 1 punkt g).

Taotlejale tuleb kolme tööpäev jooksul alates taotluse esitamisest anda dokument, millega tõendatakse, et isik on taotleja, sätestades, et tal on õigus jääda liikmesriigi territooriumile ning et tegemist ei ole kehtiva reisidokumendiga (artikkel 29). Peamised sätted dokumentide kohta on võetud vastuvõtutingimuste direktiivist ja lisatud käesolevasse ettepanekusse jõupingutusena rahvusvahelise kaitse menetluse ühtlustamisel. Ettepanekus on sätestatud teabe liik, mis tuleks kõnealuses dokumendis esitada, ning sellega nähakse ette võimalus, et

nendel dokumentidel oleks ühetaoline vorming, mis kehtestatakse rakendusakti abil, tagamaks et kõik taotlejad kõigis liikmesriikides saavad ühesuguse dokumendi (artikli 29 lõige 5).

Taotlejal on õigus jääda liikmesriigi territooriumile haldusmenetluse kohaldamiseks ja selle ajal. Nimetatud õigus ei kujuta endast elamisõigust ega anna taotlejale õigust reisida ilma loata teise liikmesriiki. Nagu varjupaigamenetluse direktiivis, on erandid õigusest haldusmenetluse ajal riiki jääda piiratud, ettepanekus selgelt määratletud ja seotud hilisemate taotluste ning juhtumitega seoses taotleja üleandmise või väljaandmisega teisele liikmesriigile kooskõlas Euroopa vahistamismäärusega, kolmandale riigile või rahvusvahelisele kriminaalkohtule (artikkel 9).

• **Menetluslikud tagatised**

Menetluse ühtlustamine on vajalik selleks, et tagada menetluse tulemuslikkus kõigis liikmesriikides, tagades samal ajal, et üksiktaotlejale antakse otsus – kas siis positiivne või negatiivne – võimalikult lühikese ajaga. Sellel ei tohiks siiski olla soovimatuid tagajärgi, mis seisnevad kahjulikus mõjus üksikisiku õigusele lasta oma taotlus sobival ja kõikehõlmaval viisil läbi vaadata, võimaldades taotlejal esitada kõik üksikasjad, mis on olulised tema taotluse põhjendamiseks selle läbivaatamise ajal. Just seetõttu sisaldab ettepanek taotleja jaoks olulisi tagatisi tagamaks, et taotlejal on vastavalt piiratud eranditele ning kõigis menetluse etappides õigus olla isiklikult ära kuulatud, et teda abistatakse vajaliku tõlkega ning et talle tagatakse tasuta õigusabi ja esindamine.

Ettepanekuga tagatakse taotlejate õigus olla isiklikult ära kuulatud seoses vastuvõetavuse või nende taotluste sisuga, olenemata nende asja suhtes kohaldatavast haldusprotsessi liigist (artikli 12 lõige 1). Et õigus olla isiklikult ära kuulatud oleks tõhus, peab taotlejat abistama tõlk (artikli 12 lõige 8) ning taotlejale tuleb anda võimalus anda seoses oma taotluse alustega põhjalikke selgitusi. On oluline, et taotlejale antakse piisav aeg ettevalmistamiseks ja oma õigusnõustajaga konsulteerimiseks ning õigusnõustaja võib teda vestluse ajal abistada. Olulistel vestlustel, mis viiakse läbi seoses taotluse sisulise läbivaatamisega, antakse taotlejale võimalus esitada kõik üksikasjad, mis on vajalikud tema taotluse põhjendamiseks, ning selgitada iga puuduvat üksikasja või vastuolu (artikli 11 lõige 2). Seoses vastuvõetavusmenetlusega on taotlejal õigus vestlusele vastuvõetavuse üle, mille kaudu antakse talle võimalus esitada piisavad põhjused, miks tema taotlust ei ole võimalik tagasi lükata kui taotlust, millest on loobunud (artikli 10 lõige 2).

Individaalne vestlus tuleks läbi viia tingimustel, mis tagavad asjakohase konfidentsiaalsuse (artikli 12 lõige 2) ning selle peaks läbi viima piisavalt koolitatud ja pädevad töötajad, sealhulgas vajaduse korral töötajad teiste liikmesriikide ametiasutustest või eksperdid, kelle on lähetanud Euroopa Liidu Varjupaigaamet (artikli 12 lõiked 3 ja 7). Küsitluse võib ka ära jätta, kui see pole praktikas mõistlikult läbiviidav, eelkõige juhul, kui pädev asutus on seisukohal, et taotleja pole temast mitteolenevatel püsivatel asjaoludel küsitluseks võimeline või suuteline (artikli 12 lõige 5). Arvestades seda, et isiklik vestlus on taotluse läbivaatamise oluline osa, tuleks vestlus salvestada ning taotlejaile ja nende õigusnõustajaile tuleks anda juurdepääs nii salvestusele kui ka vestluse aruandele või stenogrammidele enne, kui menetlev ametiasutus otsuse teeb, või kiirendatud läbivaatamismenetluse korral samal ajal, kui otsus tehakse (artikkel 13).

Varjupaigamenetlusi käsitleva direktiivi kohaselt on taotlejatel õigus saada haldusmenetluse ajal tasuta õigusalast ja menetlusalast teavet ning nad peaksid saama esimese edasikaebamisastme etapis tasuta õigusabi, kui neil ei ole vahendeid, et ise sellise õigusabi eest tasuda. Käesolevas ettepanekus peetakse juurdepääsu õigusabile ja esindamisele menetluse kõigis etappides vajalikuks selleks, et võimaldada taotlejatel teostada täiel määral

oma õigusi, arvestades menetluse tihedamat ajagraafikut. Seepärast on ettepanekus sätestatud taotlejate õigus taotleda tasuta õigusabi ja esindamist kõigis menetluse etappides (artikli 15 lõige 1) vastavalt ettepanekus määratletud piiratud eranditele. Vastavalt sellele võivad liikmesriigid otsustada tasuta õigusabi ja esindamist mitte anda, kui taotlejal on piisavalt vahendeid ja kui arvatakse, et taotlusel või edasikaebusel ei ole reaalset väljavaadet õnnestumiseks (artikli 15 lõike 3 punktid a ja b ning lõike 5 punktid a ja b). Haldusmenetluses võivad liikmesriigid samuti otsustada välistada tasuta õigusabi ja esindamine järgnevate taotluste korral (artikli 15 lõike 3 punkt c), ja edasikaebamisetapis võivad nad seda teha seoses edasikaebamise teise või kõrgema astmega (artikli 15 lõike 5 punkt c).

Komisjon peab vajalikuks ja asjakohaseks laiendada nimetatud õigust haldusmenetlusele, tunnustades tava, mis on 22 liikmesriigis juba kehtestatud. See nõuab piisavate vahendite suunamist otsustamise kvaliteeti haldusprotsessis. Sellele vaatamata näitab nende liikmesriikide praktika, kes seda võimalust juba ette näevad, et tasuta õigusabi ja esindamise pakkumine on kasulik selleks, et tagada head kvaliteetset abi, mis toob kaasa kvaliteetsemad haldusotsused võimalike vähemate edasikaebamistega.

- **Spetsiaalseid menetlustagatise vajavad taotlejad**

Ettepanekuga toetatakse menetluslike eritagatiste kõrget taset haavatavate taotlejakategooriate (artikkel 19) ning eelkõige saatjata alaealiste puhul (artiklid 21 ja 22). Et tagada nimetatud taotlejatele õiglane menetlus, on vaja määratleda nende vajadused menetluse võimalikult varajases etapis ning tagada neile piisav toetus ja juhendamine kõigis menetluse etappides (artikli 20 lõige 1). Kui sellist piisavat toetust ei ole kiirendatud läbivaatamismenetluse või piirimenetluse raames võimalik anda, ei tohiks nimetatud menetlusi kohaldada (artikli 19 lõige 3).

Seoses lastega üldiselt on ühise menetluse kohaldamisel valitsev põhimõte lapse huvide esikohale seadmine. Kõigil lastel, olenemata vanusest ja sellest, kas neil on saatja või mitte, on samuti õigus individuaalsele vestlusele välja arvatud juhul, kui see ei ole ilmselgelt lapse parimates huvides (artikli 21 lõiked 1 ja 2).

Saatjata alaealistele tuleks määrata eestkostja niipea kui võimalik, aga mitte hiljem kui viis tööpäeva alates hetkest, mil saatjata alaealine esitab taotluse (artikli 22 lõige 1). Erinevused liikmesriikide eri eestkostesüsteemide vahel saatjata alaealiste jaoks võivad tuua kaasa selle, et menetluslikest kaitsetagatistest ei peeta kinni, et alaealised ei saa piisavat hoolt või et nad võivad sattuda ohtu või ebakindlasse olukorda, mistõttu nad võivad end varjama hakata. Võttes arvesse põhiõiguste ameti poolt läbi viidud laste eestkoste uuringut, püütakse käesoleva määrusega¹³ ühtlustada eestkostega seotud tavaid veendumaks, et eestkoste muutub kogu liidus kiireks ja tõhusaks.

Eestkostja roll on abistada ja esindada saatjata alaealist eesmärgiga tagada lapse parimad huvid ning tema üldine heaolu rahvusvahelise kaitse menetluses. Kui see on siseriikliku õiguse alusel vajalik ja võimalik, võib eestkostja teostada alaealise õigus- ja teovõimet (artikli 4 lõike 2 punkt f). Veendumaks, et saatjata alaealised saavad piisavat toetust, on ettepanekus sätestatud, et eestkostjat ei tohi teha vastutavaks ebaproportsionaalse arvu alaealiste eest (artikli 22 lõike 4 esimene lõik). Pidades silmas eestkostja ülesandeid ja kohustusi, sealhulgas käesoleva määruse kohaseid menetlusetappide tähtaegu, peab igale eestkostjale määratav juhtumite arv olema mõistlik ning ettepanekus tuleb sätestada ka kehtestatav asjakohane süsteem iga eestkostja jälgimiseks (artikli 22 lõike 4 teine lõik).

¹³ Põhiõiguste ameti aruanne eestkostesüsteemide kohta vanemlikust hoolest ilma jäänud Euroopa Liidu lastele: keskendudes eelkõige nende rollile reageerimisel lastega kaubitsemisele (oktoober 2015); [http://ec.europa.eu/anti-trafficking/EU+Policy/Guardianship_for_children_deprived_of_parental_care].

- **Kiirendatud läbivaatamismenetluse ja piirimenetluse kasutamine**

Käesolevas ettepanekus muutub kiirendatud läbivaatamismenetlus kohustuslikuks teatavatel piiratud alustel, mis on seotud nende taotlustega, mis näivad esmapilgul ilmselgelt põhjendamatud, näiteks kui taotleja annab selgelt vastuolulisi või petlikke selgitusi, eksitab ametivõime valetabega või kui taotleja tuleb turvalisest päritoluriigist. Taotlus tuleb samuti läbi vaadata kiirendatud läbivaatamismenetluses, kui taotlus on selgelt kuritahtlik, näiteks kui taotleja püüab edasi lükata või takistada tagasisaatmisotsuse jõustamist või kui ta ei olnud taotlenud rahvusvahelist kaitset esimeses liikmesriigis, kuhu ta ebaseaduslikult sisenes või liikmesriigis, kus ta seaduslikult viibib, või kui taotleja, kelle taotlust parajasti läbi vaadatakse ning kes esitas taotluse teises liikmesriigis või kes on elamisloata teise liikmesriigi territooriumil, viiakse tagasi kooskõlas komisjoni kavandatud, Dublini määruse kohaste uute eeskirjadega, ilma et näidataks, et taotleja eksimus tulenes asjaoludest, mis on väljaspool tema kontrolli (artikli 40 lõige 1).

Piirimenetlused, mis näevad tavaliselt ette kinnipidamise kasutamist kogu menetluse vältel, jäävad valikuliseks ning neid võib kohaldada taotluste vastuvõetavuse või sisu läbivaatamiseks samadel alustel nagu kiirendatud läbivaatamismenetluseski. Kui nelja kuu jooksul otsust vastu ei võeta, saab taotleja õiguse territooriumile siseneda ja jääda (artikkel 41).

Võttes arvesse asjaolu, et kiirendatud läbivaatamismenetlus muutub nüüd kohustuslikuks, et enamikel juhtudest kasutatakse piirimenetluse kohaldamisel kinnipidamist, et mõlema menetluse kestus on lühike ja et neist üheski menetluses vastu võetud otsus ei too automaatselt kaasa peatavat mõju, tuleb kohaldada üksiktaotleja suhtes kõiki menetluslikke tagatisi, eelkõige õigust olla isiklikult ära kuulatud, õigust tõlkele ning tasuta õigusabile ja esindamisele (artikli 40 lõige 1) ja (artikli 41 lõige 1). Nimetatud menetluste kohaldamine on piiratud seoses saatjata alaealistega (artikli 40 lõige 5 ja artikli 41 lõige 5) ning neid ei saa kohaldada taotlejate suhtes, kes vajavad menetluslikke eritagatisi, kui nimetatud taotlejatele ei ole nimetatud menetluste raames võimalik piisavat toetust tagada (artikli 19 lõige 3).

- **Taotluste vastuvõetavus**

Üldjuhul tuleb rahvusvahelise kaitse taotlus vaadata läbi sisuliselt, et tuvastada, kas taotlejat saab rahvusvaheliselt kaitsta määruse (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) alusel¹⁴. Taotlust ei ole vaja sisuliselt läbi vaadata, kui see tunnistatakse vastuvõetamatuks vastavalt käesolevale ettepanekule.

Selle ettepaneku kohaselt tuleks juhul, kui ettepanekus ette nähtud vastuvõetavuse alused kuuluvad kohaldamisele, taotlus vastuvõetamatuna tagasi lükata (artikli 36 lõige 1) ja taotluse lahendamine ei tohiks kesta kauem kui üks kuu (artikli 34 lõige 1). Enne vastutava liikmesriigi tuvastamist vastavalt komisjoni poolt Dublini määruse alusel kavandatud uutele eeskirjadele peaks esimesena nimetatud liikmesriik, kus taotlus esitati, uurima selle taotluse vastuvõetavust, kui riiki, mis ei ole liikmesriik, peetakse taotleja jaoks esimeseks varjupaiga riigiks või turvaliseks kolmandaks riigiks. Dublini süsteemi tõhusa toimimise tagamiseks on ettepanekus ette määratud kohapealsete uurimiste pikkus, mis esimese varjupaiga riigi või turvalise kolmanda riigi puhul ei tohiks olla pikem kui kümme tööpäeva (artikli 34 lõike 1 teine lõik).

Taotlust käsitatakse vastuvõetamatuna, kui tegemist on uue taotlusega, mille puhul puuduvad uued asjaolud või tõendid või kui abikaasa, elukaaslase või kaasasoleva alaealise eraldi taotlust ei peeta põhjendatuks (artikli 36 lõike 1 punktid c ja d).

¹⁴ ELT L [...], [...], lk [...].

Esimest varjupaigariiki ja turvalist kolmandat riiki käsitlevaid aluseid ei tohiks kohaldada täiendava kaitse saajatele, keda asustatakse ümber vastavalt määrusele (EL) nr XXX/XXX (Ümberasustamise määrus)¹⁵, juhul kui nad otsustavad paluda kaitse seisundit kohe pärast liikmesriiki saabumist.

Dublini määruse kohaldamisalasse kuuluvaid juhtumeid, sealhulgas juhtumeid, kus teine liikmesriik on taganud kavandatud Dublini reformi kohase rahvusvahelise kaitse, tuleks lahendada Dublini süsteemi alusel (artikli 36 lõige 2).

Kui esialgse hinnangu järel ilmneb, et taotlus võidakse ilmselge põhjendamatususe tõttu tagasi lükata, annab see aluse taotluse tagasi lükkamiseks selle vastuvõetavust uurimata.

Võttes arvesse asjaolu, et vastuvõetavuse hindamise menetlus on väga lühike ja teatud juhtudel pole otsusel, näiteks esimese varjupaigariigiga seotud alusel vastu võetud otsusel, automaatset peatavat toimet, siis on oluline tagada konkreetsele taotlejale kõik menetluslikud tagatised, sealhulgas õigus olla isiklikult ära kuulatud, õigus tõlkele ning tasuta õigusabile ja esindamisele (artikli 36 lõige 1). Ent korduvate taotluste puhul võib nendes menetluslikes tagatistes ette näha erandeid.

- **Korduvate taotluste menetlemine**

Selles ettepanekus selgitatakse ja lihtsustatakse korduvate taotluste menetlemist ja nähakse samas ette vajalikud meetmed ennetamiseks korduva taotluse esitamisega loodud võimaluste ärakasutamist. Korduv taotlus on taotlus, mille on esitanud sama taotleja ükskõik millisest liikmesriigist pärast eelmise taotluse tagasilükkamist lõpliku otsuse alusel (artikli 42 lõige 1). Korduva taotluse puhul kontrollitakse kõigepealt, kas taotleja avaldab asjakohaseid uusi asjaolusid või tõendeid, mis suurendavad oluliselt võimalust, et teda käsitletakse rahvusvahelise kaitse saajana (artikli 42 lõige 2). Kui see ei ole nii, siis jäetakse korduv taotlus vastuvõetamatuks või ilmselgelt põhjendamatuks rahuldamata, kui see on sedavõrd alusetu või kuritahtlik, et selle rahuldamise võimalus ei ole reaalne (artikli 42 lõige 5).

Käesoleva ettepaneku kohaselt toimub esialgne läbivaatamine kirjalike avalduste ja isikliku vestluse alusel. Isikliku vestluse võib siiski ära jätta, kui kirjalikest avaldustest selgub, et taotluses ei ole välja toodud uusi asjaolusid ega tõendeid või taotlus on ilmselgelt alusetu ning selle rahuldamise võimalus ei ole reaalne (artikli 42 lõige 3). Lisaks ei anta taotlejale esialgsel läbivaatamisel tasuta õigusabi (artikkel 15(3)(c)).

Korduvatel taotlustel ei ole automaatselt peatavat mõju ja isiku õigusest jääda liikmesriigi territooriumile võib teha erandeid, kui korduv taotlus lükatakse tagasi ilmselgelt alusetu või vastuvõetamatuks, või teise korduva taotluse või veel enamate korduvate taotluste puhul niipea kui mis tahes liikmesriigis esitatakse taotlus pärast seda, kui on tehtud lõplik otsus, millega eelmine korduv taotlus vastuvõetamatuks, põhjendamatuks või ilmselgelt alusetuna tagasi lükati (artikkel 43). Komisjon on arvamisel, et selline lähenemine on õigustatud, võttes arvesse, et niisuguse taotleja taotlus on juba läbi vaadatud haldusmenetluses ja kohtus ning tal on olnud võimalus kasutada menetluslikke tagatisi, sealhulgas isiklikku vestlust, tõlkimist, tasuta õigusabi ja esindamist.

- **Turvalise riigi mõisted**

Komisjon leiab oma 2016. aasta 6. aprill teatises, et „turvalise riigi“ mehhanismide kasutamine on ühise lähenemise oluline aspekt. Komisjon teatas eeskätt, et ühtlustab mõiste menetluslikud tagajärjed ja jätab kõrvale kaalutlusõiguse seda mõistet kasutada või mitte.

¹⁵ ELT L [...], [...], lk [...].

Esimese varjupaigariigi ja turvalise kolmanda riigi mõistete kasutamine annab aluse tunnistada osa taotlusi vastuvõetamatuks, kui kaitset on võimalik saada kolmandas riigis (artikli 36 lõike 1 punktid a ja b). Neid kahte mõistet võib kohaldada taotleja suhtes pärast individuaalset uurimist, mille hulka kuulub vastuvõetavust käsitlev vestlus.

Käesolevas ettepanekus selgitatakse neid kahte mõistet. Mõlemad mõisted põhinevad ettepaneku artiklites 44 ja 45 sätestatud piisava kaitse olemasolul vastavalt . Nende kahe mõiste peamine erinevus puudutab konkreetset taotlejat. Kui esimese varjupaigariigi mõiste kohaselt on taotleja saanud abi kooskõlas Genfi Konventsiooniga või piisavat kaitset kolmandas riigis ja kuulub endiselt selle kaitse alla, on taotlejal turvalise kolmanda riigi mõiste kohaselt võimalik saada kaitset vastavalt Genfi Konventsiooni sisulistele nõuetele või piisavat kaitset vastavalt käesolevale ettepanekule. Selle erinevuse näeb käesolev ettepanek kehtivas õigusraamistikus ette edasikaebamise automaatse peatava toime sellise otsuse puhul, mis on tehtud turvalises kolmandas riigis tehtud mõiste kohaldamisalas, mitte aga esimese varjupaigariigi mõiste alusel (artikli 53 lõike 2 punkt b). Kolmanda riigi mõiste rakendamine suurendab eeldatavasti Euroopa inimõiguste konventsiooni (ECHR) artikli 3 rikkumise ohtu ja seega on edasikaebamise peatav toime jätkuvalt vajalik, et tagada Euroopa inimõiguste konventsiooni artiklis 13 ette nähtud õigus tõhusale õiguskaitsevahendile.

Mis puutub turvalise kolmanda riigi mõistesse, siis komisjon julgustas oma 10. veebruari 2016. aasta teatises¹⁶ kõiki liikmesriike ette nägema ja nõudma selle kasutamist oma riiklikus seadusandluses. Komisjon soovib oma ettepanekus võtta kasutusele ühtlustatud EL lähenemine, austades samas täielikult hartas, Euroopa inimõiguste konventsioonis ja Genfi konventsioonis sätestatud rahvusvahelisi kohustusi, et tagada selle kohaldamine ühesugusel viisil kõikides liikmesriikides ning soovib, et turvalised kolmandad riigid tuleks liidu tasandil käeoleva kindlaks määrata käesoleva määruse muutmisega selles määruises ette nähtud tingimustel, pärast üksikasjalikku ja tõenditel põhinevat hinnangut, mis sisaldab põhjalikke uurimisi ja laialdast konsulteerimist liikmesriikide ja asjakohaste sidusrühmadega (artikkel 46). Ent turvalise kolmanda riigi mõistet võib kohaldada ka üksikujuhtumitel otse vastavalt määruises sätestatud tingimustele.

Turvalise päritoluriigi mõiste kasutamine võimaldab liikmesriigil taotlus läbi vaadata vastavalt ümberlükatavale eeldusele, et tema päritoluriik on turvaline. Selle mõiste kasutamine võimaldab taotlusi menetleda kiirendatud menetluses (artikli 40 lõike 1 punkt e) ja kui selles menetluses lükatakse taotlus selgelt alusetuna tagasi, puudub edasikaebamisel peatav toime (artikli 53 lõike 2 punkt a).

2015. aasta septembris tegi komisjon ettepaneku võtta vastu määrus, kehtestatakse ELi ühine turvaliste päritoluriikide nimekiri¹⁷, et hõlbustada nendest riikidest pärit isikute taotluste tõhusat menetlemist¹⁸. Komisjon leiab, et ELi ühine turvaliste päritoluriikide nimekiri peaks olema käesoleva määruse eelnõu lahutamatu osa. Seetõttu hõlmab see ettepanek komisjoni ettepanekut võtta vastu määrus, millega kehtestatakse ELi ühine turvaliste päritoluriikide nimekiri, mis sisaldab osutatud ettepaneku põhjendustel põhinevat sama riikide nimekirja teatavate muudatustega, võttes arvesse hetkel käimasolevaid arutlusi kaasseadusandjatega (artikkel 48). See ettepanek võetakse vastu niipea, kui kaasseadusandjatega on saavutatud kokkulepe ELi ühise turvaliste päritoluriikide nimekirja kehtestamise kohta. Uue määruse

¹⁶ (COM(2013) 218 (final)).

¹⁷ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/32/EL (rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta) kohaldamise eesmärgil ELi ühine turvaliste päritoluriikide nimekiri ja muudetakse direktiivi 2013/32/EL (COM(2015) 452 final).

¹⁸ Kavandatavasse ELi ühisesse turvaliste päritoluriikide nimekirja kuuluvad Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik, Kosovo, Montenegro, Serbia ja Türgi.

lõplik tekst tuleb seejärel lisada varjupaigamenetluse määrusesse enne selle vastu võtmist ning määrus, millega kehtestatakse ELi ühine turvaliste päritoluriikide nimekiri, tuleks tühistada.

Eesmärk on liikuda selle poole, et liidu tasandil oleksid turvaliste päritoluriikide ja turvaliste kolmandate riikide nimekirjad komisjoni (keda abistab Euroopa Liidu Varjupaiga Amet) ettepanekute alusel täielikult ühtlustatud, mida aitab . Seetõttu sisaldab käesolev ettepanek aegumisklauslit, mille järgi peaksid liikmesriigid riiklikke turvaliste päritoluriikide või turvaliste kolmandate riikide nimekirju säilitama vaid viis aastat pärast käesoleva määruse jõustumist (artikli 50 lõige 1).

- **Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile**

Selleks, et taotleja saaks kasutada oma õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, on tal üldjuhul õigus jääda riiki seni, kuni esmane edasikaebamise õigus aegub ning juhul, kui taotleja seda õigust kasutab, kuni õiguskaitsevahendi üle otsuse tegemiseni (artikli 54 lõige 1). Ainult üksikutel juhtudel ei pruugi edasikaebamise peatav toime olla automaatne ja taotleja peab kohtult paluma tagasisaatmisotsuse täitmise peatamist või kohus peab omal algatusel tagasisaatmisotsuse täitmise peatama. Kui keelduva otsusega lükatakse taotlus ilmselgelt põhjendamatuna tagasi või jäetakse see kiirendatud menetluses või piirimenetluses põhjendamatuse tõttu rahuldamata või kui taotlus lükatakse tagasi vastuvõetamatuse tõttu, kuna taotleja tuleb esimesest varjupaigariigist või kuna tegemist on korduva taotlusega, või kui taotlus lükatakse tagasi, kuna taotleja on selle sõnaselgelt tagasi võtnud või sellest loobunud, võib kohus lubada taotlejal riiki jääda viimase taotluse või kohtu omal algatusel tehtud tagasisaatmisotsuse täitmise peatamise otsuse alusel (artikli 54 lõige 2). Kui taotleja esitab esimese või korduva edasikaebuse kohta tehtud otsuse peale kaebuse, ei ole tal põhimõtteliselt õigus jääda liikmesriikide territooriumidele (artikli 54 lõige 5).

Kui õigusest tõhusale õiguskaitsevahendile tehakse erand, millel on automaatselt peatav toime, siis tuleb taotleja õigused nõuetekohaselt tagada, võimaldades talle vajaliku tõlkimise ja õigusabi ning andes talle kohtule taotluse esitamise ettevalmistamiseks piisavalt aega. Lisaks – nagu leidis Euroopa Inimõiguste Kohus kohtuasjas M.S.S vs. Belgia ja Kreeka – peaks kohtul niisugusel juhul olema võimalik menetleva ametiasutuse keelduv otsus faktiliste ja õiguslike asjaolude alusel läbi vaadata¹⁹. Sellisteks juhtudeks teeb komisjon ettepaneku, võttes arvesse Euroopa Inimõiguste Kohtu otsust kohtuasjas I.M. vs. Prantsusmaa²⁰ ja Euroopa Liidu Kohtu otsust kohtuasjas Dörr²¹ ning pidades silmas edasikaebuse esitamiseks ette nähtud rangeid tähtaegu, laiendada tagatisi, mis olid varjupaigamenetluse direktiivis ette nähtud kohaldamiseks üksnes piirimenetluses, kõigile juhtumitele, kus taotlejal tuleb ajutisi kaitsemeetmeid eraldi taotleda (artikli 54 lõige 3). Taotlejal peaks lubatama jääda riigi territooriumile, kuni tehakse otsus selle kohta, kas ta võib riigi territooriumile jääda või mitte . See otsus tuleks aga teha ühe kuu jooksul pärast taotluse esitamist (artikli 54 lõige 4).

- **Rahvusvahelise kaitse äravõtmine**

Komisjon soovib ettepanekus miinimumnõuete määruse kohta tugevdada rahvusvahelise kaitse seisundi ülevaatamise eeskirju, et kontrollida, kas selle saamiseks ette nähtud tingimused on jätkuvalt täidetud, viies läbi järjepidevaid ja regulaarseid kontrolle. Selliseid kontrolle tehakse siis, kui päritoluriigis toimub liidu tasandil päritoluriiki puudutavas teabes ja

¹⁹ Euroopa Inimõiguste Kohtu (suurkoda) 21. jaanuari 2011. aasta otsus kohtuasjas M.S.S. vs. Belgia ja Kreeka (kaebus nr 30696/09).

²⁰ Euroopa Inimõiguste Kohtu (viies koda) 2. veebruari 2012. aasta otsus kohtuasjas I.M. vs. Prantsusmaa (kaebus nr 9152/09).

²¹ Euroopa Liidu Kohtu otsus kohtuasjas C-136/03: Dörr.

Euroopa Liidu Varjupaiga Ametiga koostöös tehtud analüüsis muutusi kaasatoov märkimisväärne muudatus ning kui pagulase elamisluba pikendatakse esimest korda ja täiendava kaitse saaja elamisluba pikendatakse esimest ja teist korda. Menetlev ametiasutus tühistab või lõpetab rahvusvahelise kaitse seisundi või keeldub seda uuendamast, kui kaitse peab lõppema või kui pärast kaitse tagamist jõustuvad kaitse tagamisest keeldumise alused. Käesolevas ettepanekus esitatud rahvusvahelise kaitse äravõtmise menetlus jääb praeguse õigusraamistikuga võrreldes enamjaolt muutumatuks. Kavandatud kaitse seisundi ülevaatamise raames leiti siiski, et vaja on tugevdada üksikisiku menetluslikke tagatise, andes talle võimalus olla oma asjas ära kuulatud isiklikult, mitte kirjalike avalduste alusel, nagu praegu, ning võimaldades talle vajadusel tõlkimise teenuseid (artikli 52 lõike 1 punkt b ja artikli 52 lõige 4). Üksikisikule on ka edaspidi ette nähtud tasuta õigusabi ja esindamine (artikli 52 lõige 4).

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

**millega luuakse rahvusvahelise kaitse ühine menetlus liidus ja tunnistatakse kehtetuks
direktiiv 2013/32/EL**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 78 lõike 2 punkti d,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Käesoleva määruse eesmärk on ühtlustada, lihtsustada ja harmoneerida liikmesriikides rakendatavat menetluskorda ja luua rahvusvahelise kaitse ühine menetlus liidus. Sel eesmärgil on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/32/EL²² tehtud mitmeid sisulisi muudatusi ning nimetatud direktiiv tuleks kehtetuks tunnistada ja asendada määrusega. Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile tuleks käsitada viidetena käesolevale määrusele.
- (2) Ühine varjupaigapoliitika, sealhulgas Euroopa ühine varjupaigasüsteem, mis põhineb 28. juuli 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsiooni (mida on muudetud 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi protokolliga) („Genfi konventsioon“) täielikul kohaldamisel, on osa Euroopa Liidu eesmärgist luua järk-järgult vabadel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala, mis on avatud isikutele, kes neist sõltumatute asjaolude tõttu taotleavad õiguspäraselt kaitset liidus. Selline poliitika peaks juhinduma liikmesriikide vahelise solidaarsuse ja vastutuse, sealhulgas finantsmõju õiglase jagamise põhimõttest.
- (3) Euroopa ühise varjupaigasüsteemi aluseks on varjupaigamenetlusi, liidu tasandil toimuvat tunnustamist ja pakutavat kaitset ning vastuvõtutingimusi käsitlevad ühised nõuded ning süsteem, mille abil määrata kindlaks varjupaigataotlejate eest vastutav liikmesriik. Hoolimata edusammudest, mis on seni tehtud Euroopa ühise varjupaigasüsteemi järkjärgulisel arendamisel, püsivad märkimisväärsed erisused liikmesriikide vahel seoses kohaldatavate menetluste, heaks kiidetud varjupaigataotlejate suhtarvu, pakutava kaitse liigi ning rahvusvahelise kaitse taotlejate ja saajate materiaalsete vastuvõtutingimuste ja neile antavate soodustustega. Nimetatud erinevused on oluline teisest rännet tingiv tegur ja need kahjustavad eesmärki tagada Euroopa ühise varjupaigasüsteemi raames kõigile taotlejatele ühesugune kohtlemine sõltumata liikmeriigist, kus nad taotluse esitavad.

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (uuesti sõnastatud) (ELT L 180, 29.6.2013, lk 60).

- (4) Komisjon pakkus oma 6. aprilli 2016. aasta teatises²³ välja võimalused Euroopa ühise varjupaigasüsteemi täiustamiseks: luua jätkusuutlik ja õiglane süsteem varjupaigataotlejate eest vastutava liikmesriigi kindlaksmääramiseks, tugevdada Eurodac-süsteemi, saavutada ELi varjupaigasüsteemi rakendamisel suurem ühtsus, hoida ära liidusisene teisene ränne ja anda Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiametile uued volitused. Teatis on kooskõlas Euroopa Ülemkogu 18. ja 19. veebruari 2016. aasta üleskutsetega²⁴ liikuda edasi ELi olemasoleva raamistiku reformimisega, et tagada inimlik ja tõhus varjupaigapoliitika. Samuti tehakse selles ettepanek edasise tegevuse kohta kooskõlas Euroopa Parlamendi 12. aprilli 2016. aasta algatusraportis rände suhtes ette nähtud tervikliku lähenemisviisiga.
- (5) Hästi toimiva Euroopa ühise varjupaigasüsteemi jaoks tuleks märkimisväärselt edasi liikuda riiklike varjupaigasüsteemide lähendamisel. Praegu erinevates liikmesriikides kehtivad erinevad varjupaigamenetlused tuleks asendada kõigis liikmesriikides kehtiva ühise rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetlusega vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr XXX/XXX („miinimumnõuete määrus“),²⁵ et tagada menetluse õigeaegsus ja tõhusus. Kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute esitatud rahvusvahelise kaitse taotlused tuleks läbi vaadata ühesuguste reeglite kohase menetluse käigus sõltumata liikmesriigist, kus taotlus esitati, et tagada iga taotleja puhul rahvusvahelise kaitse taotluste võrdne käsitlemine, selgus ja õiguskindlus.
- (6) Ühine menetlus rahvusvahelise kaitse seisundi andmiseks ja äravõtmiseks peaks piirama rahvusvahelise kaitse taotlejate teisest rännet erinevate liikmesriikide vahel, kui rände on tinginud erinevused õigusraamistikes, kuna sellega asendatakse praegu kehtivad kaalutusõigusel põhinevad sätted ühtlustatud eeskirjadega ja täpsustatakse taotlejate õigusi ja kohustusi, samuti kohustuste täitmata jätmise tagajärgi, ning luuakse ühesugused tingimused määruse (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) kohaldamiseks liikmesriikides.
- (7) Käesolevat määrust tuleks kohaldada kõikide selliste rahvusvahelise kaitse taotluste suhtes, mis on esitatud liikmesriikide territooriumil, kaasa arvatud välispiiril, territoriaalmerel või transiiditsoonis, ning rahvusvahelise kaitse äravõtmise suhtes. Rahvusvahelise kaitse taotlejad, kes asuvad liikmesriigi territoriaalmerel, tuleks maismaale toimetada ja nende taotlused käesoleva määruse kohaselt läbi vaadata.
- (8) Käesolev määrus peaks kehtima rahvusvahelise kaitse taotluse menetlustele, mille raames hinnatakse, kas taotleja vastab rahvusvahelise kaitse saamise kriteeriumidele vastavalt määrusele (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus). Lisaks rahvusvahelisele kaitse seisundile võivad liikmesriigid oma siseriikliku õiguse kohaselt anda muu humanitaarstaatus isikutele, kes ei vasta pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saamise kriteeriumidele. Liikmesriikides rakendatavate menetluste ühtlustamiseks peaks liikmesriikidel olema võimalus kohaldada käesolevat määrust ka mistahes muu sarnase kaitse andmisele.
- (9) Käesoleva määrusega hõlmatud isikute kohtlemise osas on liikmesriigid seotud kohustustega, mis tulenevad rahvusvahelistest õigusaktidest, millega nad on ühinenud.
- (10) Kasutada tuleks Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi vahendeid, et piisavalt toetada liikmesriikide jõupingutusi käesoleva määruse kohaldamisel, eelkõige nende

²³ COM(2016) 197 final.

²⁴ EUCO 19.2.2016, SN 1/16.

²⁵ ELT L [...], [...], lk [...].

liikmesriikide jõupingutusi, kelle varjupaiga- ja vastuvõtusüsteem on sattunud erilise ja ebaproportsionaalse surve alla..

- (11) Euroopa Liidu Varjupaigaamet peaks andma liikmesriigile vajalikku operatiiv- ja tehnilist abi käesoleva määruse kohaldamisel eelkõige ekspertide näol, kes abistaksid liikmesriikide pädevaid asutusi rahvusvahelise kaitse taotluste vastuvõtmisel, registreerimisel ja läbivaatamisel, ning andes nende käsutusse ajakohastatud andmed kolmandate riikide kohta, sealhulgas teabe päritoluriigi kohta ja juhised erinevates päritoluriikides valitseva olukorra kohta. Käesoleva määruse kohaldamisel peaksid liikmesriigid võtma arvesse tegevusstandardeid, näitajaid, suuniseid ja parimaid tavasid, mille on välja töötanud Euroopa Liidu Varjupaigaamet.
- (12) Selleks et tunnistada kaitset vajav isik nõuetekohaselt pagulaseks Genfi konventsiooni artikli 1 tähenduses või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavaks isikuks, peaks igal taotlejal olema tegelik võimalus, et tema juhtumit menetletakse, võimalus teha koostööd ja nõuetekohaselt suhelda vastutavate asutustega, et esitada oma juhtumi kohta asjakohaseid asjaolusid, ning küllaldased menetluslikud tagatised, et tema juhtumit käsitletakse kõikides menetlusetappides.
- (13) Taotlejale tuleks anda tegelik võimalus esitada kõik tema käsutuses olevad asjaomased tõendid menetlevale ametiasutusele. Sel põhjusel peaks taotlejal, välja arvatud piiratud arvu erandite korral, olema õigus olla vajaduse korral isikliku vestluse kaudu ära kuulatud seoses tema taotluse vastuvõetavuse või selle sisuga. Isikliku vestluse õiguse tagamiseks peaks taotlejat abistama tõlk ja talle tuleks anda võimalus esitada igakülgsed selgitused oma taotluse põhjuste kohta. Taotlejale tuleks anda piisavalt aega ettevalmistamiseks ja nõupidamiseks oma õigusnõustaja või muu nõustajaga ning õigusnõustaja või muu nõustaja võib teda vestlusel abistada. Isiklik vestlus peaks toimuma tingimustes, mis tagavad asjakohase konfidentsiaalsuse, ning seda peaksid läbi viima vastava koolituse saanud ja pädevad töötajad, sealhulgas vajadusel muude liikmesriikide ametiasutuste töötajad või Euroopa Liidu Varjupaigaameti lähetatud eksperdid. Isikliku vestluse võib ära jätta ainult juhul, kui menetlev ametiasutus kavatseb teha taotluse kohta positiivse otsuse või on seisukohal, et taotleja pole temast mitteolenevatel püsivatel asjaoludel vestluseks võimeline või suuteline. Kuna isiklik vestlus on olulise tähtsusega osa taotluse läbivaatamisest, tuleks vestlus salvestada ning taotlejatele ja nende seaduslikele esindajatele tuleks anda juurdepääs salvestisele, samuti vestluse protokollile või üleskirjutusele enne seda, kui menetlev ametiasutus teeb otsuse, või kiirendatud läbivaatamismenetluse korral samal ajal, kui otsus tehakse.
- (14) Nii liikmesriikide kui ka taotlejate huvides on tagada juba haldusmenetluse etapis rahvusvahelise kaitse vajaduste õigel viisil tunnustamine kvaliteetse teabe ja õigusabi kättesaadavaks tegemisega, mille tulemuseks on tõhusam ja kvaliteetsem otsustusprotsess. Seetõttu peaksid võimalus saada õigusabi ja esindamist moodustama lahutamatu osa rahvusvahelise kaitse ühisest menetlusest. Taotleja õiguste, eriti kaitseõiguse ja õigluspõhimõtte tõhusa kaitse tagamiseks ning kohtumenetluse ökonoomsuse huvides tuleks nii haldusmenetluse kui ka apellatsioonimenetluse etapis võimaldada taotlejatele nende vastava soovi alusel ja käesoleval määrukses sätestatud tingimustel tasuta õigusabi ja esindamist. Tasuta õigusabi ja esindamist peaksid pakkuma isikud, kes on selleks siseriiklike õigusaktide kohaselt pädevad.
- (15) Teatud taotlejad võivad vajada spetsiaalseid menetluslikke tagatisi muu hulgas oma vanuse, soo, seksuaalse sättumuse, soolise identiteedi, puude, raske haiguse, vaimuhaiguse või kogetud piinamise, vägistamise või muu jõhkra psühholoogilise,

füüsilise, seksuaalse või soopõhise vägivalla tõttu. Konkreetsete taotlejate vajadusi seoses spetsiaalsete menetluslike tagatistega tuleb süstemaatiliselt hinnata ning asjaomased taotlejad tuleb võimalikult kiiresti pärast sooviavalduse esitamist ja enne otsuse tegemist kindlaks teha.

- (16) Spetsiaalseid menetluslikke tagatise vajavate taotlejate võimalikult varase kindlakstegemise tagamiseks peaksid taotluste vastuvõtmise ja registreerimise eest vastutavate asutuste töötajad olema asjakohaselt koolitatud haavatavuse märkide tuvastamiseks ja neile tuleks sellega seoses anda nõuetekohased juhised. Täiendavad meetmed, mille eesmärk on piinamise või muude jõhkra füüsilise või psühholoogilise vägivalla, sealhulgas seksuaalse vägivalla aktide sümptomite ja tunnuste tuvastamine ja dokumenteerimine käesoleva määrusega hõlmatud menetluste raames, peaksid muu hulgas tuginema piinamise ja muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise või karistamise tõhusa uurimise ja dokumenteerimise käsiraamatule (Istanbuli protokoll).
- (17) Kui taotleja puhul tehakse kindlaks, et ta vajab spetsiaalseid menetluslikke tagatise, tuleb talle pakkuda piisavat tuge, sealhulgas küllaldaselt aega, et luua tingimused taotleja tegelikuks juurdepääsuks menetlustele ja rahvusvahelise kaitse taotluse põhjendamiseks vajalike tõendite esitamiseks. Kui spetsiaalseid menetluslikke tagatise vajavale taotlejale ei ole võimalik pakkuda piisavat tuge kiirendatud läbivaatamismenetluse või piirimenetluste raames, tuleks sellise taotleja puhul need menetlused ära jätta. Spetsiaalsete menetluslike tagatiste (mis on seda laadi, et need võivad takistada kiirendatud või piirimenetluse kohaldamist) vajadus peaks samuti tähendama, et taotlejale antakse juhtudel, kui tema taotlusel ei ole automaatselt peatavat toimet, täiendavad tagatised, millega tagatakse tema konkreetsele olukorrale vastav tõhus õiguskaitsevahend.
- (18) Selleks et tagada nais- ja meessoost taotlejate võrdõiguslikkus, peaks taotluse läbivaatamise menetlus olema sootundlik. Eelkõige tuleks isiklik vestlus korraldada viisil, mis võimaldaks nii nais- kui ka meessoost taotlejal rääkida oma varasematest soolise tagakiusamise kogemustest. Sel eesmärgil tuleks naistele anda tegelik võimalus vestluseks oma abikaasast, partnerist või teistest perekonnaliikmetest eraldi. Võimaluse korral tuleks naiste ja tütarlastega peetavate vestluste jaoks ette näha naissoost tõlgid ja küsitlejad. Naiste ja tütarlaste arstlikku läbivaatust peaksid teostama naissoost meedikud, eriti arvestades sellega, et taotleja võib olla langenud sool põhineva vägivalla ohvriks. Sooküsimusega seotud kaebuste keerukust tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta menetlustes, mis hõlmavad esimese varjupaigariigi, turvalise kolmanda riigi, turvalise päritoluriigi ja korduvate taotluste mõistet.
- (19) Kui taotluse menetlemise käigus otsitakse taotleja läbi, peaks seda tegema samasooline isik. See ei tohiks piirata läbiotsimise teostamist julgeoleku eesmärkidel siseriikliku õiguse alusel.
- (20) Käesoleva määruse kohaldamisel on liikmesriikide esmaseks kohuseks lähtuda kooskõlas harta artikliga 24 ja ÜRO 1989. aasta lapse õiguste konventsiooniga lapse parimatest huvidest. Lapse parimate huvide hindamisel peaksid liikmesriigid võtma eelkõige nõuetekohaselt arvesse alaealise heaolu ja sotsiaalset arengut, sealhulgas tema tausta. Võttes arvesse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni lapse õiguste konventsiooni artiklit 12 seoses alaealise õigusega avaldada arvamust, annab menetlev ametiasutus alaealisele võimaluse isiklikuks vestluseks, välja arvatud juhul, kui see ei ole ilmselgelt alaealise parimates huvides.

- (21) Ühise menetlusega ühtlustatakse tähtaegu, mille jooksul isiku juhtum menetlemisele võetakse, menetlev ametiasutus taotluse läbi vaatab ja õigusasutused esimeses astmes tehtud otsuste peale esitatud edasikaebused läbi vaatavad. Kui korraga esitatud ebaproportsionaalse hulga taotluste tõttu võib tekkida oht, et menetluse alustamine ja taotluste läbivaatamine viibib, võib olla vajalik teatud paindlikkus, et neid tähtaegu erandkorras pikendada. Ent tulemusliku protsessi tagamiseks tuleks tähtaegade pikendamist kasutada ainult viimase abinõuna, kuna liikmesriigid peaksid korrapäraselt läbi vaatama oma vajadused varjupaigasüsteemi tõhususe säilitamiseks, sealhulgas töötades vajaduse puhuks välja erandolukorra lahendamise kava, ning arvestades sellega, et Euroopa Liidu Varjupaigaamet peaks andma liikmesriikide käsutusse vajaliku operatiiv- ja tehnilise abi. Kui liikmesriigid arvavad, et nad ei suuda sätestatud tähtaegadest kinni pidada, peaksid nad esitama abitaotluse Euroopa Liidu Varjupaigaametile. Kui abitaotlust ei esitata ja liikmesriigi varjupaigasüsteem muutub sellele avalduva ebaproportsionaalse surve tõttu ebatõhusaks, nii et see võib seada ohtu Euroopa ühise varjupaigasüsteemi toimimise, võib amet komisjoni rakendusotsusele tuginedes võtta meetmeid konkreetse liikmesriigi toetuseks.
- (22) Juurdepääs ühisele menetlusele peaks põhinema kolmeetapilisel lähenemisviisil, mis koosneb soovi avaldamisest rahvusvahelise kaitse saamiseks, selle registreerimisest ja rahvusvahelise kaitse taotluse esitamisest. Soovi avaldamine rahvusvahelise kaitse saamiseks on esimene samm, mis toob kaasa käesoleva määruse kohaldamise. Kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isik loetakse rahvusvahelise kaitse saamiseks soovi avaldanuks, kui ta on väljendanud soovi saada liikmesriigilt rahvusvahelist kaitset. Nimetatud soovi võib väljendada mistahes vormis ja konkreetne taotleja ei pea ilmingimata kasutama eriomaseid sõnu, nagu „rahvusvaheline kaitse“, „varjupaik“ või „täiendav kaitse“. Määrav tegur peaks olema kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku poolt väljendatud hirm tagakiusamise või tõsise kahju kannatamise ees juhul, kui ta pöördub tagasi oma päritoluriiki, või kui tegu on kodakondsuseta isikuga, oma eelmisesse alalisse elukohta. Kui tekib kahtlus, kas konkreetset avaldust võib käsitada soovi avaldamisena rahvusvahelise kaitse saamiseks, tuleks kolmanda riigi kodanikult või kodakondsuseta isikult sõnaselgelt küsida, kas ta soovib rahvusvahelist kaitset saada. Taotleja peaks saama tugineda käesolevast määrusest ja direktiivist XXX/XXX/EL (vastuvõtutingimuste direktiiv)²⁶ tulenevatele õigustele kohe, kui ta avaldab soovi rahvusvahelise kaitse saamiseks.
- (23) Sooviavaldus tuleks registreerida kohe, kui see tehakse. Selles etapis peaksid sooviavalduste vastuvõtmise ja registreerimise eest vastutavad asutused, nagu piirivalve, politsei, sisserändeasutused ja kinnipidamisasutuste eest vastutavad ametkonnad, sooviavalduse koos konkreetse avaldaja isikuandmetega registreerima. Nimetatud asutused peaksid teavitama sooviavaldajat sellest, millised on tema õigused ja kohustused, samuti kohustuste täitmata jätmise tagajärgedest sooviavaldaja jaoks. Sooviavaldajale tuleks anda sooviavalduse tegemist kinnitav dokument. Sooviavalduse registreerimisest hakkab kulgema taotluse esitamise aegumistähtaeg.
- (24) Rahvusvahelise kaitse taotluse esitamine on toiming, millega sooviavaldus rahvusvahelise kaitse saamiseks ametlikustatakse. Taotlejale tuleks anda vajalik teave selle kohta, kuidas ja kus ta oma taotluse esitada saab, ning samuti tuleks talle anda taotluse esitamiseks tegelik võimalus. Selles etapis peab ta esitama kõik oma käsutuses olevad tõendid, mis on vajalikud taotluse põhjendamiseks ja täitmiseks. Taotluse

²⁶ ELT L [...], [...], lk [...].

esitamisest hakkab kulgema haldusmenetluse tähtaeg. Samal ajal tuleks taotlejale anda dokument, mis tõendab tema taotlejastaatust ja mis peaks kehtima seni, kuni kestab taotleja õigus viibida taotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi territooriumil.

- (25) Taotlejat tuleks asjakohasel viisil teavitada tema õigustest ja kohustustest, tehes seda võimalikult kiiresti ja keeles, millest taotleja aru saab või millest ta mõistlike eelduste kohaselt aru saab. Võttes arvesse asjaolu, et juhul, kui taotleja keeldub koostööst riigi ametiasutustega, jättes esitamata taotluse läbivaatamiseks vajalikud tõendid ja andmata sõrmejäljed või näokujutise, või kui ta ei esita oma taotlust ettenähtud tähtaja jooksul, võidakse taotlus tagasi lükata sellest loobumise tõttu, tuleb taotlejat teavitada nimetatud kohustuste täitmata jätmise tagajärgedest.
- (26) Selleks, et täita käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi, peaksid taotluste vastuvõtmise ja registreerimise eest vastutavate asutuste töötajatel olema asjakohased teadmised rahvusvahelise kaitse kohta ja nad peaksid saama vajaliku sellealase koolituse, sealhulgas Euroopa Liidu Varjupaigaameti toetusel. Samuti tuleks neile anda asjakohased vahendid ja juhised oma ülesannete tulemuslikuks täitmiseks.
- (27) Selleks, et hõlbustada menetluse algatamist piiripunktides ja kinnipidamisasutustes, peaks seal kättesaadavaks tegema teabe rahvusvahelise kaitse taotlemise võimaluse kohta. Selleks, et pädevatel ametiasutustel oleks võimalik aru saada, kas isikud avaldavad soovi rahvusvahelise kaitse saamiseks, peaks põhilise suhtlemise tagama suulise tõlke kasutamise võimaluse kaudu.
- (28) Käesoleva määrusega tuleks ette näha võimalus, et taotleja esitab taotluse abikaasa, püsivas suhtes oleva vabaabielukaaslase, ülalpeetavate täisealiste ja alaealiste nimel. Selle võimaluse alusel saab nimetatud taotlused koos läbi vaadata. Iga isiku õigus taotleda rahvusvahelist kaitset on tagatud nii, et kui taotleja ei esita taotlust abikaasa, püsivas suhtes oleva vabaabielukaaslase, ülalpeetava täisealise või alaealise nimel taotluse esitamiseks ette nähtud tähtaja jooksul, säilib abikaasal või vabaabielukaaslasel võimalus seda oma nimel ise teha ning ülalpeetavat täisealist või alaealist peaks abistama menetlev ametiasutus. Kui aga eraldi taotlus ei ole põhjendatud, tuleks seda pidada vastuvõetamatuks.
- (29) Et tagada saatjata alaealiste tulemuslik juurdepääs menetlusele, tuleks neile alati määrata eestkostja. Eestkostja peaks olema isik või organisatsiooni esindaja, kes määratakse alaealise abistamiseks ja juhtimiseks menetluse kestel eesmärgiga kaitsta lapse parimaid huvisid ja tema üldist heaolu. Vajaduse korral peaks eestkostja kasutama lapse eest tema õigusvõimet. Selleks, et saatjata alaealist tulemuslikult toetada, ei tohiks eestkostja hoole alla anda korraga ebaproportsionaalset hulka saatjata alaealisi. Liikmesriigid peaksid määrama asutused ja isikud, kes vastutavad oma ülesandeid täitvate eestkostjate nõustamise, järelevalve ja kontrolli eest. Saatjata alaealine peaks esitama taotluse oma nimel või eestkostja vahendusel. Saatjata alaealise õiguste ja menetluslike tagatiste kaitseks peaks taotluse esitamise tähtaja kulgemine algama sellest, kui talle määratakse eestkostja ja kui nad omavahel kohtuvad. Juhul kui eestkostja ei esita taotlust ettenähtud tähtaja jooksul, tuleks saatjata alaealisele anda võimalus esitada taotlus oma nimel menetleva ametiasutuse abiga. Asjaolu, et saatjata alaealine otsustab taotluse oma nimel esitada, ei tohiks takistada talle eestkostja määramist.
- (30) Taotlejate õiguste tagamiseks tuleks otsused kõigi rahvusvahelise kaitse taotluste kohta teha faktide alusel, objektiivselt, erapooletult ja üksikjuhtumi põhiselt ning pärast põhjalikku uurimist, mille käigus võetakse arvesse kõiki taotleja esitatud tõendeid ning taotleja konkreetset olukorda. Taotluse põhjaliku läbivaatamise

tagamiseks peaks menetlev ametiasutus võtma arvesse taotleja päritoluriigis valitseva olukorra kohta käivat asjakohast, täpset ja ajakohast teavet, mis on saadud Euroopa Liidu Varjupaigaametilt ja muudest allikatest, nagu ÜRO Pagulaste Ülemvolniku Amet. Samuti peaks menetlev ametiasutus võtma arvesse kõiki Euroopa Liidu Varjupaigaameti koostatud asjakohaseid päritoluriigi teabe ühiseid analüüse. Mistahes menetluse lõpuleviimise edasilükkamise korral tuleks täielikult järgida liikmesriikidele määrusest (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) tulenevaid kohustusi ja õigust heale haldusele, ilma et see piiraks käesoleva määrusega sätestatud menetluste tõhusust ja õiglust.

- (31) Taotleja õiguste tagamiseks tuleks otsus tema taotluse kohta teha kirjalikult. Kui otsusega rahvusvahelist kaitset ei anta, tuleks taotlejat teavitada otsuse põhjustest ja otsuse tagajärgedest, samuti sellest, mil viisil otsust vaidlustada ilma et see piiraks taotleja õigust jääda liikmesriigi territooriumile ja mittetagasisaatmise põhimõtet, võib otsus hõlmata Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/115/EÜ artikli 6 kohaselt välja antud tagasisaatmisotsust või see võidakse väljastada koos nimetatud tagasisaatmisotsusega.²⁷
- (32) Otsused rahvusvahelise kaitse taotluste kohta peavad tegema asutused, mille töötajad omavad asjakohaseid teadmisi rahvusvahelise kaitse kohta ja on läbinud vajaliku sellealase koolituse, ning nad peavad oma tööülesannete täitmisel nõuetekohaselt järgima kohaldatavaid eetilisi põhimõtteid. See peaks kehtima muude liikmesriikide ametiasutuste töötajate ja Euroopa Liidu Varjupaigaameti poolt lähetatud ekspertide suhtes, kes peavad abistama liikmeriigi menetlevat ametiasutust rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamisel.
- (33) Ilma et see piiraks rahvusvahelise kaitse taotluse piisavat ja põhjalikku läbivaatamist, on nii liikmesriikide kui ka taotleja huvides, et otsus tehakse võimalikult kiiresti. Määrata tuleks maksimaalsed ajapiirangud haldusmenetluse kestusele ja esimeses astmes tehtud otsuste vaidlustamiseks, et rahvusvahelise kaitse menetlust optimeerida. Sel moel peaks taotlejatel olema võimalik saada otsus oma taotluse kohta võimalikult lühikese aja jooksul mistahes liikmesriigis ning see tagab kiire ja tõhusa menetluse.
- (34) Selleks, et lühendada teatud juhtudel menetluse üldist kestust, peaks liikmesriikidel olema võimalik vastavalt oma siseriiklikele vajadustele vaadata taotlus eeljärgjekorras läbi enne teisi varem esitatud taotlusi, kaldumata seejuures kõrvale tavaliselt kohaldatavatest menetluse tähtaegadest, põhimõtetest ja tagatistest.
- (35) Enne vastutava liikmesriigi määramist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr XXX/XXX (Dublini määrus)²⁸ alusel peaks esimene liikmesriik, kus taotlus esitati, kontrollima taotluse vastuvõetavust, kui taotluse esitaja jaoks peetakse esimeseks varjupaigariigiks või turvaliseks kolmandaks riigiks riiki, mis ei ole liikmesriik. Lisaks sellele tuleb taotlust pidada vastuvõetamatuks, kui see on korduv taotlus, kus ei ole esitatud uusi asjakohaseid asjaolusid või järeldusi ja kui eraldi taotlust, mille on esitanud abikaasa, partner, ülalpeetav täisealine või alaealine, ei peeta õigustatuks.
- (36) Esimese varjupaigariigi mõistet tuleks kohaldada vastuvõetamatuse põhjusena, kui võib mõistlikult eeldada, et teine riik võiks anda kaitse vastavalt Genfi konventsiooni sisulistele nõuetele või et nimetatud riigis antakse taotlejale piisav kaitse. Eriti ei peaks liikmesriigid rahvusvahelise kaitse taotluse sisu hindama juhul, kui esimene

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT L 348, 24.12.2008, lk 98).

²⁸ ELT L [...], [...], lk [...].

varjupaigariik on taotlejale andnud pagulasseisundi või muul moel piisava kaitse. Liikmesriigid peaksid sel moel tegutsema üksnes siis, kui nad on veendunud (tuginedes sealjuures juhul, kui see on vajalik või asjakohane, asjaomase kolmanda riigi kinnitustele), et taotlejal on nimetatud riigis kaitse vastavalt Genfi konventsioonile ja see säilib või et tal on muu piisav kaitse ja see säilib, eelkõige seoses õigusega seaduslikult riigis elada, asjakohase võimalusega pääseda tööturule, vastuvõtuteenuste, tervishoiuteenuste ja haridusega ning perekonna taasühinemise õigusega kooskõlas rahvusvaheliste inimõigustealaste standarditega.

- (37) Turvalise kolmanda riigi mõistet tuleks kohaldada vastuvõetamatuse põhjusena, kui võib mõistlikult eeldada, et tulenevalt sidemest kolmanda riigiga, sealhulgas transiidiriigiga, mille kaudu taotleja on liikmesriiki tulnud, võib taotleja taotleda kaitset nimetatud riigilt, ning on põhjust arvata, et taotlejal lubatakse siseneda sellesse riiki või võetakse ta sinna tagasi. Liikmesriigid peaksid sel moel tegutsema üksnes siis, kui nad on veendunud (tuginedes sealjuures juhul, kui see on vajalik või asjakohane, asjaomase kolmanda riigi kinnitustele), et taotlejal on nimetatud riigis võimalus saada kaitset vastavalt Genfi konventsiooni olulistele nõuetele või et tal on piisav kaitse, eelkõige seoses õigusega seaduslikult riigis elada, asjakohase võimalusega pääseda tööturule, vastuvõtuteenuste, tervishoiuteenuste ja haridusega ning perekonna taasühinemise õigusega kooskõlas rahvusvaheliste inimõigustealaste standarditega.
- (38) Rahvusvahelise kaitse taotlust tuleks hinnata sisuliselt, et teha kindlaks, kas taotleja vastab rahvusvahelise kaitse saamise nõuetele vastavalt määrusele (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus). Taotlust ei tule sisuliselt hinnata, kui see tuleks kooskõlas käesoleva määrusega tunnistada vastuvõetamatuks. Kui aga esmase hinnangu põhjal on selge, et taotlus võidakse tagasi lükata ilmselge põhjendamatu tõttu, võidakse taotlus selle tõttu tagasi lükata ilma taotluse vastuvõetavust hindamata.
- (39) Taotluse läbivaatamist tuleks kiirendada ja see tuleks läbi viia kõige rohkem kahe kuu jooksul neil juhtudel, kui taotlus on ilmselgelt põhjendamatu tulenevalt oma kuritahtlikust iseloomust, sealhulgas juhul, kui taotleja tuleb turvalisest päritoluriigist või kui taotleja on esitanud taotluse pelgalt eesmärgiga lükata edasi või nurjata väljasaatmisotsuse täideviimine, või kui olemas tõsine oht riigi julgeolekule või avalikule korrale, kui taotleja ei esita rahvusvahelise kaitse taotlust esimeses liitu sisenemise riigis või ametliku elukoha liikmesriigis või kui taotleja, kelle taotlus on läbivaatamisel ja kes on esitanud taotluse teises liikmesriigis või kes viibib teise liikmesriigi territooriumil ilma elamisloata, võetakse tagasi Dublini määruse alusel. Viimasel juhul ei tuleks läbivaatamist kiirendada, kui taotlejal on võimalik esitada tõendatud põhjendused selle kohta, miks ta läks loata teise liikmesriiki, esitas taotluse teises liikmesriigis või ei olnud muul põhjusel pädevate asutuste käsutuses, näiteks juhul, kui teda ei teavitatud piisavalt põhjalikult ja kiiresti tema kohustustest. Lisaks sellele võib kiirendatud läbivaatamismenetlust kohaldada saatjata alaealistele ainult käesolevas määruses sätestatud piiratud juhtudel.
- (40) Paljud rahvusvahelise kaitse taotlused esitatakse liikmesriigi piiril või transiiditsoonis enne taotleja riiki lubamise otsust. Liikmesriigid peaksid suutma nägema ette vastuvõetavuse hindamise või sisulise hindamise, mis võimaldaks otsustada taotluse üle selgelt määratletud asjaolude korral kohapeal. Piirimenetlus ei tohiks kesta kauem kui neli nädalat ja selle ajavahemiku möödumisel tuleks taotlejatele anda luba siseneda liikmesriigi territooriumile. Ainult sel juhul, kui ebaproportsionaalne hulk taotlejaid esitab oma taotlused piiril või transiiditsoonis, võib piirimenetlust kohaldada piiri või transiiditsooni läheduses. Piirimenetlust võib kohaldada saatjata alaealistele ainult käesolevas määruses sätestatud piiratud juhtudel.

- (41) Avaliku korra mõiste võib muu hulgas hõlmata süüdimõistmist raske kuriteo toimepanemise eest.
- (42) Kui taotleja esitab arvestatava põhjenduse, ei peaks riiki sisenemisel dokumentide puudumine või võltsitud dokumentide kasutamine tähendama, et automaatselt rakendatakse kiirendatud läbivaatamismenetlust või piirimenetlust.
- (43) Kui taotleja võtab oma taotluse omal algatusel selgesõnaliselt tagasi või kui ta ei täida käesolevast määrusest, määrusest (EL) nr XXX/XXX (Dublini määrus) või direktiivist XXX/XXX/EL (vastuvõtutingimuste direktiiv) tulenevaid kohustusi ning võtab oma taotluse seeläbi kaudselt tagasi, tuleks taotluse läbivaatamine peatada ja see tuleks tagasi lükata kui taotlus, mis on selgesõnaliselt tagasi võetud või millest on loobutud, ning kõiki sama taotleja poolt liikmesriikides esitatud järgnevaid taotlusi tuleks käsitada korduvate taotlustena. Samas ei tohiks kaudne tagasivõtmine olla automaatne, vaid taotlejal peaks olema võimalus esitada menetlevale ametiasutusele oma selgitused ja tõendada, et kohustuste täitmata jätmine tulenes temast mitteolenevatest põhjustest.
- (44) Kui taotleja esitab korduva taotluse, aga ei esita uusi tõendeid ega viita uutele asjaoludele, mis olulisel määral suurendavad tõenäosust, et taotlejat saab käsitada rahvusvahelise kaitse saamise kriteeriumidele vastava isikuna, või mis on seotud eelmise taotluse vastuvõetamatuna tagasilükkamise põhjustega, ei tuleks nimetatud korduvale taotlusele uuesti kohaldada täies ulatuses läbivaatamismenetlust. Sellisel juhul tuleks kooskõlas seadusjõu põhimõttega nimetatud taotlused pärast esmast kontrollimist tagasi lükata nende vastuvõetamatuse või ilmselge põhjendamatuse tõttu, kui taotlus on sedavõrd alusetu või kuritahtlik, et sellel pole ilmseid eduvõimalusi. Esmane kontrollimine tuleb läbi viia kirjaliku taotluse alusel ja isikliku vestlusega. Isiklik vestlus võidakse siiski ära jätta juhul, kui kirjaliku taotluse põhjal on selge, et taotluses ei esitata uusi asjakohaseid tõendeid ega järeldusi või kui see on ilmselgelt alusetu ja sellel puuduvad ilmsed eduvõimalused. Korduvate taotluste korral võidakse kohaldada erandit isiku liikmesriigi territooriumile jäämise õiguse suhtes, kui korduv taotlus lükatakse tagasi kui vastuvõetamatu või ilmselgelt põhjendamatu või kui tegu on teise või hilisema taotlusega, kohe selle järel, kui pärast lõplikku otsust, millega taotlus lükati tagasi vastuvõetamatuse, põhjendamatuse või ilmselge põhjendamatuse tõttu, esitatakse taotlus mistahes liikmesriigis.
- (45) Rahvusvahelise kaitse taotluse põhjendatuse oluliseks teguriks on taotleja turvalisus tema päritoluriigis. Võttes arvesse asjaolu, et määruse (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) eesmärk on saavutada võimalikult suur ühtlus seoses nõuetega, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, kehtestatakse käesoleva määrusega ühised kriteeriumid kolmandate riikide turvalisteks tunnistamiseks ja arvestades vajadust kohaldada tulemuslikumalt turvalise päritoluriigi põhimõtet, mis on olulise tähtsusega vahend tõenäoliselt põhjendamatute taotluste kiireks menetlemiseks, sätestatakse käesolevas määruses ELi ühine turvaliste päritoluriikide nimekiri.
- (46) Asjaolu, et kolmas riik on kantud ELi ühisesse turvaliste päritoluriikide nimekirja, ei saa tagada selle riigi kodanikele absoluutset turvalisust ja ei kõrvalda järelkult vajadust vaadata rahvusvahelise kaitse taotlused asjakohaselt individuaalselt läbi. Oma olemuse tõttu saab turvaliseks tunnistamise aluseks oleva hinnangu andmisel võtta arvesse üksnes asjaomase riigi tsiviil-, õiguslikku ja poliitilist olukorda ning seda, kas asjaomases riigis tagakiusamise, piinamise või ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise eest vastutavaks tunnistatud inimeste suhtes kohaldatakse sanktsioone

ka tegelikult. Niisiis kui taotleja esitab mõjuvad põhjused, miks asjaomast riiki ei saa pidada tema jaoks turvaliseks, ei ole tema puhul enam asjakohane käsitada seda riiki turvalisena.

- (47) Seoses kolmandate riikide liidu tasandil turvalisena määratlemisega sätestatakse see määratlus käesoleva määrusega. Kolmandad riigid tuleks tunnistada turvalisteks kolmandateks riikideks liidu tasandil käesoleva määruse muudatusega käesolevas määruses sätestatud tingimuste alusel ja pärast seda, kui läbi on viidud üksikasjalik tõenditele tuginev hindamine, mis hõlmab sisulist analüüsi ja laialdast konsulteerimist liikmesriikide ja asjaomaste sidusrühmadega.
- (48) ELi ühise turvaliste päritoluriikide nimekirja ja ELi ühise turvaliste kolmandate riikide nimekirja koostamine peaks lahendama liikmesriikide siseriiklike turvaliste riikide nimekirjade erinevuste probleemi. Liikmesriikidele peaks küll jääma õigus kohaldada või kehtestada õigusakte, millega lubatakse muude kui liidu tasandil turvalisteks kolmandateks riikideks tunnistatud riikide või ELi ühises turvaliste päritoluriikide nimekirjas sisalduvate kolmandate riikide turvalisteks riikideks tunnistamine riiklikul tasandil, kuid kõnealuse ühise määratluse või nimekirja kehtestamine tagab, et kõik liikmesriigid kohaldavad kõnealust kontseptsiooni nimekirja kantud riikidest pärit või turvalise kolmanda riigiga seotud taotlejate puhul ühetaoliselt. See peaks hõlbustama menetluste kohaldamise ühtlustamist ja hoiab seeläbi ära rahvusvahelist kaitset taotlevate isikute teisele rände. Selle tõttu tuleks riiklike nimekirjade või määratluste kasutamise võimalus kaotada viis aastat pärast käesoleva määruse jõustumist.
- (49) Komisjon peaks Euroopa Liidu Varjupaigaameti toetusel korrapäraselt üle vaatama olukorra liidu tasandil turvalisteks kolmandateks riikideks tunnistatud riikides või ELi ühises turvaliste päritoluriikide nimekirjas sisalduvates kolmandates riikides. Juhul kui olukord mõnes sellises riigis järsult halveneb, peaks komisjonil olema võimalus peatada piiratud ajavahemikuks asjaomase kolmanda riigi kuulumine nende riikide hulka, mida käsitatakse turvaliste kolmandate riikidena liidu tasandil, või ELi ühisesse turvaliste päritoluriikide nimekirja Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 290 kohase õigusakti abil. Lisaks sellele peaks komisjon sellisel juhul esitama kolme kuu jooksul pärast kolmanda riigi kuulumise peatamist käsitleva delegeeritud õigusakti vastuvõtmist muudatusettepaneku lõpetada kolmanda riigi käsitlemine turvalise kolmanda riigina liidu tasandil või kõrvaldada nimetatud riik ELi ühisest turvaliste päritoluriikide nimekirjast.
- (50) Kõnealuse põhjendatud hinnangu tegemiseks peaks komisjon võtma arvesse tema käsutuses olevaid mitmesuguseid teabeallikaid, sealhulgas eelkõige komisjoni igaaastased eduaruanded nende kolmandate riikide kohta, mille Euroopa Ülemkogu on nimetanud kandidaatriikideks, Euroopa välisteenistuse korrapäraseid aruanded ning liikmesriikide, Euroopa Liidu Varjupaigaameti, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti, Euroopa Nõukogu ja muude asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide andmed. Komisjonil peaks olema võimalus pikendada asjaomase kolmanda riigi kuulumise peatamist nende riikide hulka, mida käsitatakse turvaliste kolmandate riikidena liidu tasandil, või ELi ühisesse turvaliste päritoluriikide nimekirja kuue kuu võrra, ja võimalus rakendada nimetatud pikendamist veel ühel korral. On eriti oluline, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone muu hulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

- (51) Kui delegeeritud õigusakti ja selle kehtivust pikendavate õigusaktide kehtivusaja lõppedes ei ole vastu võetud uut delegeeritud õigusakti, tuleks kolmanda riigi kuulumine nende riikide hulka, mida käsitatakse turvaliste kolmandate riikidena liidu tasandil, või ELi ühisesse turvaliste päritoluriikide nimekirja taastada. See ei mõjuta mitte ühtegi muudatusettepanekut seoses kolmanda riigi eemaldamisega nimekirjadest.
- (52) Komisjon peaks Euroopa Liidu Varjupaigaameti toetusel korrapäraselt üle vaatama olukorra riikides, mille kuuluvus nende riikide hulka, mida käsitatakse turvalise kolmanda riigina liidu tasandil, või ELi ühisest turvaliste päritoluriikide nimekirja on peatatud, sealhulgas juhul, kui liikmesriik teavitav komisjoni, et ta leiab põhjendatud hinnangust lähtudes, et kolmandas riigis toimunud muutuste tulemusena vastab nimetatud riik uuesti käesolevas määruses sätestatud turvalisena käsitamise tingimustele. Sellisel juhul peaksid liikmesriigid käsitama nimetatud kolmandat riiki turvalise päritoluriigina või turvalise kolmanda riigina liikmesriigi tasandil seni, kuni komisjon ei esita sellele vastuväiteid. Kui komisjon leiab, et need tingimused on täidetud, võib ta teha muudatusettepaneku seoses kolmandate riikidega, mida käsitatakse turvaliste kolmandate riikidena liidu tasandil või ELi ühise turvaliste päritoluriikide nimekirjaga, et kolmas riik nende hulka lisada.
- (53) Seoses turvaliste päritoluriikidega korraldas Euroopa Liidu Varjupaigaamet pärast seda, kui oma järeldused esitas justiits- ja siseküsimuste nõukogu, mille 20. juuli 2015. aasta kohtumisel leppisid liikmesriigid kokku, et prioriteediks tuleb seada Lääne-Balkani turvalisuse hindamine kõigi liikmesriikide poolt, 2. septembril 2015 liikmesriikidega ekspertide tasandi kohtumise, kus jõuti laiapõhjalisele konsensusele selles, et Albaaniat, Bosniat ja Hertsegoviinat, Kosovot*,²⁹ endist Jugoslaavia Makedoonia vabariiki, Montenegrot ja Serbiat tuleks pidada turvalisteks päritoluriikideks käesoleva määruse tähenduses.
- (54) Tuginedes mitmesugustele teabeallikatele, sealhulgas eelkõige Euroopa välisteestistuse korrapärased aruannetele ning liikmesriikide, Euroopa Liidu Varjupaigaameti, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti, Euroopa Nõukogu ja muude asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide andmetele, peetakse mitut kolmandat riiki turvalisteks riikideks.
- (55) Albaanias moodustavad tagakiusamise ja väärkohtlemise vastase kaitse nõuetekohase õigusliku aluse inimõigusi käsitlevad materiaalõiguslikud normid ja menetlusnormid ning diskrimineerimisvased õigusaktid, samuti osalemine kõigis peamistes rahvusvahelistes inimõigustealastes lepingutes. 2014. aastal avastas Euroopa Inimõiguste Kohus 150 taotluse hulgast rikkumisi neljal korral. Puuduvad tõendid selle kohta, et oma kodanikke oleks välja saadetud sellistesse kolmandatesse riikidesse või välja antud sellistele kolmandatele riikidele, kus neid muu hulgas tõsiselt ohustab surmanuhtlus, piinamine, tagakiusamine või muu ebainimlik või inimväärikust alandav kohtlemine või karistamine või kus nende elu või vabadus satuks ohtu nende rassi, usu, rahvuse, seksuaalse sättumuse, teatavasse sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu, või kus on tõsine oht, et nad saadetakse välja muusse kolmandasse riiki või antakse välja muule kolmandale riigile. 2014. aastal leidsid liikmesriigid, et 7,8 % (1 040) Albaania kodanike varjupaigataotlustest olid põhjendatud. Vähemalt kaheksa liikmesriiki on tunnistanud Albaania turvaliseks päritoluriigiks. Euroopa Ülemkogu on nimetanud Albaania kandidaatriigiks.

²⁹

* See nimetus ei piira Kosovo staatust käsitlevaid seisukohti ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/99 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

Nimetamise ajal leiti, et Albaania vastab Kopenhaagenis 21.–22. juunil 1993 toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel kehtestatud kriteeriumidele, mis käsitlevad demokraatiat, õigusriigi põhimõtet, inimõigusi ning vähemuste austamist ja kaitset tagavate institutsioonide stabiilsust, ning Albaania peab neid liidu liikmeks saamise kriteeriume jätkuvalt täitma kooskõlas iga-aastases eduaruandes esitatud soovitustega.

- (56) Bosnias ja Hertsegoviinas on pädevuste jagamisel riigi põhirahvuste vahel aluseks põhiseadus. Tagakiusamise ja väärkohtlemise vastase kaitse nõuetekohase õigusliku aluse moodustavad inimõigusi käsitlevad materiaalsoiguslikud normid ja menetlusnormid ning diskrimineerimisvastased õigusaktid, samuti osalemine kõigis peamistes rahvusvahelistes inimõigustealastes lepingutes. 2014. aastal avastas Euroopa Inimõiguste Kohus 1 196 taotluse hulgast rikkumisi viiel korral. Puuduvad tõendid selle kohta, et oma kodanikke oleks välja saadetud sellistesse kolmandatesse riikidesse või välja antud sellistele kolmandatele riikidele, kus neid muu hulgas tõsiselt ohustab surmanuhtlus, piinamine, tagakiusamine või muu ebainimlik või inimväärikust alandav kohtlemine või karistamine või kus nende elu või vabadus satuks ohtu nende rassi, usu, rahvuse, seksuaalse sättumuse, teatavasse sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu, või kus on tõsine oht, et nad saadetakse välja muusse kolmandasse riiki või antakse välja muule kolmandale riigile. 2014. aastal leidsid liikmesriigid, et 4,6 % (330) Bosnia ja Hertsegoviina kodanike varjupaigataotlustest olid põhjendatud. Vähemalt üheksa liikmesriiki on tunnistanud Bosnia ja Hertsegoviina turvaliseks päritoluriigiks.
- (57) Endises Jugoslaavia Makedoonia vabariigis moodustavad tagakiusamise ja väärkohtlemise vastase kaitse nõuetekohase õigusliku aluse inimõigusi käsitlevad materiaalsoiguslikud normid ja menetlusnormid ning diskrimineerimisvastased õigusaktid, samuti osalemine kõigis peamistes rahvusvahelistes inimõigustealastes lepingutes. 2014. aastal avastas Euroopa Inimõiguste Kohus 502 taotluse hulgast rikkumisi kuuel korral. Puuduvad tõendid selle kohta, et oma kodanikke oleks välja saadetud sellistesse kolmandatesse riikidesse või välja antud sellistele kolmandatele riikidele, kus neid muu hulgas tõsiselt ohustab surmanuhtlus, piinamine, tagakiusamine või muu ebainimlik või inimväärikust alandav kohtlemine või karistamine või kus nende elu või vabadus satuks ohtu nende rassi, usu, rahvuse, seksuaalse sättumuse, teatavasse sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu, või kus on tõsine oht, et nad saadetakse välja muusse kolmandasse riiki või antakse välja muule kolmandale riigile. 2014. aastal leidsid liikmesriigid, et 0,9 % (70) endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi kodanike varjupaigataotlustest olid põhjendatud. Vähemalt seitse liikmesriiki on tunnistanud endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi turvaliseks päritoluriigiks. Euroopa Ülemkogu on nimetanud endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi kandidaatriigiks. Nimetamise ajal leiti, et endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik vastab Kopenhaagenis 21.–22. juunil 1993 toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel kehtestatud kriteeriumidele, mis käsitlevad demokraatiat, õigusriigi põhimõtet, inimõigusi ning vähemuste austamist ja kaitset tagavate institutsioonide stabiilsust. Endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik peab neid liidu liikmeks saamise kriteeriume jätkuvalt täitma kooskõlas iga-aastases eduaruandes esitatud soovitustega.
- (58) Kosovo* puhul moodustavad tagakiusamise ja väärkohtlemise vastase kaitse nõuetekohase õigusliku aluse inimõigusi käsitlevad materiaalsoiguslikud normid ja menetlusnormid ning diskrimineerimisvastased õigusaktid. Kosovo* mitteühinemine ajakohaste inimõigusi käsitlevate õigusaktidega, nagu Euroopa inimõiguste konventsioon, tuleneb rahvusvahelise konsensuse puudumisest tema kui suveräänse riigi staatuse osas. Puuduvad tõendid selle kohta, et oma kodanikke oleks välja

saadetud sellistesse kolmandatesse riikidesse või välja antud sellistele kolmandatele riikidele, kus neid muu hulgas tõsiselt ohustab surmanuhtlus, piinamine, tagakiusamine või muu ebainimlik või inimväärikust alandav kohtlemine või karistamine või kus nende elu või vabadus satuks ohtu nende rassi, usu, rahvuse, seksuaalse sättumuse, teatavasse sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu, või kus on tõsine oht, et nad saadetakse välja muusse kolmandasse riiki või antakse välja muule kolmandale riigile. 2014. aastal leidsid liikmesriigid, et 6,3 % (830) Kosovo* kodanike varjupaigataotlustest olid põhjendatud. Vähemalt kuus liikmesriiki on tunnistanud Kosovo* turvaliseks päritoluriigiks.

- (59) Käesolev määrus ei piira liikmesriikide seisukohti Kosovo staatuse suhtes; selle otsustavad liikmesriigid kooskõlas oma riiklike tavade ja rahvusvahelise õigusega. Lisaks sellele ei tähenda käesoleva määruse tingimused, sõnastus ega määratlused Kosovo tunnustamist liidu poolt iseseisva riigina ega tähenda ka seda, et üksikud liikmesriigid Kosovot iseseisva riigina tunnustavad, kui nad ei ole seda teinud. Eelkõige ei tähenda mõiste „riik“ kasutamine riikluse tunnustamist.
- (60) Montenegros moodustavad tagakiusamise ja väärkohtlemise vastase kaitse nõuetekohase õigusliku aluse inimõigusi käsitlevad materiaalsoiguslikud normid ja menetlusnormid ning diskrimineerimisvastased õigusaktid, samuti osalemine kõigis peamistes rahvusvahelistes inimõigustealastes lepingutes. 2014. aastal avastas Euroopa Inimõiguste Kohus 447 taotluse hulgast rikkumisi ühel korral. Puuduvad tõendid selle kohta, et oma kodanikke oleks välja saadetud sellistesse kolmandatesse riikidesse või välja antud sellistele kolmandatele riikidele, kus neid muu hulgas tõsiselt ohustab surmanuhtlus, piinamine, tagakiusamine või muu ebainimlik või inimväärikust alandav kohtlemine või karistamine või kus nende elu või vabadus satuks ohtu nende rassi, usu, rahvuse, seksuaalse sättumuse, teatavasse sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu, või kus on tõsine oht, et nad saadetakse välja muusse kolmandasse riiki või antakse välja muule kolmandale riigile. 2014. aastal leidsid liikmesriigid, et 3,0 % (40) Montenegro kodanike varjupaigataotlustest olid põhjendatud. Vähemalt üheksa liikmesriiki on tunnistanud Montenegro turvaliseks päritoluriigiks. Euroopa Ülemkogu on nimetanud Montenegro kandidaatriigiks ja läbirääkimised on avatud. Nimetamise ajal hinnati, et Montenegro vastab Kopenhaagenis 21.–22. juunil 1993 toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel kehtestatud kriteeriumidele, mis käsitlevad demokraatiat, õigusriigi põhimõtet, inimõigusi ning vähemuste austamist ja kaitset tagavate institutsioonide stabiilsust. Montenegro peab neid liidu liikmeks saamise kriteeriume jätkuvalt täitma kooskõlas iga-aastases eduaruandes esitatud soovitustega.
- (61) Serbias on hariduse, keele kasutamise, teabe ja kultuuri valdkonnas vähemusrühmade autonoomia aluseks põhiseadus. Tagakiusamise ja väärkohtlemise vastase kaitse nõuetekohase õigusliku aluse moodustavad inimõigusi käsitlevad materiaalsoiguslikud normid ja menetlusnormid ning diskrimineerimisvastased õigusaktid, samuti osalemine kõigis peamistes rahvusvahelistes inimõigustealastes lepingutes. 2014. aastal avastas Euroopa Inimõiguste Kohus 11 490 taotluse hulgast rikkumisi 16 korral. Puuduvad tõendid selle kohta, et oma kodanikke oleks välja saadetud sellistesse kolmandatesse riikidesse või välja antud sellistele kolmandatele riikidele, kus neid muu hulgas tõsiselt ohustab surmanuhtlus, piinamine, tagakiusamine või muu ebainimlik või inimväärikust alandav kohtlemine või karistamine või kus nende elu või vabadus satuks ohtu nende rassi, usu, rahvuse, seksuaalse sättumuse, teatavasse sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu, või kus on tõsine oht, et nad saadetakse välja muusse kolmandasse riiki või antakse välja muule

kolmandale riigile. 2014. aastal leidsid liikmesriigid, et 1,8 % (400) Serbia kodanike varjupaigataotlustest olid põhjendatud. Vähemalt üheksa liikmesriiki on tunnistanud Serbia turvaliseks päritoluriigiks. Euroopa Ülemkogu on nimetanud Serbia kandidaatriigiks ja läbirääkimised on avatud. Nimetamise ajal hinnati, et Serbia vastab Kopenhaagenis 21.–22. juunil 1993 toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel kehtestatud kriteeriumidele, mis käsitlevad demokraatiat, õigusriigi põhimõtet, inimõigusi ning vähemuste austamist ja kaitset tagavate institutsioonide stabiilsust. Serbia peab neid liidu liikmeks saamise kriteeriume jätkuvalt täitma kooskõlas iga-aastases eduaruandes esitatud soovitustega.

- (62) Türgis moodustavad tagakiusamise ja väärkohtlemise vastase kaitse nõuetekohase õigusliku aluse inimõigusi käsitlevad materiaalõiguslikud normid ja menetlusnormid ning diskrimineerimisvased õigusaktid, samuti osalemine kõigis peamistes rahvusvahelistes inimõigustealastes lepingutes. 2014. aastal avastas Euroopa Inimõiguste Kohus 2 899 taotluse hulgast rikkumisi 94 korral. Puuduvad tõendid selle kohta, et oma kodanikke oleks välja saadetud sellistesse kolmandatesse riikidesse või välja antud sellistele kolmandatele riikidele, kus neid muu hulgas tõsiselt ohustab surmanuhtlus, piinamine, tagakiusamine või muu ebainimlik või inimväärikust alandav kohtlemine või karistamine või kus nende elu või vabadus satuks ohtu nende rassi, usu, rahvuse, seksuaalse sättumuse, teatavasse sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu, või kus on tõsine oht, et nad saadetakse välja muusse kolmandasse riiki või antakse välja muule kolmandale riigile. 2014. aastal leidsid liikmesriigid, et 23,1 % (310) Türgi kodanike varjupaigataotlustest olid põhjendatud. Üks liikmesriik on tunnistanud Türgi turvaliseks päritoluriigiks. Euroopa Ülemkogu on nimetanud Türgi kandidaatriigiks ja läbirääkimised on avatud. Tõlalt hinnati, et Türgi vastab küllaldaselt määral Kopenhaagenis 21.–22. juunil 1993 toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel kehtestatud poliitilistele kriteeriumidele, mis käsitlevad demokraatiat, õigusriigi põhimõtet, inimõigusi ning vähemuste austamist ja kaitset tagavate institutsioonide stabiilsust, ning Türgi peab neid liidu liikmeks saamise kriteeriume jätkuvalt täitma kooskõlas iga-aastases eduaruandes esitatud soovitustega.
- (63) Seoses pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi äravõtmisega ja pidades eelkõige silmas seisundi regulaarset läbivaatamist, mis toimub määruse (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) alusel, peaksid liikmesriigid tagama, et rahvusvahelise kaitse all olevaid isikuid teavitatakse nõuetekohaselt nende seisundi võimalikust uuesti läbivaatamisest ning et neil on võimalus esitada mõistliku aja jooksul ning kirjaliku avalduse kujul ja isikliku vestluse käigus oma seisukoht enne, kui ametiasutused võivad teha põhjendatud otsuse nende seisundi äravõtmiseks.
- (64) Otsuseid rahvusvahelise kaitse taotlemise (sealhulgas otsuseid seoses taotluse selgesõnalise või kaudse tagasivõtmisega) ja otsuseid pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi äravõtmise kohta peaks saama kohtus vaidlustada vastavalt harta artiklis 47 sätestatud nõuetele ja tingimustele. Menetluse tõhususe tagamise eesmärgil peaks taotleja edasikaebuse esitama kindlaksmääratud tähtaja jooksul. Et taotlejal oleks võimalik kõnealusest tähtajast kinni pidada ja et tagada tõhus juurdepääs kohtulikule läbivaatamisele, peaks tal olema võimalik kasutada tõlgi abi ning samuti peaks tal olema õigus tasuta õigusabile ja esindamisele.
- (65) Et taotlejal oleks võimalik kasutada oma õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, peaks tal olema lubatud jääda liikmesriigi territooriumile seni, kuni kulgeb esimeses astmes tehtud otsuste vaidlustamise tähtaeg, ja kui nimetatud õigust on kasutatud kehtestatud tähtaja jooksul, siis õiguskaitsevahendi üle otsuse tegemiseni. Edasikaebuse peatav

toime ei ole automaatne ainult piiratud arvul juhtudest, mis on sätestatud käesolevas määruses; sel juhul peab taotleja esitama kohtule taotluse tagasisaatmisotsuse täitmise peatamiseks või kohus peab seda tegema omal algatusel. Kui tehakse erand õigusest õiguskaitsevahendile, millel on automaatne peatav toime, tuleks taotleja kaitseõigused asjakohaselt tagada, võimaldades talle selleks vajaliku tõlke ja õigusabi, samuti piisavalt aega, et valmistada ette taotlus ja esitada see kohtule. Lisaks peaks kohtul selle raames olema võimalus vaadata faktilistele ja õiguslikele asjaoludele tuginedes läbi otsus, millega keelduti rahvusvahelise kaitse andmisest. Taotlejal peaks olema lubatud jääda riigi territooriumile seni, kuni lõppeb menetlus, mille käigus tehakse otsus selle kohta, kas taotleja võib sinna jääda. Samas tuleb otsus teha ühe kuu jooksul.

- (66) Võttes arvesse vajadust menetleda taotlusi võrdsetelt alustelt lähtudes ja rahvusvahelise kaitse ühise menetluse tõhusust, tuleks kehtestada tähtajad mitte ainult haldusmenetlusele, vaid need tuleks määrata ka edasikaebamise etapile, vähemalt seoses esimeses astmes tehtud otsuste suhtes esitatud kaebuste puhul. See ei tohiks piirata edasikaebuste piisavat ja põhjalikku läbivaatamist ning seega peaks säilima mõningane paindlikkus, kui tegu on keerukaid faktilisi või õiguslikke asjaolusid hõlmavate juhtumitega.
- (67) Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 72 ei mõjuta käesolev määrus nende kohustuste täitmist, mis on liikmesriikidel avaliku korra säilitamiseks ja sisejulgeoleku tagamiseks.
- (68) Käesoleva määruse kohaldamisel liikmesriikide poolt teostatava isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrust (EL) nr 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus)³⁰ (EMPs kohaldatav tekst).
- (69) Euroopa Liidu Varjupaigaameti poolne isikuandmete töötlemine käesoleva määruse raames peaks toimuma kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 45/2001,³¹ samuti määrusega (EL) nr XXX/XXX (ELi Varjupaigaameti määrus)³² ning lähtudes vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõttest.
- (70) Rahvusvahelise kaitse taotluse registreerimise või esitamise ja isikliku vestluse käigus kogutud isikuandmeid tuleks käsitada osana taotleja toimikust ja seda tuleks säilitada mitu aastat, kuna kolmandate riikide kodanikud või kodakondsuseta isikud, kes taotleavad rahvusvahelist kaitset ühes liikmesriigis, võivad üritada taotleda rahvusvahelist kaitset mõnes teises liikmesriigis või võivad järgnevate aastate jooksul esitada korduvaid taotlusi samas või mõnes muus liikmesriigis. Et enamik mitmeks aastaks liitu jäänud kolmandate riikide kodanikke või kodakondsuseta isikuid on kümne aasta möödumisel neile rahvusvahelise kaitse andmisest saanud püsielaniku staatuse või isegi liikmesriigi kodakondsuse, tuleks seda ajavahemikku käsitada vajaliku ajana, mille kestel isikuandmeid, sealhulgas sõrmejälgi ja näokujutist säilitatakse.
- (71) Tagamaks käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused eelkõige seoses teabe ja dokumentide andmisega taotlejatele ning meetmetega spetsiaalseid menetlustagatise

³⁰ ELT L 119, 4.5.2016, lk 1.

³¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

³² ELT L [...], [...], lk [...].

vajavate taotlejate (sealhulgas alaealiste) suhtes, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused. Neid volitusi tuleks kasutada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrusega (EL) nr 182/2011,³³ millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes.

- (72) Selleks et reageerida olukorra ootamatule halvenemisele kolmandas riigis, mida käsitatakse turvalise kolmanda riigina liidu tasandil või mis on kantud ELi ühine turvaliste päritoluriikide nimekirja, tuleks anda komisjonile õigus võtta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 290 kohaselt vastu õigusakte, et peatada kuuekuiseks perioodiks asjaomase kolmanda riigi kuulumine nende riikide hulka, mida käsitatakse turvaliste kolmandate riikidena liidu tasandil, või ELi ühisesse turvaliste päritoluriikide nimekirja, kui komisjon leiab põhjendatud hinnangu alusel, et kolmas riik ei vasta enam turvalise päritoluriigina käsitamise tingimustele, mis on sätestatud käesolevas määruses. On eriti oluline, et komisjon korraldaks ettevalmistava töö käigus asjakohased konsultatsioonid, ka ekspertide tasandil, ning et need konsultatsioonid toimuksid vastavalt põhimõtetele, mis on sätestatud 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises kokkuleppes parema õigusloome kohta. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (73) Käesolevas määruses ei käsitleta liikmesriikide vahelisi menetlusi, mida reguleeritakse määrusega (EL) nr XXX/XXX (Dublini määrus).
- (74) Käesolevat määrust tuleks kohaldada nende taotlejate suhtes, kelle suhtes kohaldatakse lisaks määrust (EL) nr XXX/XXX (Dublini määrus), ja ilma et see piiraks nimetatud määruse sätete kohaldamist.
- (75) Käesoleva määruse kohaldamist tuleks hinnata korrapäraste ajavahemike tagant.
- (76) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt rahvusvahelise kaitse andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kehtestamine, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning käesoleva määruse ulatuse ja toime tõttu on seda parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (77) [Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 kohaselt on kõnealused liikmesriigid teatanud oma soovist osaleda käesoleva määruse vastuvõtmisel ja kohaldamisel.]

VÕI

[Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 kohaselt, ja ilma et see piiraks nimetatud protokolli artikli 4

³³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

kohaldamist, ei osale nimetatud liikmesriigid käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole nende suhtes siduv ega kohaldatav.]

VÕI

[(XX) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 kohaselt ning ilma et see piiraks kõnealuse protokolli artikli 4 kohaldamist, ei osale Ühendkuningriik käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.]

(XX) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 kohaselt on Iirimaa teatanud (... kirjaga) oma soovist osaleda käesoleva määruse vastuvõtmisel ja kohaldamisel.]

VÕI

[(XX) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 kohaselt on Ühendkuningriik teatanud (... kirjaga) oma soovist osaleda käesoleva määruse vastuvõtmisel ja kohaldamisel.]

(XX) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 kohaselt ning ilma et see piiraks kõnealuse protokolli artikli 4 kohaldamist, ei osale Iirimaa käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.]

(78) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

(79) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja peetakse kinni eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtetest. Eelkõige püütakse käesoleva määrusega tagada inimväärikuse täielik asutamine ning edendada harta artiklite 1, 4, 8, 18, 19, 21, 23, 24, ja 47 kohaldamist.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega kehtestatakse ühine menetlus rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise kohta, millele on osutatud määruses (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus).

Artikkel 2

Reguleerimisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse kõikide selliste rahvusvahelise kaitse saamise sooviavalduste suhtes, mis on tehtud liikmesriikide territooriumil, kaasa arvatud

välispiiril, territoriaalmerel või transiiditsoonis, ning rahvusvahelise kaitse äravõtmise suhtes.

2. Käesolevat määrust ei kohaldata selliste rahvusvahelise kaitse taotluste ja diplomaatilise või territoriaalse varjupaiga taotluste suhtes, mis on esitatud liikmesriikide esindustele.

Artikkel 3

Kohaldamisala laiendamine

Liikmesriigid võivad teha otsuse kohaldada käesolevat määrust kaitse taotlustele, mille suhtes ei kohaldata määrust (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus).

Artikkel 4

Mõisted

1. Käesoleva määruse kohaldamisel kasutatakse järgmisi määruse (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) artiklis 2 osutatud mõisteid:
 - (a) Genfi konventsioon;
 - (b) pagulane;
 - (c) täiendava kaitse saaja;
 - (d) rahvusvaheline kaitse;
 - (e) pagulasseisund;
 - (f) täiendava kaitse seisund;
 - (g) alaealine;
 - (h) saatjata alaealine.
2. Lisaks lõikes 1 osutatud mõistetele kasutatakse järgmisi mõisteid:
 - (i) rahvusvahelise kaitse taotlus või taotlus – sooviavaldus liikmesriigilt kaitse saamiseks, mille on esitanud kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, keda võib käsitada pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi taotlejana;
 - (j) taotleja – kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes on esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse, mille suhtes ei ole lõplikku otsust veel tehtud;
 - (k) spetsiaalseid menetluslikke tagatise vajav taotleja – taotleja, kelle võime kasutada käesolevas määruses sätestatud õigusi ja täita selles sätestatud kohustusi on tema konkreetse olukorra tõttu piiratud;
 - (l) lõplik otsus – otsus selle kohta, kas kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule antakse määruse (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) alusel pagulasseisund või täiendava kaitse seisund, sealhulgas otsus, millega taotlus lükatakse tagasi selle vastuvõetamatuse tõttu, või otsus, millega taotlus lükatakse tagasi seetõttu, et see on sõnaselgelt tagasi võetud või sellest on loobunud, ja mida ei saa asjaomases liikmesriigis enam vaidlustada;
 - (m) menetlev ametiasutus – liikmesriigi kohtulaadne ametiasutus või haldusorgan, kes vastutab rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise eest ning on pädev tegema otsuseid esimeses astmes;

- (n) eestkostja – isik või organisatsioon, kes määratakse alaealise abistamiseks ja esindamiseks käesolevas määruses ette nähtud menetlustes eesmärgiga kaitsta lapse parimaid huvisid ja tema üldist heaolu ning kes vajaduse korral kasutab lapse eest tema õigus- ja teovõimet;
- (o) rahvusvahelise kaitse äravõtmine – menetleva ametiasutuse otsus tunnistada kehtetuks või lõpetada isiku pagulasseisund või täiendava kaitse seisund või keelduda selle pikendamisest;
- (p) liikmesriiki jäämine – jäämine selle liikmesriigi territooriumile, kaasa arvatud piirile või transiiditsooni, kus rahvusvahelise kaitse taotlus esitati või kus seda läbi vaadatakse;
- (q) korduv taotlus – uus rahvusvahelise kaitse taotlus, mis esitatakse mis tahes liikmesriigis pärast eelmise taotluse kohta lõpliku otsuse tegemist, sealhulgas juhul, kui taotlus on tagasi lükatud, kuna taotleja on selle sõnaselgelt tagasi võtnud või kui menetlev ametiasutus on taotluse pärast kaudset tagasisivõtmist tagasi lükanud, sest leiab, et sellest on loobunud;
- (r) vastutav liikmesriik – liikmesriik, kes vastutab taotluse läbivaatamise eest kooskõlas määrusega (EL) nr XXX/XXX (Dublini määrus).

Artikkel 5

Vastutavad asutused

1. Iga liikmesriik määrab menetleva ametiasutuse. Menetleva ametiasutuse ülesanded on järgmised:
 - (s) rahvusvahelise kaitse taotluste vastuvõtmine, registreerimine ja läbivaatamine;
 - (t) otsuste tegemine rahvusvahelise kaitse taotluste kohta;
 - (u) otsuste tegemine isiku pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi kehtetuks tunnistamise, lõpetamise või selle pikendamisest keeldumise kohta, nagu on osutatud määruses (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus).
2. Iga liikmesriik annab menetleva ametiasutuse käsutusse käesoleva määruse kohaste ülesannete täitmiseks asjakohased vahendid, sealhulgas piisaval arvul pädevaid töötajaid. Sel eesmärgil hindab iga liikmesriik korrapäraselt menetleva ametiasutuse vajadusi, et tagada selle suutlikkus rahvusvahelise kaitse taotlusi tõhusalt menetleda, eriti juhul, kui talle esitatakse korraga ebaproportsionaalne hulk taotlusi.
3. Järgnevalt loetletud asutuste ülesandeks on rahvusvahelise kaitse saamiseks tehtud sooviavalduste vastuvõtmine ja registreerimine, samuti taotlejate teavitamine sellest, kus ja kuidas rahvusvahelise kaitse taotlus esitada:
 - (v) piirivalve;
 - (w) politsei;
 - (x) sisserändeasutused;
 - (y) kinnipidamisasutuste eest vastutavad asutused.
 Liikmesriigid võivad neid ülesanded anda ka muudele asutustele.
4. Vastutava liikmesriigi menetlevat ametiasutust võivad rahvusvahelise kaitse taotluste vastuvõtmisel, registreerimisel ja läbivaatamisel abistada:

- (z) mõne teise liikmesriigi asutused, kellele liikmesriik on teinud ülesandeks rahvusvahelise kaitse taotluste vastuvõtmise, registreerimise ja läbivaatamise;
 - (aa) Euroopa Liidu Varjupaigaameti lähetatud eksperdid kooskõlas määrusega (EL) nr XXX/XXX (ELi Varjupaigaameti määrus).
5. Liikmesriigid tagavad, et menetleva ametiasutuse või mistahes muu lõike 3 kohaselt rahvusvahelise kaitse taotluste vastuvõtmise ja registreerimise eest vastutava asutuse töötajatel on asjakohased teadmised ning et neile on antud vajalik koolitus ja juhised oma ülesannete täitmiseks käesoleva määruse kohaldamisel.

Artikkel 6

Konfidentsiaalsuspõhimõte

1. Käesolevat määrust kohaldavad ametiasutused tagavad oma töö käigus saadava mis tahes teabe konfidentsiaalsuse.
2. Rahvusvahelise kaitse menetluse kestel ja pärast lõpliku otsuse tegemist taotluse kohta ametiasutused:
 - (bb) ei avalda konkreetset rahvusvahelise kaitse taotlust käsitlevat teavet ega asjaolu, et taotlus esitati, väidetavatele tagakiusajatele ega suure kahju põhjustajatele;
 - (cc) ei kogu teavet väidetavatelt tagakiusajatelt ega suure kahju põhjustajatelt viisil, mis annaks neile otseselt teada asjaolust, et kõnealune taotleja on kaitse saamiseks soovi avaldanud, ning mis seaks ohtu taotleja või tema ülalpeetavate füüsilise puutumatuse või taotleja päritoluriigis elavate pereliikmete vabaduse ja julgeoleku.

II PEATÜKK

ÜLDPÕHIMÕTTED JA TAGATISED

I JAGU

TAOTLEJATE ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

Artikkel 7

Taotlejate kohustused

1. Taotleja esitab taotluse liikmesriigis, kuhu ta esimesena sisenes, ja kui ta viibib seaduslikult mõnes liikmesriigis, esitab ta taotluse selles liikmesriigis vastavalt määruse (EL) nr XXX/XXX (Dublini määrus) artiklile 4.
2. Taotleja teeb koostööd vastutavate asutustega, et neil oleks võimalik tema isik kindlaks teha, taotlus registreerida, teha võimalikuks selle esitamine ja see läbi vaadata, järgmisel viisil:
 - (dd) esitades artikli 27 lõike 1 teise lõigu punktides a ja b osutatud teabe;
 - (ee) andes sõrmejäljed ja näokujutise, nagu on osutatud määruuses (EL) nr XXX/XXX (Eurodaci määrus);³⁴

³⁴ ELT L [...], [...], lk [...].

- (ff) esitades oma taotluse artikli 28 kohaselt kindlaks määratud tähtaja jooksul ja esitades kõik enda käsutuses olevad andmed taotluse põhjendamiseks;
- (gg) esitades enda valduses olevad dokumendid, millel on taotluse läbivaatamisel tähtsust.
3. Kui taotleja keeldub koostööst, jättes esitamata taotluse läbivaatamiseks vajalikud andmed ja andmata sõrmejäljed või näokujutise, ja kui vastutavad asutused on kõnealust isikut nõuetekohaselt teavitanud tema kohustustest ning teinud kindlaks, et sellel isikul on olnud tegelik võimalus neid kohustusi täita, lükatakse tema taotlus vastavalt artiklis 39 osutatud menetlusele sellest loobumise tõttu tagasi.
4. Taotleja edastab menetlevale ametiasutusele liikmesriigis, kus tal on kohalolekukohustus, oma elukoha andmed või aadressi või telefoninumbri, mida kasutades menetlev ametiasutus või muud vastutavad asutused temaga ühendust saavad võtta. Ta teavitab nimetatud menetlevat ametiasutust kõigist andmete muudatustest. Taotleja peab nõustuma suhtlemisega elukohas või aadressil, millest ta on pädevaid ametiasutusi viimati teavitanud, eelkõige juhul, kui ta esitab taotluse vastavalt artiklile 28.
5. Taotleja peab jääma selle liikmesriigi territooriumile, kus tal on kohalolekukohustus vastavalt määrusele (EL) nr XXX/XXX (Dublini määrus).
6. Taotleja täidab kohustust teatada endast korrapäraselt pädevatesse asutustesse või isiklikult neisse kohale ilmuda viivitamata või kindlaks määratud ajal või jääma liikmesriigi territooriumi selleks määratud piirkonda vastavalt direktiivile XXX/XXX/EL (vastuvõtutingimuste direktiiv), nagu on ette näinud liikmesriik, kus tal on kohalolekukohustus vastavalt määrusele (EL) nr XXX/XXX (Dublini määrus).
7. Juhul kui see on taotluse läbivaatamiseks vajalik, võidakse vastutavate asutuste nõudmisel taotleja või tema esemed läbi otsida. Ilma et see piiraks julgeolekukaalutlustel tehtavat läbiotsimist, viib taotleja läbiotsimist käesoleva määruse alusel läbi samasooline isik, järgides seejuures täiel määral inimväärikuse ning kehalise ja vaimse puutumatuse põhimõtteid.

Artikkel 8

Üldised tagatised taotlejatele

1. III peatükis osutatud haldusmenetluse toimumise kestel on taotlejatel käesoleva artikli lõigetes 2–8 sätestatud tagatised.
2. Menetlev ametiasutus teavitab taotlejat keeles, millest ta aru saab või millest ta kõigi eelduste kohaselt aru saab:
- (hh) õigusest esitada individuaalne taotlus;
- (ii) järgitavast menetlusest;
- (jj) taotleja õigustest ja kohustustest menetluse kestel, sealhulgas kohustusest jääda selle liikmesriigi territooriumile, kus tal on kohalolekukohustus vastavalt määrusele (EL) nr XXX/XXX (Dublini määrus);
- (kk) sellest, millised on võimalikud tagajärjed, kui ta ei täida oma kohustusi ega tee koostööd ametiasutustega;
- (ll) menetluse ajakavast;

(mm) vahenditest, mis on tema käsutuses, et täita määruse (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) artiklis 4 osutatud andmete esitamise kohustus;

(nn) sellest, millised on taotluse sõnaselge või kaudse tagasivõtmise tagajärjed;

(oo) menetleva ametiasutuse otsusest, otsuse põhjustest, samuti tagajärgedest, mis on rahvusvahelise kaitse andmisest keeldumise otsusel, ning sellest, mil viisil sellist otsust vaidlustada.

Esimeses lõikes osutatud teave tuleb edastada õigeaegselt, et taotlejad saaksid kasutada käesoleva määrusega tagatud õigusi ning nõuetekohaselt täita artiklis 7 sätestatud kohustusi.

3. Menetlev ametiasutus näeb taotlejate jaoks asja esitamisel menetlevale ametiasutusele ja kohtule ette suulise tõlke teenuse, kui ilma nimetatud teenuseta ei ole võimalik tagada asjakohast suhtlemist. Tõlketeenuse eest tasutakse riiklikest vahenditest.
4. Menetlev ametiasutus annab taotlejale võimaluse võtta ühendust ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti või mõne muu organisatsiooniga, kes pakub kooskõlas siseriikliku õigusega taotlejatele õigusnõustamist või muud nõustamist.
5. Menetlev ametiasutus tagab, et taotlejal ja vajaduse korral tema eestkostjal, õigusnõustajal või muul nõustajal on võimalik tutvuda artikli 33 lõike 2 punktis e osutatud taotluste läbivaatamiseks vajaliku teabega ja artikli 33 lõikes 3 osutatud ekspertide antud teabega, kui menetlev ametiasutus on kõnealust teavet arvesse võtnud taotluse kohta otsuse tegemisel.
6. Menetlev ametiasutus teavitab taotlejat mõistliku aja jooksul tema taotluse suhtes tehtud otsusest. Kui taotlejat esindab ametlikult eestkostja, õigusnõustaja või muu nõustaja, võib menetlev ametiasutus otsusest teavitada teda, mitte taotlejat.

Artikkel 9

Õigus jääda riiki kuni taotluse läbivaatamiseni

1. Taotlejal on õigus jääda vastutavasse liikmesriiki üksnes menetluse eesmärgil seni, kuni menetlev ametiasutus on teinud otsuse vastavalt III peatükis sätestatud haldusmenetlusele.
2. Õigus riiki jääda ei anna õigust saada elamisluba ja see ei anna taotlejale õigust liikuda teiste liikmesriikide territooriumile ilma loata, nagu on osutatud direktiivi XXX/XXX/EL (vastuvõtutingimuste direktiiv) artiklis 6.
3. Liikmesriikide vastutavad asutused võivad haldusmenetluse kestel tunnistada taotleja õiguse riiki jääda kehtetuks juhul kui:
 - (pp) isik esitab korduva taotluse kooskõlas artikliga 42 ja artiklis 43 sätestatud tingimustel;
 - (qq) isik antakse vajadusest lähtuvalt kas üle või välja teisele liikmesriigile kooskõlas Euroopa vahistamismääruses³⁵ sätestatud kohustustega või kolmandale riigile või rahvusvahelisele kriminaalkohtule.

³⁵ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT L 190, 18.7.2002, lk 1).

4. Liikmesriik võib taotleja lõike 3 punkti b kohaselt kolmandale riigile välja anda ainult juhul, kui menetlev ametiasutus on veendunud, et väljaandmisotsusega ei kaasne otsene ega kaudne tagasi- või väljasaatmine, millega rikutakse selle liikmesriigi rahvusvahelisest õigusest või liidu õigusest tulenevaid kohustusi.

II JAGU

ISIKLIKUD VESTLUSED

Artikkel 10

Taotluse vastuvõetavust käsitlev vestlus

1. Enne kui menetlev ametiasutus teeb otsuse rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetavuse kohta, antakse taotlejale võimalus isiklikuks vestluseks seoses tema taotluse vastuvõetavusega.
2. Taotluse vastuvõetavust käsitleva vestluse käigus antakse taotlejale võimalus esitada asjakohased põhjendused, miks artikli 36 lõikes 1 ette nähtud vastuvõetamatuse põhjused ei ole kohaldatavad tema konkreetsele olukorrale.

Artikkel 11

Taotluse sisu käsitlev vestlus

1. Enne kui menetlev ametiasutus teeb otsuse rahvusvahelise kaitse taotluse sisu kohta, antakse taotlejale võimalus isiklikuks vestluseks seoses tema taotluse sisuga.
2. Taotluse sisu käsitleva vestluse käigus antakse taotlejale nõuetekohane võimalus esitada oma taotluse põhjendamiseks vajalikud andmed kooskõlas määrusega (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) ja taotleja esitab enda käsutuses olevad andmed nii täielikult kui võimalik. Taotlejale antakse võimalus anda selgitusi võimalike puuduvate dokumentide või võimalike lahknevuste kohta või vasturääkivuste kohta taotleja väidetes.
3. Taotluse sisu käsitlevat vestlust läbiviiv isik ei kanna sõjaväe või õiguskaitseorganite vormiriietust.

Artikkel 12

Isiklikele vestlustele esitatavad nõuded

1. Taotlejale antakse võimalus isiklikuks vestluseks seoses tema taotlusega käesolevas määruses kehtestatud tingimustel.
2. Isiklikud vestlused viiakse läbi tingimustes, mis tagavad piisava konfidentsiaalsuse ja võimaldavad taotlejatel oma taotlust igakülselt põhjendada.
3. Isiklikud vestlused viivad läbi menetleva ametiasutuse töötajad, keda võivad abistada artikli 5 lõikes 4 osutatud muude liikmesriikide asutuste töötajad või artikli 5 lõike 4 punktis b osutatud Euroopa Liidu Varjupaigaameti lähetatud eksperdid.
4. Kui kolmandate riikide kodanike või kodakondsuseta isikute poolt korraga esitatud rahvusvaheline kaitse taotluste ebarproportsionaalse hulga tõttu on menetleval ametiasutusel praktikas raskusi viia iga taotlejaga õigeaegselt läbi isiklik vestlus, võivad menetlevat ametiasutust vestluste läbiviimisel abistada artikli 5 lõikes 4

osutatud muude liikmesriikide asutuste töötajad või artikli 5 lõike 4 punktis b osutatud Euroopa Liidu Varjupaigaameti lähetatud eksperdid.

5. Isikliku vestluse võib ära jätta juhul, kui menetlev ametiasutus:
 - (rr) saab teha positiivse otsuse pagulasseisundi kohta või otsuse taotluse vastuvõetavaks tunnistamise kohta olemasolevate tõendite alusel või
 - (ss) on seisukohal, et taotleja ei ole temast mitteolenevatel püsivatel asjaoludel vestluseks võimeline või suuteline.

Punkti b kohase isikliku vestluse korraldamata jätmine ei mõjuta menetleva ametiasutuse otsust ebasoodsas suunas. Nimetatud asutus annab taotlejale tegeliku võimaluse esitada täiendavat teavet. Kui taotleja seisund tekitab kahtlusi, konsulteerib menetlev ametiasutus meditsiinitöötajaga, et teha kindlaks, kas taotleja seisund, mille tõttu ta ei ole vestluseks võimeline või suuteline, on ajutine või püsiv.
6. Vestlust läbiviiv isik on pädev võtma arvesse taotlusega seotud isiklikke ja üldisi asjaolusid, kaasa arvatud taotleja kultuurilist tausta, vanust, sugu, seksuaalset sättumust, soolist identiteeti ja haavatavust. Taotlejaga vestlust läbiviivad isikud on samuti saanud üldteadmisi probleemidest, mis võivad kahjustada taotleja suutlikkust vestlusel osaleda, näiteks võimaliku varasema piinamise märkidest.
7. Taotlejaga vestlust läbiviivad isikutel, sealhulgas Euroopa Liidu Varjupaigaameti töötajatel, peab olema eelnev asjakohane koolitus, mis hõlmab määruse (EL) nr XXX/XXX (ELi varjupaigaameti määrus) artikli 7 lõikes 5 loetletud elemente, sealhulgas seoses rahvusvahelise inimõigustealase õiguse, liidu varjupaigalase õiguse ja juurdepääsuga rahvusvahelise kaitse menetlusele, muuhulgas nende isikute puhul, kes võivad vajada spetsiaalseid menetluslikke tagatisi.
8. Isikliku vestluse jaoks nähakse ette tõlk, kes on võimeline tagama asjakohase suhtlemise taotleja ja vestlust läbiviiva isiku vahel. Suhtlemiskeeleks on keel, mida taotleja eelistab, välja arvatud juhul, kui on mõni teine keel, millest taotleja aru saab ja milles ta on võimeline selgelt suhtlema.

Taotleja taotluse alusel tagab menetlev ametiasutus, et vestlust läbiviivad isikud ja tõlgid on taotlejaga samast soost, tingimusel et see on võimalik ja kui menetleval ametiasutusel ei ole alust arvata, et sellise taotluse aluseks on põhjused, mis ei ole seotud taotleja raskustega oma taotlust igakülgset põhjendada.
9. Isikliku vestluse korraldamata jätmine ei takista menetleval ametiasutusel tegemast otsust rahvusvahelise kaitse taotluse kohta.

Artikkel 13

Isikliku vestluse aruanne ja salvestamine

1. Menetlev ametiasutus või seda abistavad või vestlusi läbiviivad mistahes muud asutused või eksperdid koostavad põhjaliku ja asjakohase aruande, mis sisaldab kõiki sisulisi andmeid, või vestluse üleskirjutuse.
2. Isiklikust vestlusest tehakse helisalvestis või audiovisuaalsalvestis. Taotlejat teavitatakse salvestamisest enne vestlust.
3. Taotlejale antakse võimalus kommenteerida või selgitada suuliselt või kirjalikult aruandes või vestluse üleskirjutuses esinevaid võimalikke vigaseid tõlkeid või vääritõlgitumisi kas vestluse lõpus või kindlaksmääratud tähtaja jooksul enne seda, kui menetlev ametiasutus otsuse teeb. Sel eesmärgil teavitatakse taotlejat igakülgset

aruande sisust või vestluse üleskirjutuse olulistest osadest, vajaduse korral tõlgi vahendusel. Seejärel palutakse taotlejal kinnitada, et aruande või vestluse üleskirjutuse sisu kajastab seda vestlust õigesti.

4. Kui taotleja keeldub kinnitامast, et aruande või isikliku vestluse üleskirjutuse sisu kajastab seda õigesti, märgitakse keeldumise põhjused taotleja toimikusse. Selline keeldumine ei takista menetleval ametiasutusel võtmast vastu otsust taotluse kohta.
5. Taotlejatel ja nende õigusnõustajatel või muudel nõustajatel on juurdepääs aruandele või vestluse üleskirjutusele ja salvestisele, enne kui menetlev ametiasutus oma otsuse teeb.
6. Kui taotlus vaadatakse läbi kiirendatud menetluses, võib menetlev ametiasutus anda juurdepääsu aruandele või vestluse üleskirjutusele ja salvestisele samal ajal, kui otsus tehakse.
7. Vastutavad asutused säilitavad salvestist või üleskirjutust kümne aasta jooksul pärast lõpliku otsuse tegemise kuupäeva. Salvestis kustutatakse nimetatud tähtaja möödudes või juhul, kui see on seotud isikuga, kes on saanud ükskõik millise liikmesriigi kodakondsuse enne selle tähtaja möödumist, kohe kui liikmesriik saab teada, et asjaomane isik on kodakondsuse saanud.

III JAGU

ÕIGUSABI JA ESINDAMISE VÕIMALDAMINE

Artikkel 14

Õigus õigusabile ja esindamisele

1. Taotlejal peab olema õigus konsulteerida tulemuslikult oma taotlust käsitlevates küsimustes siseriiklike õigusaktide alusel tunnustatud või tegutseva õigusnõustaja või muu nõustajaga menetluse kõikides etappides.
2. Ilma et see piiraks taotleja õigust valida õigusnõustaja või muu nõustaja oma kulul, võib taotleja kooskõlas artiklitega 15–17 esitada taotluse õigusabi ja esindamise saamiseks menetluse kõigis etappides. Taotlejat teavitatakse tema õigusest esitada taotlus õigusabi ja esindamise saamiseks menetluse kõigis etappides.

Artikkel 15

Tasuta õigusabi ja esindamine

1. Liikmesriigid võimaldavad taotleja vastava taotluse korral tasuta õigusabi ja esindamise III peatükis sätestatud haldusmenetluses ja V peatükis sätestatud apellatsioonimenetluses.
2. Haldusmenetluse kohaldamisel hõlmab tasuta õigusabi ja esindamine vähemalt järgmist:
 - (tt) menetluse kohta teabe andmine, mis lähtub taotleja konkreetsest olukorrast;
 - (uu) abi taotluse ettevalmistamisel ja isiklikuks vestluseks valmistumisel, sealhulgas vajaduse korral isiklikul vestlusel osalemine;
 - (vv) selgitused rahvusvahelise kaitse andmisest keeldumise otsuse põhjuste ja tagajärgede kohta ning teave selle kohta, kuidas otsust vaidlustada.

3. Tasuta õigusabi ja esindamise haldusmenetluse kestel võib välistada, kui:
(ww) taotlejal on piisavad vahendid;
(xx) leitakse, et taotlusel pole mitte mingisuguseid ilmseid eduvõimalusi;
(yy) tegu on korduva taotlusega.
 4. Apellatsioonimenetluse kohaldamisel hõlmab tasuta õigusabi ja esindamine vähemalt nõutavate menetlusedokumentide ettevalmistamist, edasikaebuse ettevalmistamist ja kohtus taotleja nimel asja arutamisel osalemist.
 5. Tasuta õigusabi ja esindamise appellatsioonimenetluse kestel võib välistada, kui:
(zz) taotlejal on piisavad vahendid;
(aaa) leitakse, et edasikaebusel pole mitte mingisuguseid ilmseid eduvõimalusi;
(bbb) edasikaebus või läbivaatamistaotlus on jõudnud siseriikliku õigusaktidega ette nähtud teise või edasisse appellatsioonastmesse, kaasa arvatud uuesti ärakuulamise ja kaebuse uuesti läbivaatamise korral.
- Kui otsuse mitte võimaldada tasuta õigusabi ja esindamist teeb asutus, mis ei ole kohus, kuna ta leiab, et taotlusel pole mitte mingisuguseid ilmseid eduvõimalusi, on taotlejal õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus sellise otsuse vaidlustamiseks ja ta võib sel eesmärgil taotleda tasuta õigusabi ja esindamist.

Artikkel 16

Õigusabi ja esindamise ulatus

1. Siseriiklike õigusaktide alusel tunnustatud või tegutseval õigusnõustajal või muul nõustajal, kes siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimustel abistab või esindab taotlejat, peab olema juurdepääs taotleja toimikus sisalduvale teabele, mille alusel otsus tehakse.
 2. Menetlev ametiasutus võib keelata juurdepääsu taotleja toimikus sisalduvale teabele, kui teabe või allika avalikustamine ohustab riiklikku julgeolekut, teavet edastavate organisatsioonide või isikute või teabega seotud isikute julgeolekut või kui avalikustamise tagajärjel satuvad ohtu liikmesriigi pädevate ametiasutuste poolt rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamisega seotud uurimine või liikmesriigi rahvusvahelised suhted. Sellistel juhtudel menetlev ametiasutus:
(ccc) annab juurdepääsu kõnealusele teabele või allikatele edasikaebust menetlevatele kohtutele ning
(ddd) tagab, et järgitakse taotleja kaitseõigust.
- Seoses punktiga b võib menetlev ametiasutus eelkõige anda õigusnõustajale või muule nõustajale, kellele on tehtud julgeolekukontroll, juurdepääsu kõnealusele teabele ulatuses, mis on avalduse läbivaatamiseks või rahvusvahelise kaitse äravõtmise otsuse tegemiseks asjakohane.
3. Taotlejat abistaval või esindaval õigusnõustajal või muul nõustajal peab olema taotleja nõustamise eesmärgil juurdepääs suletud aladele, näiteks kinnipidamisasutustele ja transiiditsoonidele vastavalt direktiivile XXX/XXX/EL (vastuvõtutingimuste direktiiv).

4. Taotlejal on õigus võtta vestlusele kaasa siseriiklike õigusaktide alusel tunnustatud või tegutsev õigusnõustaja või muu nõustaja. Õigusnõustajal või muul nõustajal on luba isikliku vestluse kestel sekkuda.
5. Menetlev ametiasutus võib nõuda, et taotleja viibiks isikliku vestluse juures ka juhul, kui teda esindab siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimustel õigusnõustaja või muu nõustaja, ning et taotleja vastaks esitatud küsimustele ise.
6. Ilma et see piiraks artikli 22 lõike 5 kohaldamist, ei takista õigusnõustaja või muu nõustaja puudumine menetleval ametiasutusel läbi viimast isiklikku vestlust taotlejaga.

Artikkel 17

Tasuta õigusabi ja esindamise pakkumise tingimused

1. Tasuta õigusabi ja esindamist võivad pakkuda õigusnõustajad või muud nõustajad, kes on siseriiklike õigusaktide kohaselt pädevad taotlejaid abistama või esindama, või valitsusvälised organisatsioonid, kellel on siseriikliku õiguse kohased volitused nõustamisteenuste osutamiseks ja esindamiseks.
2. Liikmesriigid kehtestavad spetsiifilised menetlusnormid rahvusvahelise kaitse taotlustega seoses esitatud tasuta õigusabi ja esindamise saamise taotluste registreerimiseks ja menetlemiseks või kohaldavad olemasolevaid eeskirju, mis kehtivad samalaadsetele siseriiklike juhtumistele, tingimusel et need eeskirjad ei muuda juurdepääsu tasuta õigusabile ja esindamisele võimatuks või ülemäära keerukaks.
3. Liikmesriigid võivad samuti kehtestada tasuta õigusabi ja esindamise pakkumisele rahalised ja/või ajalised piirangud, tingimusel et nendega ei piirata põhjendamatult võimalust saada tasuta õigusabi ja esindamist. Seoses tasude ja muude kuludega ei tohi õigusabiga seotud küsimustes taotlejaid kohelda vähem soodsamalt kui liikmesriigi enda kodanikke.
4. Liikmesriigid võivad nõuda tehtud kulutuste osalist või täielikku korvamist juhul, kui taotleja rahaline olukord oluliselt paraneb või kui sellise kulutuse tegemine otsustati taotleja esitatud valeandmete põhjal.

Artikkel 18

ÜRO pagulaste ülemvoliniku roll

1. Liikmesriigid võimaldavad ÜRO pagulaste ülemvolinikul:
 - (eee) kohtuda taotlejatega, kaasa arvatud isikutega, kes on vastuvõtukeskustes, kinnipidamisasutuses, piiril või transiiditsoonis;
 - (fff) taotleja sellekohasel nõusolekul saada juurdepääs teabele, mis käsitleb konkreetset rahvusvahelise kaitse taotlust, menetluse kulgu ja vastuvõetud otsuseid;
 - (ggg) esitada menetluse kõikides etappides Genfi konventsiooni artikliga 35 talle pandud järelevalvekohustuste elluviimisel pädevatele ametiasutustele konkreetseid rahvusvahelise kaitse taotlusi käsitlevaid seisukohti.

2. Lõiget 1 kohaldatakse ka organisatsiooni suhtes, kes vastavalt liikmesriigiga sõlmitud kokkuleppele tegutseb asjaomase liikmesriigi territooriumil ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti nimel.

IV JAGU

ERITAGATISED

Artikkel 19

Spetsiaalseid menetluslikke tagatise vajavad taotlejad

1. Menetlev ametiasutus hindab süstemaatiliselt iga konkreetse taotleja vajadusi seoses spetsiaalsete menetluslike tagatistega. Selle hindamise võib ühendada olemasolevate siseriiklike menetlustega või direktiivi XXX/XXX/EL (vastuvõtutingimuste direktiiv) artiklis 21 osutatud hindamisega ning seda ei pea läbi viima haldusmenetlusena.
Nimetatud hindamise kohaldamisel peab menetlev ametiasutus kinni artiklis 20 sätestatud spetsiifiliste menetluslike tagatiste vajaduse hindamise üldpõhimõtetest.
2. Kui on kindlaks tehtud, et taotleja vajab spetsiaalseid menetluslikke tagatise, võimaldatakse talle piisav tugi, et ta saaks kasutada käesolevas määruses sätestatud õigusi ja täita selles sätestatud kohustusi kogu rahvusvahelise kaitse menetluse kestuse vältel.
3. Kui nimetatud piisavat tuge ei saa pakkuda artiklis 40 osutatud kiirendatud läbivaatamismenetluse ja artiklis 41 osutatud piirimenetluse raames, eelkõige juhul kui menetlev ametiasutus leiab, et taotleja vajab spetsiaalseid menetluslikke tagatise piinamise või vägistamise ohvriks langemise tõttu või tema suhtes tarvitatud muu jõhkra psühholoogilise, füüsilise või seksuaalse vägivalla tõttu, siis ei kohalda liikmesriigid taotlejale nimetatud menetlusi või lõpetavad nende kohaldamise.
4. Komisjon võib taotlejate, sealhulgas saatjata alaealiste spetsiaalsete menetluslike tagatiste vajaduste hindamise ja käsitlemise üksikasjad ja erimeetmed kindlaks määrata rakendusaktidega. Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 58 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 20

Spetsiaalsete menetluslike tagatiste vajaduse hindamise üldpõhimõtted

1. Spetsiaalseid menetluslikke tagatise vajavate taotlejate kindlakstegemise peavad algatama asutused, kes vastutavad kaitse saamise sooviavalduste vastuvõtmise ja registreerimise eest kohe pärast sooviavalduste esitamist, ja seda jätkab menetlev ametiasutus pärast taotluse esitamist.
2. Sooviavalduste vastuvõtmise ja registreerimise eest vastutavate asutuste töötajad peavad avalduse registreerimisel ära märkima, kas taotleja puhul on esimesi märke haavatavusest, mille tõttu võivad olla vajalikud spetsiaalsed menetluslikud tagatised ja millele võivad viidata füüsilised märgid või taotleja väited või käitumine.
Teave selle kohta, et taotleja puhul on ilmnunud esimesed haavatavuse märgid, kantakse taotleja toimikusse koos kirjeldusega haavatavuse märkide kohta, millest tulenevalt võivad olla vajalikud spetsiaalsed menetluslikud tagatised.

Liikmesriigid tagavad, et artiklis 5 osutatud asutuste töötajatel on koolitus, mis võimaldab märgata taotlejate esimesi haavatavuse märke, millest tulenevalt võivad olla vajalikud spetsiaalse menetluslikud tagatised, ja et neile antakse sellekohased juhised.

3. Juhul kui on viiteid sellele, et taotleja võib olla langenud piinamise, vägistamise või muu psühholoogilise, füüsilise, seksuaalse või soolise vägivalla ohvriks ja et see võib kahjustada tema suutlikkust aktiivselt menetluses osaleda, suunab menetlev ametiasutus taotleja arsti või psühholoogi visiidile tema vaimse ja füüsilise seisundi täiendavaks hindamiseks.

Menetlev ametiasutus võib visiidi tulemust arvesse võtta, kui ta otsustab, mis laadi spetsiaalset menetlusabi taotlejale võidakse anda.

Visiit ei mõjuta artiklis 23 ja artiklis 24 osutatud arstliku läbivaatuse teostamist.

4. Vastutavad asutused käsitlevad käesolevas artiklis sätestatud spetsiaalsete menetluslike tagatiste vajadust isegi sel juhul, kui nimetatud vajadus muutub ilmselgeks menetluse hilisemas etapis ja ilma et oleks vajalik rahvusvahelise kaitse taotlemist uuesti alustada.

Artikkel 21

Alaealiste suhtes kehtivad tagatised

1. Käesoleva määruse kohaldamisel peaks liikmesriikide esmane kohus olema kaitsta lapse parimad huve.
2. Menetlev ametiasutus annab alaealisele võimaluse isiklikuks vestluseks, sealhulgas juhul, kui taotlus on esitatud tema eest kooskõlas artikli 31 lõikega 6 ja artikli 32 lõikega 1, välja arvatud juhul, kui see ei ole ilmselgelt lapse parimates huvides. Sellisel juhul põhjendab menetlev ametiasutus oma otsust mitte anda alaealisele võimalust isiklikuks vestluseks.

Kõik sellised isiklikud vestlused viib läbi isik, kellel on vajalikud teadmised alaealiste õiguste ja erivajaduste kohta ning see viiakse läbi asjaomast olukorda ja lapse vajadusi arvestaval viisil.

3. Otsuse alaealise taotluse suhtes valmistavad ette menetleva ametiasutuse töötajad, kellel on vajalikud teadmised alaealiste õiguste ja erivajaduste kohta.

Artikkel 22

Eritagatised saatjata alaealisele

1. Vastutavad asutused nimetavad nii kiiresti kui võimalik ja mitte hiljem kui viis tööpäeva pärast seda, kui saatjata alaealine esitab taotluse, isiku või organisatsiooni tema eestkostjaks.

Kui esindajaks on määratud organisatsioon, nimetab ta isiku, kes vastutab eestkostja ülesannete täitmise eest.

Menetlev ametiasutus teavitab saatjata alaealist viivitamatult talle eestkostja määramisest.

2. Menetlev ametiasutus teavitab eestkostjat kõigist saatjata alaealise suhtes asjakohastest asjaoludest, menetlustoimingutest ja ajalistest piirangutest.

3. Lapse parimate huvide ja saatjata alaealise üldise heaolu kaitse eesmärgil peab eestkostja:
(hhh) esindama ja abistama saatjata alaealist käesolevas määruses sätestatud menetlustes ja
(iii) võimaldama saatjata alaealisel kasutada oma õigusi ja täita oma kohustusi, mis tulenevad käesolevast määrusest.
4. Eestkostja täidab oma ülesandeid kooskõlas lapse parimate huvide põhimõttega, tal on vajalik oskusteave ja teda ei ole teadaolevalt süüdi mõistetud laste suhtes toimepandud kuritegudes või laste väärkohtlemises.
Eestkostjana tegutsevat isikut vahetatakse ainult juhul, kui vastutavad asutused leiavad, et ta ei ole oma ülesandeid eestkostjana nõuetekohaselt täitnud. Organisatsioon või isikuid, kelle huvid on vastuolus või võivad olla vastuolus saatjata alaealise parimate huvidega, ei nimetata eestkostjaks.
5. Vastutavad asutused ei anna eestkostja hoole alla korraga ebaproportsionaalset hulka saatjata alaealisi, kuna sellisel juhul ei oleks ta võimeline oma ülesandeid tulemuslikult täitma.
Liikmesriigid määravad asutused või isikud, kes vastutavad selle eest, kuidas eestkostja oma ülesandeid täidab, ning jälgivad ja kontrollivad korrapärase ajavahemike järel, et eestkostjad täidaksid oma ülesandeid rahuldavalt. Need asutused või isikud menetlevad kaebusi, mille saatjata alaealised on oma eestkostja suhtes esitanud.
6. Eestkostja teavitab saatjata alaealist isikliku vestluse tähendusest ja võimalikest tagajärgedest ning vajaduse korral sellest, kuidas isiklikuks vestluseks valmistuda. Eestkostja ja kui see on asjakohane, õigusnõustaja või muu nõustaja peab viibima vestluse juures ning tal peab olema võimalus esitada küsimusi või teha märkusi vestlust läbiviiva isiku kehtestatud piirides. Menetlev ametiasutus võib nõuda, et saatjata alaealine viibiks isikliku vestluse juures ka juhul, kui tema esindaja on kohal.

V JAOTIS

ARSTLIK LÄBIVAATUS

Artikkel 23

Arstlik läbivaatus

1. Kui menetlev ametiasutus leiab, et see on rahvusvahelise kaitse taotluse hindamiseks kooskõlas määrusega (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) asjakohane ning kui taotleja sellega nõus on, korraldavad liikmesriigid taotleja arstliku läbivaatuse seoses varasemast tagakiusamisest või suurest kahjust tulenevate märkide ja sümptomitega.
2. Arstliku läbivaatuse viivad läbi kvalifitseeritud meditsiinitöötajad. Liikmesriigid võivad määrata meditsiinitöötajad, kes võivad sellist arstlikku läbivaatust teha. Arstliku läbivaatuse eest tasutakse riiklikest vahenditest.
3. Kui lõike 1 kohast arstlikku läbivaatust ei toimu, teavitab menetlev ametiasutus taotlejaid sellest, et nad võivad omal algatusel ja omal kulul korraldada arstliku

läbivaatuse seoses varasemast tagakiusamisest või suurest kahjust tulenevate märkide ja sümptomitega.

4. Arstliku läbivaatuse tulemused esitatakse menetlevale ametiasutusele nii kiiresti kui võimalik ja menetlev ametiasutus hindab neid muude taotlusega kaasnevate dokumentidega.
5. Taotleja keeldumine arstlikust läbivaatusest ei takista menetleval ametiasutusel võtmast vastu otsust rahvusvahelise kaitse taotluse kohta.

Artikkel 24

Saatjata alaealiste arstlik läbivaatus

1. Taotluse läbivaatamise raames võib saatjata alaealiste vanuse kindlakstegemiseks kasutada arstlikku läbivaatust, kui taotleja ütluste või muu asjakohaste märkide, sealhulgas psühhosotsiaalse hindamise põhjal tekivad kahtlused selle suhtes, kas taotleja on alla 18 aasta vana. Kui arstliku läbivaatuse tulemused on ebaselged või kui nende põhjal võib muuhulgas järeldada, et taotleja kuulub alla 18-aastaste vanuserühma, eeldab liikmesriik, et taotleja on alaealine.
2. Arstlikku läbivaatust saatjata alaealise vanuse kindlaks tegemiseks ei tohi läbi viia alaealise või tema eestkostja nõusolekuta.
3. Arstlik läbivaatus viiakse läbi isiku inimväärikust täielikult austades, kasutades selleks kõige vähem sekkuvat läbivaatust, ja seda teevad kvalifitseeritud meditsiinitöötajad, et tagada võimalikult usaldusväärsed tulemused.
4. Kui arstlik läbivaatus viiakse läbi saatjata alaealise vanuse kindlaksmääramiseks, tagab menetlev ametiasutus, et enne rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamist teavitatakse saatjata alaealist keeles, millest ta aru saab või millest ta on kõigi eelduste kohaselt võimeline aru saama, võimalusest teha tema vanus kindlaks arstliku läbivaatuse teel. Saatjata alaealist tuleb teavitada ka sellest, millisel viisil läbivaatust tehakse, kuidas võivad arstliku läbivaatuse tulemused mõjutada taotluse läbivaatamist, samuti saatjata alaealisel või tema eestkostjal olevast võimalusest arstlikust läbivaatusest keelduda ning sellest, millised on selle keeldumise tagajärjed.
5. Saatjata alaealise või tema eestkostja poolset arstlikust läbivaatusest keeldumist võib pidada üksnes vaidlustatavaks eelduseks, et taotleja ei ole alaealine, ja see ei takista menetleval ametiasutusel tegemast otsust rahvusvahelise kaitse taotluse kohta.
6. Liikmesriik tunnustab vanuse hindamise otsuseid, mille on teinud teised liikmesriigid käesoleva artikli kohaselt läbi viidud arstliku läbivaatuse põhjal ja asjaomase liikmesriigi õigusaktide kohaselt tunnustatud meetodeid kasutades.

III PEATÜKK

HALDUSMENETLUS

I JAGU

JUURDEPÄÄS MENETLUSELE

Artikkel 25

Soovi avaldamine rahvusvahelise kaitse saamiseks

1. Rahvusvahelist kaitset taotletakse, kui kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik avaldab menetleva ametiasutuse või muude artikli 5 lõigetes 3 või 4 osutatud asutuse töötajatele soovi saada rahvusvahelist kaitset.
Kui nimetatud töötajad kahtlevad, kas tõlgendada konkreetset sooviavaldust taotlusena, küsivad nad isikult sõnaselgelt, kas ta soovib rahvusvahelist kaitset saada.
2. Kui kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik avaldab soovi rahvusvahelise kaitse saamiseks, käsitatakse teda rahvusvahelise kaitse taotlejana seni, kuni tema taotluse kohta on tehtud lõplik otsus.

Artikkel 26

Vastutavate asutuste ülesanded pärast sooviavalduse esitamist

1. Taotluste vastuvõtmise ja registreerimise eest vastutavad asutused:
 - (jjj) teavitavad taotlejaid nende õigustest ja kohustustest, mis on sätestatud eelkõige artiklites 27, 28 ja 31 seoses taotluste registreerimise ja esitamisega, artiklis 7 seoses taotlejate kohustuste ja nende kohustuste eiramise tagajärgedega, artiklis 9 seoses taotlejate õigusega jääda vastutava liikmesriigi territooriumile ja artiklis 8 seoses taotlejatele antavate üldiste tagatistega;
 - (kkk) registreerivad taotluse vastavalt artiklile 27;
 - (lll) teavitavad taotlejat pärast registreerimist sellest, kus ja kuidas tuleb rahvusvahelise kaitse taotlus esitada;
 - (mmm) teavitavad taotlusest direktiivi XXX/XXX/EL (vastuvõtutingimuste direktiiv) kohaselt vastuvõtutingimuste eest vastutavaid asutusi.
2. Komisjon võib teabe sisu, mis tuleb taotlejatele taotluse esitamise ajal esitada, rakendusaktidega täpsustada. Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 58 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 27

Rahvusvahelise kaitse taotluste registreerimine

1. Rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõtmise ja registreerimise eest vastutavad asutused registreerivad taotluse viivitamata ja hiljemalt kolme tööpäeva jooksul selle esitamise hetkest. Samuti registreerivad nad järgnevad andmed:
 - (nnn) taotleja nimi, sünniaeg, sugu, kodakondsus ja muud isikuandmed;

(ooo) taotleja mistahes isikuttõendava või reisidokumendi liik ja number;

(ppp) taotluse kuupäev, taotluse esitamise koht ja asutus, kellele taotlus esitati.

Kui liikmesriigid on punktides a) ja b) osutatud andmed juba enne taotluse esitamist saanud, ei tule neid uuesti esitada.

2. Kui teavet kogub menetlev ametiasutus või muu seda taotluse läbivaatamise juures abistav ametiasutus, võidakse registreerimise hetkel koguda ka taotluse läbivaatamiseks vajalikke täiendavaid andmeid.
3. Kui kolmandate riikide kodanike või kodakondsuseta isikute poolt korraga esitatud rahvusvaheline kaitse taotluste ebaproportsionaalse hulga tõttu on praktikas keerukas registreerida taotlusi kolme päeva jooksul nende esitamisest, võivad liikmesriigi ametiasutused pikendada nimetatud tähtaega kümne tööpäevani.
4. Vastutavad asutused säilitavad kõiki lõikes 1 osutatud andmekogumeid ja mistahes muid vastavalt lõikele 2 kogutud asjakohaseid andmeid kümme aastat pärast lõpliku otsuse tegemise kuupäeva. Andmed kustutatakse nimetatud tähtaja möödudes või juhul kui need on seotud isikuga, kes on saanud ükskõik millise liikmesriigi kodakondsuse enne selle tähtaja möödumist, kohe kui liikmesriik saab teada, et asjaomane isik on kodakondsuse saanud.

Artikkel 28

Rahvusvahelise kaitse taotluste esitamine

1. Taotleja esitab taotluse kümne tööpäeva jooksul pärast kuupäeva, kui taotlus registreeriti, tingimusel et talle antakse tegelik võimalus seda nimetatud tähtaja jooksul teha.
2. Rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõtmise ja registreerimise eest vastutav ametiasutus annab taotlejale tegeliku võimaluse taotlus lõikes 1 määratud tähtaja jooksul esitada.
3. Kui korraga taotleb rahvusvahelist kaitset ebaproportsionaalne hulk kolmandate riikide kodanikke või kodakondsuseta isikuid ja seetõttu on praktikas keerukas kinnitada taotlusi lõikes 1 määratud tähtaja jooksul, annab vastutav asutus taotlejale tegeliku võimaluse oma taotlus esitada kõige rohkem kuu aja möödudes taotluse registreerimise kuupäevast.
4. Taotlust esitades peavad taotlejad esitama kõik määruse (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) artikli 4 lõikes 1 osutatud andmed, mis on vajalikud taotluse põhjendamiseks. Taotluse esitamise järel on taotlejatel lubatud esitada mistahes täiendavaid andmeid, mis on taotluse läbivaatamise seisukohast asjakohased, ja seda seni, kuni taotluse kohta on haldusmenetluses tehtud otsus.

Rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõtmise ja registreerimise eest vastutav ametiasutus teavitab taotlejat sellest, et pärast taotluse kohta otsuse tegemist võib ta esitada ainult selliseid uusi andmeid, mis on selle läbivaatamise seisukohast asjakohased ja millest ta ei saanud olla teadlik menetluse varasemas staadiumis või mis seonduvad tema olukorra muutumisega.
5. Rahvusvahelise kaitse taotlused tuleb esitada isiklikult ja selleks määratud kohas. Selleks lepatakse taotluse registreerimise ajal kokku taotleja kohtumine taotluse vastuvõtmiseks pädevate ametiasutustega.

6. Vastutavad asutused säilitavad lõikes 4 osutatud andmeid kümne aasta jooksul pärast lõpliku otsuse tegemise kuupäeva. Andmed kustutatakse nimetatud tähtaja möödudes või juhul kui need on seotud isikuga, kes on saanud ükskõik millise liikmesriigi kodakondsuse enne selle tähtaja möödumist, kohe kui liikmesriik saab teada, et asjaomane isik on kodakondsuse saanud.

Artikkel 29

Taotlejale antavad dokumendid

1. Liikmesriigi ametiasutused, kellele avaldatakse soovi rahvusvahelise kaitse saamiseks, annavad taotlejale taotluse registreerimisel dokumendi, millega kinnitatakse eelkõige taotluse esitamist ja seda, et taotleja võib jääda asjaomase liikmesriigi territooriumile oma taotluse esitamiseks vastavalt käesolevas määruses sätestatule.
2. Selle liikmesriigi ametiasutused, kus taotlus esitatakse, annavad taotlejale kolme tööpäeva jooksul pärast taotluse esitamist nimelise dokumendi,
 - (qqq) millega kinnitatakse taotleja isikusamasusust, tuues ära vähemalt artikli 27 lõike 1 punktides a ja b osutatud andmed, mis on vajadusel kontrollitud ja ajakohastatud, samuti taotleja näokujutise, allkirja, hetke elukoha ja taotluse kinnitamise kuupäeva;
 - (rrr) kus on ära toodud väljastav asutus, väljastamise kuupäev ja koht ning dokumendi kehtivusaeg;
 - (sss) millega kinnitatakse isiku staatust taotlejana;
 - (ttt) millega kinnitatakse, et taotlejal on õigus liikmesriigi territooriumile jääda, ja näidatakse ära, kas taotlejal on õigus vabalt liikuda kogu liikmesriigi territooriumil või selle osas;
 - (uuu) millega teatatakse, et dokument ei kehti reisidokumendina, ja mainitakse, et taotlejal ei ole õigus reisida loata teiste liikmesriikide territooriumile seni, kuni kestab taotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramise menetlus kooskõlas määrusega (EL) nr XXX/XXX (Dublini määrus);
 - (vvv) milles täpsustatakse, kas taotlejal on õigus teha tasustatavat tööd.
3. Kui määruse (EL) nr XXX/XXX (Dublini määrus) kohase kindlaksmääramise menetluse tulemusena määratakse taotluse läbivaatamise eest vastutavaks teine liikmesriik, väljastavad selle liikmesriigi asutused taotlejale lõikes 2 osutatud dokumendi kolme päeva jooksul pärast taotleja üleviimist nimetatud liikmesriiki.
4. Lõikes 2 osutatud dokumendi kehtivusaeg on kuus kuud ja vastavalt vajadusele pikendatakse seda, tagamaks, et dokument kehtib ajavahemikus, mille jooksul taotlejal on õigus jääda vastutava liikmesriigi territooriumile.

Dokumendile märgitud kehtivusaeg ei kujuta enesest õigust jääda riiki, kui selle õiguse kasutamine on lõpetatud või peatatud.
5. Komisjon võib taotlejatele taotluse registreerimisel ja esitamisel antavate dokumentide vormi ja sisu rakendusaktidega täpsustada. Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 58 osutatud kontrollimenetlusega.

Juurdepäas menetlusele kinnipidamisasutustes ja piiripunktides

1. Kui on märke sellest, et kinnipidamiskohtades või välispiiril asuvates piiripunktides, sealhulgas transiiditsoonis viibivad kolmandate riikide kodanikud või kodakondsuseta isikud võivad vajada rahvusvahelist kaitset, annavad vastutavad asutused neile teavet rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise võimaluste kohta, eriti juhul, kui:
(www) tõenäoliselt on tegu saatjata alaealisega;
(xxx) on olemas selged märgid selle kohta, et kõnealuse isik kannatab vaimsete või muude häirete all, millest tulenevalt ta ei ole võimeline aduma vajadust rahvusvahelise kaitse järele;
(yyy) isik on saabunud spetsiifilisest päritoluriigist ja on tõenäoline, et tulenevalt asjaomases riigis valitsevast ja üldteada olukorrast vajab ta rahvusvahelist kaitset.
2. Vastutavad asutused astuvad vajalikud sammud, et pakkuda tõlketeenust, hõlbustamaks juurdepääsu rahvusvahelise kaitse menetlusele.
3. Nõustavatele organisatsioonidele ja isikutele antakse tegelik juurdepääs kinnipidamisasutustes hoitavatele või välispiiril asuvates piiripunktides, sealhulgas transiiditsoonis viibivatele kolmandate riikide kodanikele.
Liikmesriigid võivad kehtestada juurdepääsupiirangud juhul, kui see on siseriikliku õiguse kohaselt vajalik asjaomase piiripunkti või kinnipidamisasutuse julgeoleku, avaliku korra või halduskorralduse huvides, tingimusel et juurdepääsu ei piirata seejuures märkimisväärselt või ei muudeta päris võimatuks.

Abikaasa, partneri, alaealise või ülalpeetava täisealise nimel esitatavad taotlused

1. Taotleja võib kinnitada taotluse oma abikaasa, püsivas suhtes oleva vabaabielukaaslase, alaealise või ülalpeetava teovõimetu täisealise nimel.
2. Lõikes 1 osutatud abikaasat või elukaaslast teavitatakse eraviisiliselt asjaomastest menetluslikest tagajärgedest, kui taotlus esitatakse nende nimel, ja tema õigusest esitada rahvusvahelise kaitse taotlus eraldi. Kui abikaasa või elukaaslane ei anna oma nõusolekut tema eest taotluse esitamiseks, antakse talle võimalus esitada taotlus omaenese nimel.
3. Kui taotleja ei esita taotlust oma abikaasa või elukaaslase nimel lõike 1 kohaselt kümne tööpäeva jooksul, nagu on osutatud artikli 28 lõikes 1, antakse abikaasale või elukaaslasele võimalus esitada oma taotlus ise kümne päeva pikkuse ajavahemiku jooksul, mis algab eelmise kümnepäevase ajavahemiku lõppedes. Kui abikaasa või elukaaslane nende täiendava kümne päeva jooksul oma taotlust endiselt ei esita, lükatakse taotlus vastavalt artiklis 39 osutatud menetlusele taotlusest loobumise tõttu tagasi.
4. Kui taotleja ei esita taotlust tema poolt ülalpeetava täiskasvanu nimel lõike 1 kohaselt kümne tööpäeva jooksul, nagu on osutatud artikli 28 lõikes 1, esitab menetlev ametiasutus taotluse ülalpeetava täiskasvanu eest, kui nimetatud täiskasvanu olukorra individuaalse hindamise põhjal on see asutus seisukohal, et ülalpeetav täiskasvanu võib vajada rahvusvahelist kaitset.

5. Kui isik on esitanud taotluse oma abikaasa või püsivas suhtes oleva vabaabielukaaslase või teovõimeta ülalpeetava täiskasvanu eest, antakse kõigile loetletud isikutele võimalus isiklikuks vestluseks.
6. Alaealisel on õigus esitada taotlus oma nimel, kui tal on asjaomase liikmesriigi õiguse kohaselt olemas menetlustes osalemiseks vajalik teovõime, või kooskõlas asjaomase liikmesriigi õigusaktide või tavadega tema eest vastutava täiskasvanu vahendusel, sealhulgas oma vanemate või muu seadusliku või tavalise hooldaja vahendusel või saatjaga alaealise puhul täiskasvanud pereliikmete vahendusel või saatjata alaealise puhul eestkostja vahendusel.
7. Kui tegemist on saatjaga alaealisega, siis peetakse seda, kui tema eest vastutav täiskasvanu vastavalt lõikele 6 taotluse esitab, rahvusvahelise kaitse taotluse esitamiseks alaealise nimel.
8. Kui saatjaga alaealise eest vastutav täiskasvanu ei avalda omaenese nimel soovi kaitse saamiseks, teavitatakse saatjaga alaealist kaitse saamiseks soovi avaldamise hetkel arusaadaval viisil tema võimalusest esitada taotlus omaenese nimel ise ja sellest, kuidas seda teha.
9. Kui saatjaga alaealise eest vastutav täiskasvanu ei esita taotlust alaealise nimel artikli 28 lõikega 1 ette nähtud kümne tööpäeva jooksul, teavitatakse alaealist võimalusest esitada taotlus omaenese nimel ja antakse talle võimalus seda teha kümnepäevase ajavahemiku jooksul, mis algab esimese kümnepäevase perioodi lõppedes, juhul kui tal on asjaomase liikmesriigi õiguse kohaselt menetlustes osalemiseks vajalik teovõime. Kui alaealine nende täiendava kümne päeva jooksul omaenese nimel taotlust ei kinnita, lükatakse taotlus vastavalt artiklis 39 osutatud menetlusele sellest loobumise tõttu tagasi.
10. Selleks et teha artikli 36 lõike 1 punkti d kohane otsus abikaasa, elukaaslase või alaealise eraldi esitatud taotluse vastuvõetavuse kohta, hinnatakse seoses rahvusvahelise kaitse taotlusega esmalt seda, kas abikaasa, elukaaslase või alaealise olukorra kohta on teada asjaolusid, mis õigustavad eraldi taotluse esitamist.

Kui abikaasa, elukaaslase või alaealise olukord õigustab eraldi taotluse esitamist, vaadatakse nimetatud eraldi taotlus täielikult läbi, et teha otsus selle sisu kohta. Vastasel juhul lükatakse eraldi taotlus selle vastuvõetamatuse tõttu tagasi, ilma et see mõjutaks abikaasa, elukaaslase või alaealise nimel esitatud taotluse nõuetekohast läbivaatamist.

Artikkel 32

Saatjata alaealiste taotlused

1. Saatjata alaealine esitab taotluse omaenese nimel, kui tal on asjaomase liikmesriigi õiguse kohaselt menetlustes osalemiseks vajalik teovõime, või esitab taotluse tema eestkostja. Eestkostja abistab saatjata alaealist ja teavitab teda sellest, kuidas ja kus taotlus esitada tuleb.
2. Saatjata alaealise korral algab artikli 28 lõikes 1 ette nähtud kümne tööpäeva pikkuse tähtaja kulgemine alles sellest hetkest, kui saatjata alaealisele on määratud eestkostja ja nad oma omavahel kohtunud. Kui eestkostja ei esita taotlust saatjata alaealise nimel kümne tööpäeva jooksul, esitab menetlev ametiasutus taotluse saatjata alaealise eest, kui see asutus on alaealise olukorra individuaalse hindamise põhjal seisukohal, et alaealine võib vajada rahvusvahelist kaitset.

3. Direktiivi 2008/115/EÜ artiklis 10 viidatud asutustel on õigus esitada rahvusvahelise kaitse taotlus saatjata alaealise nimel juhul, kui need asutused on alaealise olukorra individuaalse hindamise põhjal seisukohal, et alaealine võib vajada rahvusvahelist kaitset.

II JAGU

LÄBIVAATAMISMENETLUS

Artikkel 33

Taotluste läbivaatamine

1. Liikmesriigid vaatavad rahvusvahelise kaitse taotlused läbi kooskõlas II peatükis sätestatud üldpõhimõtete ja tagatistega.
2. Menetlev ametiasutus teeb otsuse rahvusvahelise kaitse taotluse kohta, olles eelnevalt nõuetekohaselt hinnanud taotluse vastuvõetavust või selle sisu. Menetlev ametiasutus hindab taotlusi objektiivselt, erapooletult ja üksikjuhtumi põhiselt. Taotluse läbivaatamisel võtab ta arvesse järgnevat:
 - (zzz) taotleja esitatud asjaomased avaldused ja dokumendid, sealhulgas teave selle kohta, kas taotlejat on taga kiusatud või talle on tekitatud suurt kahju või teda võidakse taga kiusata või talle tekitada suurt kahju;
 - (aaaa)kogu asjakohane, täpne ja ajakohastatud teave seoses olukorraga, mis valitseb taotluse kohta otsuse tegemise ajal taotleja päritoluriigis, sealhulgas päritoluriigi õigusaktid ja nende kohaldamise viis, samuti mistahes muu asjakohane teave, mis on saadud Euroopa Liidu Varjupaigaametilt, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametilt ja asjakohastelt rahvusvahelistelt inimõiguste organisatsioonidelt või muudest allikatest;
 - (bbbb) päritoluriigi teavet käsitlev ühine analüüs, millel on osutatud määruse (EL) nr XXX/XXX (ELi Varjupaigaameti määrus) artiklis 10;
 - (cccc)taotleja individuaalne seisund ja isiklikud asjaolud, sealhulgas sellised tegurid nagu taust, sugu, vanus, seksuaalne sättumus ja sooidentiteet, et hinnata, kas taotleja suhtes toime pandud või võimalikud teod võiksid taotleja isiklikest asjaoludest lähtudes osutada tagakiusamiseks või tekitada suurt kahju;
 - (dddd) kas taotleja tegevus pärast päritoluriigist lahkumist oli seotud rahvusvahelise kaitse taotlemiseks vajalike tingimuste loomise ainu- või põhieesmärgiga, et hinnata, kas kõnealune tegevus põhjustaks nimetatud riiki tagasipöördumisel taotleja tagakiusamist või talle suure kahju tekitamist;
 - (eeee)kas on võimalik mõistlikult eeldada, et taotleja annab ennast mõne teise riigi kaitse alla, mille kodakondsusele tal on õigus.
3. Taotluste läbivaatamise ja otsuste vastuvõtmise eest vastutavatel töötajatel peavad olema piisavad teadmised asjaomastest varjupaika ja pagulasi käsitlevatest õigusnormidest. Neil on võimalus küsida vajaduse korral ekspertidelt nõu konkreetsetes küsimustes, nagu meditsiinilised, kultuurilised, usulised, lastega seotud ja sooküsimused. Vajadusel on neil võimalik esitada päringuid Euroopa Liidu Varjupaigaametile kooskõlas määruse (EL) nr XXX/XXX (ELi Varjupaigaameti määrus) artikli 9 lõike 2 punktiga b.

4. Dokumendid, mis on menetleva ametiasutuse poolse taotluste läbivaatamise seisukohast asjakohased, tõlgitakse läbivaatamise jaoks vajaduse korral.
5. Rahvusvahelise kaitse taotluse võib kooskõlas II peatükis sätestatud üldpõhimõtete ja tagatistega läbi vaadata esmajärjekorras, kui:
(ffff) taotlus näib olevat põhjendatud;
(gggg) taotlejal on erivajadused direktiivi XXX/XXX/EL (vastuvõtutingimuste direktiiv) artikli 20 tähenduses või taotleja vajab spetsiaalseid menetluslikke tagatisi, eriti juhul, kui tegu on saatjata alaealisega.

Artikkel 34

Läbivaatamismenetluse kestus

1. Taotluse läbivaatamine kooskõlas artikli 36 lõikega 1 selle vastuvõetavuse hindamiseks ei kesta kauem kui kuu aega alates taotluse esitamisest.
Läbivaatamise tähtaeg on kümme päeva, kui esimese taotluse liikmesriik kohaldab artikli 36 lõike 1 punktides a ja b osutatud esimese varjupaigariigi või turvalise kolmanda riigi mõistet kooskõlas määruse (EL) nr XXX/XXX (Dublini määrus) artikli 3 lõike 3 punktiga a.
2. Menetlev ametiasutus tagab, et taotluse sisulise läbivaatamise menetlus viiakse läbi võimalikult kiiresti ja mitte hiljem kui kuue kuu jooksul pärast taotluse esitamist, ilma et see piiraks taotluste nõuetekohast ja põhjalikku läbivaatamist.
3. Menetlev ametiasutus võib kuuekuist tähtaega pikendada kõige enam kolme kuu võrra, kui:
(hhhh) rahvusvahelist kaitset taotleb korraga ebaproportsionaalne hulk kolmanda riigi kodanikke või kodakondsuseta isikuid, mis teeb menetluse lõpuleviimisel kuuekuulisest tähtajast kinnipidamise praktikas raskeks;
(iiii) tegemist on keeruliste faktiliste või õiguslike asjaoludega.
4. Kui taotluse suhtes kohaldatakse määruses (EL) nr XXX/XXX (Dublini määrus) sätestatud menetlust, hakkab lõikes 2 osutatud tähtaeg kulgema hetkest, mil vastutav liikmesriik on selle määruse kohaselt kindlaks määratud, taotleja asub selle liikmesriigi territooriumil ja ta on kooskõlas määrusega (EL) nr XXX/XXX (Dublini määrus) vastu võetud.
5. Menetlev ametiasutus võib läbivaatamismenetluse lõpuleviimise edasi lükata, kui tulenevalt päritoluriigis valitsevast ebakindlast olukorrast, mis on eelduste kohaselt ajutine, ei ole võimalik mõistlikult eeldada, et ta teeb otsuse lõikes 2 ja artikli 40 lõikes 4 kiirendatud läbivaatamismenetlusega seoses sätestatud tähtaegade jooksul. Sellistel juhtudel menetlev ametiasutus:
(jjjj) hindab selles päritoluriigis valitsevat olukorda vähemalt iga kuue kuu järel;
(kkkk) teavitab mõistliku aja jooksul asjaomaseid taotlejaid edasilükkamise põhjustest.
Liikmesriik teavitab komisjoni ja Euroopa Liidu Varjupaigaametit mõistliku aja jooksul menetluste edasilükkamisest seoses asjaomase päritoluriigiga. Menetlev ametiasutus viib läbivaatamismenetluse igal juhul lõpule maksimaalselt 15 kuu jooksul alates taotluse esitamisest.

III JAGU

TAOTLUSI KÄSITLEVAD OTSUSED

Artikkel 35

Menetleva ametiasutuse otsused

1. Otsus rahvusvahelise kaitse taotluse kohta antakse üle kirjalikult ja see tehakse põhjendamata viivitusega taotlejale teatavaks keeles, millest taotleja aru saab või millest ta mõistlike eelduste kohaselt aru saab.
2. Kui taotlus lükatakse tagasi, kuna see on vastuvõetamatu, põhjendamatu seoses pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundiga, sõnaselgelt tagasi võetud või kui sellest on loobunud, esitatakse faktilised ja õiguslikud asjaolud otsuses. Teave selle kohta, kuidas rahvusvahelise kaitse andmisest keeldumise otsust vaidlustada, esitatakse kirjalikult, kui seda pole muul viisil juba taotlejale edastatud.
3. Juhul kui taotlus esitatakse abikaasade, elukaaslaste, alaealiste või teovõimeta täiskasvanute eest ning alati, kui taotlus põhineb samadel alustel, võib menetlev ametiasutus võtta vastu ühe otsuse, mis kehtib kõigi taotlejate kohta, välja arvatud juhul, kui see tooks kaasa taotlejaga seonduvate konkreetsete asjaolude avalikustamise, mis võib kahjustada tema huvisid, eelkõige soo, seksuaalse sättumuse, soolise identiteedi või vanuse tõttu tagakiusamist hõlmavate juhtumite korral. Sellistel juhtudel väljastatakse asjaomase isiku kohta eraldi otsus.

Artikkel 36

Otsus taotluse vastuvõetavuse kohta

1. Menetlev ametiasutus hindab taotluse vastuvõetavust kooskõlas II peatükis sätestatud üldpõhimõtete ja tagatistega ning lükkab taotluse selle vastuvõetamatus tõttu tagasi ükskõik millisel järgmisest põhjustest:
 - (llll) esimeseks varjupaigariigiks artikli 44 kohaselt loetakse riiki, mis ei ole liikmesriik, välja arvatud juhul, kui on selge, et taotlejal ei lubata siseneda sellesse riiki või teda ei võeta sinna tagasi;
 - (mmmm) turvaliseks kolmandaks riigiks vastavalt artiklile 45 loetakse riiki, mis ei ole liikmesriik, välja arvatud juhul, kui on selge, et taotlejal ei lubata siseneda sellesse riiki või teda ei võeta sinna tagasi;
 - (nnnn) taotlus on korduv taotlus, mille puhul ei ole tuvastatud ega taotleja poolt esitatud uusi asjakohaseid dokumente ega tõendeid seoses selle väljaselgitamisega, kas taotlejat on võimalik käsitada rahvusvahelise kaitse saamise kriteeriumidele vastava isikuna kooskõlas määrusega (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määruse), või seoses eelnevalt kohaldatud vastuvõetamatus alustega;
 - (oooo) abikaasa või elukaaslane või saatjaga alaealine esitab taotluse pärast seda, kui ta on nõustunud taotluse esitamisega tema nimel ja puuduvad abikaasa või elukaaslane või saatjaga alaealise olukorraga seonduvad asjaolud, mis õigustaksid eraldi taotlust.
2. Taotluse sisu ei hinnata juhtudel, kui taotlust ei vaadata läbi kooskõlas määrusega (EL) nr XXX/XXX (Dublini määrus), sealhulgas juhul, kui teine liikmesriik on

andnud taotlejale rahvusvaheline kaitse või kui taotlus on kooskõlas lõikega 1 tagasi lükatud selle vastuvõetamatuse tõttu.

3. Lõike 1 punkte a ja b ei kohaldata täiendava kaitse saajale, kes on ümber asustatud kiirendatud menetluse korras kooskõlas määrusega (EL) nr XXX/XXX (ümberasustamismäärus)³⁶.
4. Kui pärast taotluse läbivaatamist kooskõlas määruse (EL) nr XXX/XXX (Dublini määrus) artikli 3 lõike 3 punktiga a leiab esimene liikmesriik, kus taotlus esitati, et see on vastuvõetav, ei pea vastutav liikmesriik lõikes 1 punkti a ja b sätestatud uuesti kohaldama.
5. Kui menetlev ametiasutus leiab kohe, et taotluse võib ilmselgelt põhjendamatuna tagasi lükata, ei ole tal kohustust avaldada arvamust taotluse vastuvõetavuse kohta.

Artikkel 37

Otsus taotluse sisu kohta

1. Taotluse sisulise läbivaatamise käigus teeb menetlev ametiasutus otsuse selle kohta, kas taotlejat on võimalik käsitada pagulasena, ja kui see ei ole võimalik, teeb ta kindlaks, kas taotlejal on õigus täiendavale kaitsele kooskõlas määrusega (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus).
2. Menetlev ametiasutus lükkab taotluse selle põhjendamatuse tõttu tagasi, kui ta on kindlaks teinud, et taotlejal ei ole õigust rahvusvahelisele kaitsele määruse (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) kohaselt.
3. Menetlev ametiasutus tunnistab taotluse ilmselgelt vastuvõetamatuks artikli 40 lõike 1 punktides a, b, c, d ja e osutatud juhtudel.

Artikkel 38

Taotluste sõnaselge tagasivõtmine

1. Taotleja võib omaenese algatusel ja igal hetkel menetluse käigus oma taotluse tagasi võtta.
2. Kui taotleja taotluse sõnaselgelt tagasi võtab, teeb menetlev ametiasutus otsuse lükata taotlus tagasi seetõttu, et see on sõnaselgelt tagasi võetud, või selle põhjendamatuse tõttu, kui menetlev ametiasutus on menetluse selles etapis, kui taotlus sõnaselgelt tagasi võeti, juba kindlaks teinud, et taotlejal ei ole õigust rahvusvahelisele kaitsele määruse (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) kohaselt.

Artikkel 39

Taotluste kaudne tagasivõtmine

1. Menetlev ametiasutus lükkab taotluse tagasi sellest loobumise tõttu, kui:
(pppp) taotleja ei ole taotlust kooskõlas artikliga 28 esitanud, hoolimata tegelikust võimalusest, mis ta selleks oli;

³⁶ ELT L [...], [...], lk [...].

(qqqq) abikaasa, elukaaslane või alaealine ei ole oma taotlust esitanud pärast seda, kui taotleja on jätnud omaenese taotluse esitamata, nagu on osutatud artikli 31 lõigetes 3 ja 8;

(rrrr) taotleja keeldub koostööst, jättes esitamata taotluse läbivaatamiseks vajalikud andmed ja andmata sõrmejäljed või näokujutise, nagu on osutatud artikli 7 lõikes 3;

(ssss) taotleja ei ole ilmunud isiklikule vestlusele, ehkki artiklite 10 ja 12 kohaselt oleks ta pidanud seda tegema;

(tttt) taotleja on oma elukohast lahkunud, teavitamata sellest pädevaid ametiasutusi või omamata selleks luba, nagu on ette nähtud artikli 7 lõikes 4;

(uuuu) taotleja on korduvalt eiranud kohustust kohale ilmuda, mis tal on vastavalt artikli 7 lõikele 5.

2. Lõikes 1 osutatud asjaolude korral lõpetab menetlev ametiasutus taotluse läbivaatamise ja saadab taotlejale tema elukoha või artikli 7 punktis 4 osutatud aadressil kirjaliku teate, millega teda informeeritakse taotluse läbivaatamise lõpetamisest ja sellest, et taotlus lükatakse lõplikult tagasi sellest loobumise tõttu, kui taotleja ei ilmu menetlevasse ametiasutusse ühe kuu jooksul alates kirjaliku teate saatmise kuupäevast.
3. Kui taotleja ilmub menetlevasse ametiasutusse nimetatud ühekuulise ajavahemiku jooksul ja tõestab, et ta on loetletud sätteid eiranud temast mitteolenevatel põhjustel, jätkab menetlev ametiasutus taotluse läbivaatamist.
4. Kui taotleja ei ilmu menetlevasse ametiasutusse nimetatud ühekuulise ajavahemiku jooksul ja ei tõesta, et ta on loetletud sätteid eiranud temast mitteolenevatel põhjustel, loeb menetlev ametiasutus taotluse sõnaselgelt tagasivõetuks.
5. Kui taotleja taotluse kaudselt tagasi võtab, teeb menetlev ametiasutus otsuse lükata taotlus tagasi seetõttu, et see on sõnaselgelt tagasi võetud või selle põhjendamatus tõttu, kui menetlev ametiasutus on menetluse selles etapis, kui taotlus sõnaselgelt tagasi võeti, juba kindlaks teinud, et taotlejal ei ole õigust rahvusvahelisele kaitsele määruse (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määruse) kohaselt.

IV JAGU

ERIMENETLUSED

Artikkel 40

Kiirendatud läbivaatamismenetlus

1. Menetlev ametiasutus kiirendab rahvusvahelise kaitse taotluse sisu läbivaatamise menetlust kooskõlas II peatükis sätestatud üldpõhimõtete ja tagatistega juhul, kui:

(vvvv) taotleja on taotluse ja asjaolude esitamisel tõstatanud ainult neid küsimusi, mis ei seostu sellega, kas teda saab käsitada rahvusvahelise kaitse saamise kriteeriumidele vastava isikuna määruse (EU) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) alusel;

(www) taotleja on teinud selgelt ebajärjekindlaid ja vastukäivaid, selgelt valesid või ilmselgelt ebatõenäolisi avaldusi, mis on vastuolus päritoluriiki käsitleva piisavalt kontrollitud teabega, mis muudab selgelt ebausutavateks

tema väited selle kohta, kas ta vastab rahvusvahelise kaitse saamise kriteeriumidele kooskõlas määrusega (EU) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus);

(xxxx) taotleja on ametiasutusi eksitanud, esitades valeandmeid või -dokumente või jättes esitamata tema isikut või rahvust käsitleva asjaomase teabe või dokumendid, millel oleks võinud olla otsusele negatiivne mõju;

(yyyy) taotleja on esitanud taotluse pelgalt eesmärgiga lükata edasi või nurjata tema väljasaatmist liikmesriigi territooriumilt käsitleva varasema või peatselt tehtava otsuse täideviimist;

(zzzz)kolmandat riiki võib pidada taotleja jaoks turvaliseks päritoluriigiks käesoleva määruse tähenduses;

(aaaaa) mõjuvatel põhjustel on alust arvata, et taotleja ohustab liikmesriikide riiklikku julgeolekut või avalikku korda;

(bbbbb) taotleja ei täida määruse (EL) nr XXX/XXX artikli 4 lõikes 1 ja artikli 20 lõikes 3 sätestatud kohustusi, välja arvatud juhul, kui ta tõestab, et ta ei saanud kohustusi täita temast mitteolenevatel põhjustel;

(ccccc) taotlus on korduv taotlus ja taotlus on sedavõrd alusetu või kuritahtlik, et sellel pole ilmseid eduvõimalusi.

2. Menetlev ametiasutus viib kiirendatud läbivaatamismenetluse lõpule maksimaalselt kahe kuu jooksul alates taotluse esitamisest. Lõike 1 punktis d osutatud juhtudel viib menetlev ametiasutus kiirendatud läbivaatamismenetluse erandkorras lõpule kaheksa tööpäeva jooksul.
3. Kui taotluse suhtes kohaldatakse määru (EL) nr XXX/XXX (Dublini määrus) sätestatud menetlust, hakkavad lõikes 2 osutatud tähtajad kulgema hetkest, mil vastutav liikmesriik on selle määruse kohaselt kindlaks määratud, taotleja asub selle liikmesriigi territooriumil ja ta on kooskõlas määrusega (EL) nr XXX/XXX (Dublini määrus) vastu võetud.
4. Kui menetlev ametiasutus leiab, et taotluse läbivaatamisega seonduvad faktilised või õiguslikud asjaolud, mille läbivaatamine kiirmenetluse korras on keerukas, võib ta jätkata taotluse sisulist läbivaatamist kooskõlas artiklitega 34 ja 37. Sellisel juhul või muudel juhtudel, kui otsust ei ole võimalik teha lõikes 2 osutatud tähtaegade jooksul, teavitatakse taotlejat muudatuse tegemisest menetluses.
5. Kiirendatud läbivaatamismenetlust võib saatjata alaealiste puhul kohaldada ainult juhul, kui:

(ddddd) taotleja on pärit kolmandast riigist, mida peetakse turvaliseks päritoluriigiks vastavalt artiklis 47 sätestatud tingimustele;

(eeee) taotlejat võib mõjuvatel põhjustel pidada ohuks liikmesriigi julgeolekule või avalikule korrale või taotleja on vastavalt siseriiklikule õigusele riiklikku julgeolekut või avalikku korda puudutavatel mõjuvatel põhjustel välja saadetud.

Artikkel 41

Piirimenetlus

1. Menetlev ametiasutus võib kooskõlas II peatükis sätestatud üldpõhimõtete ja tagatistega teha otsuse taotluse kohta piiril või liikmesriigi transiiditsoonis seoses:
(fffff)nimetatud kohtades esitatud taotluse vastuvõetavusega vastavalt artikli 36 lõikele 1; või
(ggggg) taotluse sisuga juhtudel, kui on kohaldatav artiklis 40 osutatud kiirendatud läbivaatamismenetlus.
2. Lõikes 1 nimetatud otsus tehakse võimalikult kiiresti, ilma et see mõjutaks taotluste nõuetekohast ja täielikku läbivaatamist ning mitte hiljem kui neli nädalat pärast taotluse esitamist.
3. Kui lõplikku otsust pole lõikes 2 osutatud nelja nädala jooksul tehtud, ei hoita taotlejat kauem piiril või transiiditsoonis ja tal lubatakse siseneda liikmesriigi territooriumile, et tema taotluse saaks läbi vaadata vastavalt käesoleva määruse muudele sätetele.
4. Juhul kui korraga saabub ebaproportsionaalne hulk kolmanda riigi kodanikke või kodakondsuseta isikuid, kes esitavad rahvusvahelise kaitse taotluse piiril või transiiditsoonis, mistõttu on neist kohtades lõike 1 kohaldamine praktikas keerukas, võib piirimenetlust kohaldada ka piiri või transiiditsooni läheduses.
5. Piirimenetlust võib kooskõlas direktiivi (EL) nr XXX/XXX (vastuvõtutingimuste direktiiv) artiklitega 8–11 kohaldada saatjata alaealistele ainult juhul, kui:
(hhhhh) taotleja on pärit kolmandast riigist, mida peetakse turvaliseks päritoluriigiks vastavalt artiklis 47 sätestatud tingimustele;
(iiii) taotlejat võib mõjuvatel põhjustel pidada ohuks liikmesriigi julgeolekule või avalikule korrale või taotleja on vastavalt siseriiklikule õigusele riiklikku julgeolekut või avalikku korda puudutavatel mõjuvatel põhjustel välja saadetud;
(jjjj) olemas on mõistlikud alused pidada kolmandat riiki taotleja jaoks turvaliseks kolmandaks riigiks vastavalt artiklis 45 sätestatud tingimustele;
(kkkkk) taotleja on ametiasutusi eksitanud, esitades valeandmeid või -dokumente või jättes esitamata tema isikut või rahvust käsitleva asjaomase teabe või dokumendid, millel oleks võinud olla otsusele negatiivne mõju.
Punkti d kohaldatakse ainult juhul, kui on mõjuvaid põhjuseid arvata, et taotleja püüab varjata olulisi andmeid, mille põhjal tehtaks rahvusvahelise kaitse andmisest keeldumise otsus, ning tingimusel, et taotlejale on antud täielik võimalus esitada arvestatav põhjus oma tegevuse põhjendamiseks.

Artikkel 42

Korduvad taotlused

1. Pärast eelneva taotluse tagasilükkamist lõpliku otsusega loetakse sama taotleja poolt mistahes liikmesriigis esitatud kõik järgnevad taotlused vastutava liikmesriigi poolt korduvateks taotlusteks.

2. Korduvalle taotlusele kohaldatakse esialgset kontrolli, mille käigus menetlev ametiasutus teeb kindlaks, kas on tuvastatud või kas taotleja on esitanud uusi asjakohaseid andmeid või tõendeid, mis aitavad kindlaks teha, kas taotlejat on võimalik käsitada rahvusvahelise kaitse saamise kriteeriumidele vastava isikuna määruse (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) alusel, või mis on seotud eelmise taotluse vastuvõetamatuna tagasilükkamise põhjustega.
3. Esialgne kontrollimine tuleb läbi viia kirjaliku taotluse alusel ja isikliku vestlusega kooskõlas II peatükis sätestatud üldpõhimõtete ja tagatistega. Isiklik vestlus võidakse siiski ära jätta juhul, kui kirjaliku taotluse põhjal on selge, et taotluses ei esitata uusi asjakohaseid andmeid ega tõendeid või kui see on ilmselgelt alusetu ja sellel puuduvad ilmsed eduvõimalused.
4. Rahvusvahelise kaitse taotluse suhtes algatatakse uus läbivaatamismenetlus juhul, kui:
(lõik 2) on tuvastatud või taotleja on esitanud lõike 2 punktis a osutatud asjakohaseid uusi andmeid või tõendeid;
(määrus) taotlejal ei olnud temast olenematutel põhjustel võimalik nimetatud andmeid või tõendeid esitada eelmise taotluse suhtes toimunud menetluse käigus, välja arvatud juhul, kui nende andmete või tõendite arvesse võtmata jätmist ei peeta mõistlikuks.
5. Kui lõikes 4 sätestatud tingimused uue menetluse alustamiseks ei ole täidetud, lükkab menetlev ametiasutus taotluse tagasi kui vastuvõetamatu või ilmselgelt põhjendamatuna, kui taotlus on sedavõrd alusetu või kuritahtlik, et sellel pole ilmseid eduvõimalusi.

Artikkel 43

Erandid õigusest jääda liikmesriigi territooriumile korduvate taotluste korral

Ilma et see piiraks mittetagasisaatmise põhimõtte kohaldamist, võivad liikmesriigid teha erandi õigusest jääda nende territooriumile ja artikli 54 lõikest 1, kui:

- (b) menetlev ametiasutus on korduva taotluse vastuvõetamatuna või ilmselgelt põhjendamatuna tagasi lükanud;
- (c) mistahes liikmesriigis esitatakse teine või hilisem taotlus pärast lõplikku otsust, millega taotlus lükati vastuvõetamatuna, põhjendamatuna või ilmselgelt põhjendamatuna tagasi.

V JAGU

TURVALISE RIIGI MÕISTED

Artikkel 44

Esimese varjupaigariigi mõiste

1. Riiki peetakse konkreetse taotleja esimeseks varjupaigariigiks juhul, kui:
 - (a) taotlejal on enne liitu saabumist olnud selles riigis kaitse kooskõlas Genfi konventsiooniga ja ta saab ennast endiselt selle riigi kaitse alla anda või

- (b) taotlejal on enne liitu saabumist olnud selles riigis muul viisil piisav kaitse ja ta saab ennast endiselt selle riigi kaitse alla anda.
2. Menetlev ametiasutus loeb taotleja kaitse piisavaks lõike 1 punkti b tähenduses tingimusel, et tagatud on järgnev:
- (c) taotleja elu ja vabadus ei ole ohus rassi, usu, rahvuse, teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumise või poliitiliste tõekspidamiste tõttu;
- (d) puudub määruses (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) kindlaks määratud suure kahju oht;
- (e) riigis austatakse tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet vastavalt Genfi konventsioonile;
- (f) riigis järgitakse rahvusvahelistes õigusaktides sätestatud keeldu saata isik tagasi, kui sellega rikutaks isiku õigust kaitsele piinamise või muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise eest;
- (g) taotlejal on õigus seaduslikult riigis elada;
- (h) taotlejal on asjakohane juurdepääs tööturule, vastuvõtuteenustele, tervishoiuteenustele ja haridusele ning
- (i) taotlejal on perekonna taasühinemise õigus kooskõlas rahvusvaheliste inimõigustealaste standarditega.
3. Enne kui taotluse saab vastavalt artikli 36 lõike 1 punktile a tagasi lükata, on taotlejal taotluse esitamisel ja taotluse vastuvõetavust käsitleva vestluse käigus lubatud vaidlustada esimene varjupaigariigi kohaldamine tema konkreetset olukorda silmas pidades.
4. Saatjata alaealiste puhul võib esimese varjupaigariigi mõistet kohaldada ainult juhul, kui liikmesriikide ametiasutused on eelnevalt saanud asjaomase kolmanda riigi ametiasutustelt kinnituse selle kohta, et nimetatud asutused võtavad saatjata alaealise oma hoole alla ja et talle antakse kohe üks lõikes 1 osutatud kaitse vormidest.
5. Kui taotlus on tulenevalt esimese varjupaigariigi mõiste kohaldamisest vastuvõetamatuna tagasi lükatud, siis menetlev ametiasutus:
- (j) teavitab taotlejat sellest;
- (k) edastab talle dokumendi, milles teavitatakse kolmanda riigi ametiasutusi selle riigi keeles asjaolust, et taotluse sisu ei ole tulenevalt esimese varjupaigariigi mõiste kohaldamisest läbi vaadatud.
6. Kui asjaomane kolmas riik ei võta taotlejat vastu või ei luba taotlejal uuesti riiki siseneda, tühistab menetlev ametiasutus otsuse lükata taotlus vastuvõetamatuna tagasi ja tagab juurdepääsu menetlusele vastavalt II peatükis ja I jao peatükis III kirjeldatud üldpõhimõtetele ja tagatistele.
7. Liikmesriigid teavitavad komisjoni ja Euroopa Liidu Varjupaigaametit igal aastal sellest, milliste riikide suhtes kohaldatakse esimese varjupaigariigi mõistet.

Artikkel 45

Turvalise kolmanda riigi mõiste

1. Kolmas riik loetakse turvaliseks kolmandaks riigiks, kui:

- (l) taotleja elu ja vabadus ei ole ohus rassi, usu, rahvuse, teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumise või poliitiliste tõekspidamiste tõttu;
- (m) puudub määruses (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) kindlaks määratud suure kahju oht;
- (n) riigis austatakse tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet vastavalt Genfi konventsioonile;
- (o) riigis järgitakse rahvusvahelistes õigusaktides sätestatud keeldu saata isiku tagasi, kui sellega rikutaks isiku õigust kaitsele piinamise või muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise eest;
- (p) taotlejal on võimalus saada vajaduse korral kaitse vastavalt Genfi konventsiooni olulistele nõuetele või muu piisav kaitse nagu osutatud artikli 44 lõikes 2.

Hinnang selle kohta, kas kolmandat riiki võib kooskõlas käesoleva määrusega käsitada turvalise kolmanda riigina põhineb erinevatel teabeallikatel, sealhulgas eelkõige teabel, mis saadakse liikmesriikidelt, Euroopa Liidu Varjupaigaametilt, Euroopa välisteenistusest, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametilt, Euroopa Nõukogult ja muudelt asjaomastelt organisatsioonidelt.

2. Turvalise kolmanda riigi mõistet kohaldatakse, kui:

- (q) kolmas riik on tunnistanud turvaliseks kolmandaks riigiks kooskõlas artikliga 50;
- (r) kolmas riik on tunnistanud turvaliseks kolmandaks riigiks liidu tasandil või
- (s) üksikjuhtumitel, sõltuvalt konkreetsest taotlejast.

3. Menetlev ametiasutus loeb kolmanda riigi konkreetse taotleja jaoks turvaliseks kolmandaks riigiks pärast taotluse individuaalset läbivaatamist ja ainult juhul, kui ta peab vastavalt lõikega 1 kehtestatud kriteeriumidele kolmandat riiki konkreetse taotleja jaoks turvaliseks ja on teinud kindlaks, et:

- (t) taotleja ja asjaomase kolmanda riigi vahel on side, mille alusel oleks isikul mõistlik minna asjaomasesse riiki, sealhulgas juhul, kui taotleja on saabunud asjaomase kolmanda riigi kaudu, mis asub taotleja päritoluriigi geograafilises läheduses;
- (u) taotleja ei ole esitanud mõjuvaid põhjuseid selle kohta, miks seda riiki ei saa tema konkreetsetes olukorras pidada turvaliseks kolmandaks riigiks.

4. Enne kui taotleja taotluse saab vastavalt artikli 36 lõike 1 punktile b tagasi lükata, on tal taotluse esitamisel ja taotluse vastuvõetavust käsitleva vestluse käigus lubatud vaidlustada turvalise kolmanda riigi mõiste kohaldamine tema konkreetset olukorda silmas pidades.

5. Saatjata alaealiste puhul võib turvalise kolmanda riigi mõistet kohaldada ainult juhul, kui liikmesriikide ametiasutused on eelnevalt saanud asjaomase kolmanda riigi ametiasutustelt kinnituse selle kohta, et nimetatud asutused võtavad saatjata alaealise oma hoole alla ja et tal on kohe juurdepääs ühele lõike 1 punktis e osutatud kaitse vormidest.

6. Kui taotlus on turvalise kolmanda riigi mõiste kohaldamise alusel vastuvõetamatuna tagasi lükatud, siis menetlev ametiasutus:

- (v) teavitab taotlejat sellest; ning

- (w) edastab talle dokumendi, milles teavitatakse kolmanda riigi ametiasutusi selle riigi keeles asjaolust, et taotluse sisu ei ole tulenevalt turvalise kolmanda riigi mõiste kohaldamisest läbi vaadatud.
7. Kui asjaomane kolmas riik ei võta taotlejat vastu või ei luba taotlejal uuesti riiki siseneda, tühistab menetlev ametiasutus otsuse lükata taotlus vastuvõetamatuna tagasi ja tagab juurdepääsu menetlusele vastavalt II peatükis ja I jao peatükis III kirjeldatud üldpõhimõtetele ja tagatistele.

Artikkel 46

Turvalise kolmanda riigina käsitlemine liidu tasandil

1. Kolmas riik tunnistatakse turvaliseks kolmandaks riigiks liidu tasandil vastavalt artikli 45 lõikes 1 sätestatud tingimustele.
2. Komisjon vaatab Euroopa Liidu Varjupaigaameti abil ja muudele artikli 45 lõike 1 teises lõigus osutatud teabeallikatele tuginedes korrapäraselt üle olukorra riikides, mis on tunnistatud turvaliseks kolmandaks riigiks liidu tasandil.
3. Vastavalt artiklis 49 sätestatud tingimustele on komisjonil õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega peatatakse asjaomase kolmanda riigi kuulumine nende riikide hulka, mida käsitletakse turvaliste kolmandate riikidena liidu tasandil.

Artikkel 47

Turvalise päritoluriigi mõiste

1. Kolmandat riiki võidakse käesoleva määruse kohaselt käsitada turvalise päritoluriigina, kui õigusliku olukorra, õigusaktide demokraatlikus süsteemis kohaldamise ja üldiste poliitiliste olude põhjal on võimalik tõestada, et riigis ei toimu üldist tagakiusamist määruse (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) artikli 9 tähenduses ega piinamist või muud ebainimlikku või inimväärikust alandavat kohtlemist või karistamist ning et seal ei ole rahvusvahelise või siseriikliku relvastatud konfliktiga kaasnevast valimatust vägivallast tingitud ohtu.
2. Hinnang selle kohta, kas kolmandat riiki võib kooskõlas käesoleva määrusega käsitada turvalise päritoluriigina, põhineb erinevatel teabeallikatel, sealhulgas eelkõige teabel, mis saadakse liikmesriikidelt, Euroopa Liidu Varjupaigaametilt, Euroopa välisteenistusest, ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametilt, Euroopa Nõukogult ja muudelt asjaomastelt organisatsioonidelt ning seejuures võetakse arvesse päritoluriigi teavet käsitlevat ühist analüüsi, millele on osutatud määruse (EL) nr XXX/XXX (ELi Varjupaigaameti määrus) artiklis 10.
3. Nimetatud hindamisel tuleb võtta arvesse muu hulgas ka seda, millises ulatuses antakse asjaomases riigis kaitset tagakiusamise ja väärkohtlemise eest järgneval moel:
 - (x) riigi asjaomaste õigusaktidega ning nende kohaldamise viisiga;
 - (y) Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis või kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelises paktis või ÜRO piinamise vastases konventsioonis sätestatud õiguste ja vabaduste järgimisega, eelkõige selliste õiguste järgimisega, millest ei saa teha erandit vastavalt nimetatud Euroopa konventsiooni artikli 15 lõikele 2;

- (z) sellega, et oma kodanikke ei saadeta välja kolmandatesse riikidesse ega anta välja kolmandatele riikidele, kus on muu hulgas tõsine oht, et nende suhtes võidakse rakendada surmanuhtlust, piinamist, tagakiusamist või muud ebainimlikku või inimväärikust alandavat kohtlemist või karistamist või kus nende elu või vabadus satuks ohtu nende rassi, usu, rahvuse, seksuaalse sättumuse, teatavasse sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu, või kus on tõsine oht, et nad saadetakse välja muusse kolmandasse riiki või antakse välja muule kolmandale riigile;
 - (aa) nimetatud õiguste ja vabaduste rikkumise vastaste tõhusate õiguskaitsevahendite süsteemi loomisega.
4. Vastavalt käesolevale määrusele turvaliseks päritoluriigiks tunnistatud kolmandat riiki võib pidada pärast taotluse individuaalset läbivaatamist konkreetse taotleja seisukohalt turvaliseks päritoluriigiks ainult juhul, kui:
- (bb) taotlejal on selle riigi kodakondsus või
 - (cc) ta on kodakondsuseta isik ning tema varasem alaline elukoht oli selles riigis ning
 - (dd) taotleja ei ole esitanud mõjuvaid põhjuseid selle kohta, miks seda riiki ei saa tema konkreetse olukorra seisukohast pidada turvaliseks päritoluriigiks.

Artikkel 48

Turvalise päritoluriigina käsitlemine liidu tasandil

1. Käesoleva määruse 1. lisas loetletud kolmandaid riike käsitletakse turvaliste päritoluriikidena liidu tasandil vastavalt artiklis 47 sätestatud tingimustele.
2. Komisjon vaatab Euroopa Liidu Varjupaigaameti abil ja muudele artikli 45 lõikes 2 osutatud teabeallikatele tuginedes korrapäraselt üle olukorra riikides, mis on kantud ELi ühine turvaliste päritoluriikide nimekirja.
3. Kooskõlas määruse (EL) nr XXX/XXX (ELi Varjupaigaameti määrus) artikli 11 lõikega 2 võib komisjon esitada teabenõude Euroopa Liidu Varjupaigaametile seoses teabega konkreetsete kolmandate riikide kohta, mille puhul võidakse kaaluda nende kandmist ELi ühisesse turvaliste päritoluriikide nimekirja.
4. Vastavalt artiklis 49 sätestatud tingimustele on komisjonil õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, millega peatatakse asjaomase kolmanda riigi kuulumine ELi ühisesse turvaliste päritoluriikide nimekirja.

Artikkel 49

Ajutine ja lõplik kolmanda riigi kuulumise peatamine nende riikide hulka, mida käsitletakse turvaliste kolmandate riikidena liidu tasandil või ELi ühisesse turvaliste päritoluriikide nimekirja

1. Liidu tasandil turvalise kolmanda riigina käsitletava või ELi ühisesse turvaliste päritoluriikide nimekirja kantud kolmandas riigis olukorra ootamatu muutumise korral viib komisjon läbi põhjendatud hindamise, milles uurib artiklis 45 või artiklis 47 sätestatud tingimuste täitmist asjaomase riigi poolt, ja kui komisjon leiab, et need tingimused ei ole enam täidetud, võtab ta vastu delegeeritud õigusakti, millega peatatakse kuueks kuuks kolmanda riigi kuulumine nende riikide hulka, mida käsitletakse turvaliste kolmandate riikidena liidu tasandil, või ELi ühisesse turvaliste päritoluriikide nimekirja.

2. Komisjon jälgib pidevalt olukorda asjaomases kolmandas riigis, võttes muuhulgas arvesse liikmesriikidelt saadavat teavet seoses olukorra edasise muutumisega nimetatud riigis.
3. Kui komisjon on kooskõlas lõikega 1 vastu võtnud delegeeritud õigusakti, millega peatatakse kolmanda riigi kuuluvus nende riikide hulka, mida käsitatakse turvaliste kolmandate riikidena liidu tasandil, või ELi ühisesse turvaliste päritoluriikide nimekirja, esitab ta kolme kuu jooksul pärast nimetatud delegeeritud õigusakti vastuvõtmist seadusandliku tavamenetluse kohaselt käesoleva määruse muudatusettepaneku, et lõpetada kolmanda riigi käsitamine turvalise kolmanda riigina liidu tasandil või kõrvaldada nimetatud riik ELi ühisest turvaliste päritoluriikide nimekirjast.
4. Kui komisjon ei esita muudatusettepanekut kolme kuu jooksul pärast delegeeritud õigusakti vastuvõtmist vastavalt lõikele 2, kaotab delegeeritud õigusakt, millega peatatakse kolmanda riigi kuuluvus nende riikide hulka, mida käsitatakse turvaliste kolmandate riikidena liidu tasandil, või ELi ühisesse turvaliste päritoluriikide nimekirja kehtivuse. Kui komisjon kolme kuu jooksul muudatusettepaneku esitab, on tal õigus põhjendatud hinnangu alusel nimetatud delegeeritud õigusakti kehtivust pikendada veel kuue kuu pikkuseks ajavahemikuks, mida võib veel ühe korra pikendada.

Artikkel 50

Kolmandate riikide käsitamine turvaliste kolmandate riikidena või turvaliste päritoluriikidena liikmesriigi tasandil

1. Viie aasta jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest võivad liikmesriigid jätta kehtima või kehtestada õigusaktid, mis võimaldavad siseriiklikul tasandil määrata rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise eesmärgil kindlaks riigid, mida tunnustatakse turvaliste päritoluriikidena, kuid mida ei tunnustata liidu tasandil ja mis ei ole kantud 1. lisas esitatud ELi ühisesse turvaliste päritoluriikide nimekirja.
2. Kui kooskõlas artikli 49 lõikega 1 peatatakse kolmanda riigi kuuluvus nende riikide hulka, mida käsitatakse turvaliste kolmandate riikidena liidu tasandil, või käesoleva määruse 1. lisas esitatud ELi ühisesse turvaliste päritoluriikide nimekirja, ei tunnusta liikmesriigid asjaomast riiki turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina liikmesriigi tasandil ja ei kohalda turvalise kolmanda riigi mõistet juhtumipõhiselt konkreetsete taotlejate puhul.
3. Kui kolmanda riigi käsitamine turvalise kolmanda riigina liidu tasandil lõpetatakse või kolmas riik eemaldatakse määruse I. lisas esitatud ELi ühisest nimekirjast seadusandliku tavamenetluse kohaselt, võib liikmesriik teatada komisjonile, et ta leiab asjaomase riigi olukorras toimunud muutustest tulenevalt, et see riik vastab uuesti artikli 45 lõikes 1 ja artiklis 47 sätestatud tingimustele.

Teates tuleb esitada põhjendatud hinnang selle kohta, et riik vastab artikli 45 lõikes 1 ja artiklis 47 sätestatud tingimustele, sealhulgas selgitus konkreetsete muutuste kohta kolmanda riigi olukorras, mislähbi riik jälle nimetatud tingimustele vastab.

Teavitav liikmesriik võib tunnustada asjaomast kolmandat riiki turvalise kolmanda riigi või turvalise kolmanda päritoluriigina liikmesriigi tasandil ainult tingimusel, et komisjon ei esita sellele vastuväiteid.

4. Liikmesriigid teavitad komisjoni ja Euroopa Liidu Varjupaigaametit sellest, et nad tunnustavad kolmandat riiki turvalise kolmanda riigi või turvalise kolmanda päritoluriigina liikmesriigi tasandil kohe pärast nende tunnustamist. Liikmesriigid teavitavad komisjoni ja Euroopa Liidu Varjupaigaametit kord aastas sellest, milliste teiste turvaliste kolmandate riikide osas rakendatakse nimetatud mõistet juhtumipõhiselt konkreetsete taotlejate puhul.

IV PEATÜKK

RAHVUSVAHELISE KAITSE ÄRAVÕTMISE MENETLUSED

Artikkel 51

Rahvusvahelise kaitse äravõtmine

Menetlev ametiasutus alustab menetlust rahvusvahelise kaitse äravõtmiseks konkreetselt isikult, kui ilmnevad uued andmed või tõendid, mis annavad alust tema rahvusvahelise kaitse kehtivuse uuesti läbivaatamiseks, ja eriti määruse (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) artiklites 15 ja 21 osutatud juhtudel.

Artikkel 52

Menetluseeskirjad

1. Kui pädev ametiasutus kaalub rahvusvahelise kaitse äravõtmist kolmanda riigi kodanikult või kodakondsuseta isikult, sealhulgas määruse (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) artiklites 15 ja 21 osutatud seisundi regulaarse läbivaatamise raames, antakse asjaomasele isikule eelkõige järgnevad tagatised:
 - (ee) teda tuleb kirjalikult teavitada asjaolust, et pädev ametiasutus vaatab uuesti läbi tema vastavuse rahvusvahelise kaitse saamise nõuetele, ning läbivaatamise põhjustest ning
 - (ff) talle antakse võimalus esitada mõistliku aja jooksul kirjalikus avalduses ja isikliku vestluse käigus põhjused, miks talle antud rahvusvahelist kaitset ei tuleks ära võtta.
2. Lõike 1 kohaldamisel tagavad liikmesriigid, et:
 - (gg) pädev ametiasutus saaks täpset ja ajakohast teavet üldise olukorra kohta asjaomase isiku päritoluriigis erinevatest allikatest, vajaduse korral näiteks Euroopa Liidu Varjupaigaametilt ja ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametilt, ning
 - (hh) kui konkreetse juhtumi kohta kogutakse teavet rahvusvahelise kaitse uuesti läbivaatamise eesmärgil, ei küsita teavet tagakiusajatelt ega suure kahju põhjustajatelt viisil, mis teavitaks neid otseselt asjaolust, et kõnealune isik on rahvusvahelise kaitse saaja, kelle seisund vaadatakse uuesti läbi, või mis seaks ohtu isiku või tema ülalpeetavate füüsilise puutumatuse või isiku päritoluriigis elavate pereliikmete vabaduse ja julgeoleku.
3. Pädeva ametiasutuse otsus rahvusvahelise kaitse äravõtmise kohta tehakse kirjalikult. Otsuses esitatakse äravõtmise aluseks olevad faktilised ja õiguslikud asjaolud ning otsuse vaidlustamise viisi kohta antakse teavet kirjalikult.
4. Kui menetlev ametiasutus on teinud otsuse rahvusvaheline kaitse ära võtta, kohaldatakse artikli 8 lõike 3 ja artiklite 15 kuni 18 sätteid.

5. Erandina käesoleva artikli lõigetest 1 kuni 4 kaotab liikmesriikide antav rahvusvaheline kaitse kehtivuse, kui rahvusvahelise kaitse saaja on oma rahvusvahelise kaitse saajaks tunnistamisest ühetähenduslikult loobunud. Samuti kaotab rahvusvaheline kaitse seadusjärgselt kehtivuse, kui rahvusvahelise kaitse saaja on saanud rahvusvahelise kaitse andnud liikmesriigi kodanikuks.

V PEATÜKK

APELLATSIOONIMENETLUS

Artikkel 53

Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile

1. Taotlejatel on vastavalt II peatükis kirjeldatud üldpõhimõtetele ja tagatistele õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus alljärgneva suhtes:
 - (ii) tema rahvusvahelise kaitse taotluse kohta tehtud otsus, kaasa arvatud otsus:
 - i) millega lükatakse taotlus tagasi selle vastuvõetamatuse tõttu artikli 36 lõike 1 kohaselt;
 - ii) millega lükatakse taotlus tagasi selle põhjendamatuse või ilmselge põhjendamatuse tõttu seoses pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundiga artikli 37 lõigete 2 ja 3 või artikli 42 lõike 4 kohaselt;
 - i) millega lükatakse taotlus tagasi seetõttu, et see on sõnaselgelt tagasi võetud või sellest loobumise tõttu artikli 38 lõike 39 kohaselt;
 - iv) mis on tehtud piirimenetluse tulemusena artikli 41 kohaselt.
 - (jj) otsus rahvusvahelise kaitse ära võtta vastavalt artiklile 52.
2. Täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavaks tunnistatud isikutel on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile seoses otsusega pidada pagulasseisundiga seotud taotlust põhjendamatuks.
3. Tõhusa õiguskaitsevahendiga lõike 1 tähenduses nähakse ette nii faktiliste kui ka õiguslike asjaolude, sealhulgas vajaduse korral määruse (EL) nr XXX/XXX (miinimumnõuete määrus) kohaste rahvusvahelise kaitse vajaduste täielik ja *ex nunc* läbivaatamine.

Taotleja võib esitada ainult selliseid uusi andmeid, mis on tema taotluse läbivaatamise seisukohast asjakohased ja millest ta ei saanud olla teadlik menetluse varasemas staadiumis või mis seonduvad tema olukorra muutumisega.
4. Kohtul on menetleva ametiasutuse või taotleja vahendusel või muul viisil juurdepääs artikli 33 lõike 2 punktide b ja c kohasele üldteabele.
5. Dokumendid, mis on vajalikud kohtupoolseks kaebuste läbivaatamiseks apellatsioonimenetluses tõlgitakse vajadusel, kui need pole juba eelnevalt tõlgitud vastavalt artikli 33 lõikele 4.
6. Taotlejad esitavad lõikes 1 osutatud otsuste suhtes edasikaebuse:

- (kk) ühe nädala jooksul otsuse korral, millega lükati tagasi korduv taotlus selle vastuvõetamatuse või ilmselge põhjendamatusse tõttu;
- (ll) kahe nädala jooksul otsuse korral, millega taotlus lükati tagasi selle vastuvõetamatuse tõttu või otsuse korral, millega taotlus lükati tagasi seetõttu, et see on sõnaselgelt tagasi võetud või sellest loobumise tõttu või otsuse korral, millega taotlus lükati tagasi selle põhjendamatusse või ilmselge põhjendamatusse tõttu seoses pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundiga pärast kiirendatud läbivaatamismenetlust või piirimentlust või kui taotlejat peetakse kinni;
- (mm) kuu aja jooksul otsuse korral, millega taotlus lükati tagasi selle põhjendamatusse või ilmselge põhjendamatusse tõttu seoses pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundiga, kui läbivaatamine ei toimu kiirkorras või otsuse korral võtta ära rahvusvaheline kaitse.

Punkti b kohaldamisel võivad liikmesriigid ette näha piirimenetluse tulemusena tehtud otsuste *ex officio* läbivaatamise.

Käesolevas lõikes ette nähtud tähtjad hakkavad kulgema kuupäevast, kui menetleva ametiasutuse otsus taotlejale teatavaks tehakse, või kui taotleja on esitanud taotluse tasuta õigusabiks ja esindamiseks, siis hetkest, mil talle määratakse õigusnõustaja või muu nõustaja.

Artikkel 54

Edasikaebamise peatav mõju

1. Vastutav liikmesriik annab taotlejale õiguse jääda oma territooriumile, kuni lõpeb taotleja õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, ja kui seda õigust on tähtaja jooksul kasutatud, siis kuni õiguskaitsevahendi kohaldamise tulemuse selgumiseni.
2. Kohtu pädevuses on otsustada taotleja taotluse alusel või omal algatusel, kas taotleja võib jääda liikmesriigi territooriumile, kui taotleja õigus jääda liikmesriiki võetakse ära ükskõik millise järgnevasse kategooriasse kuuluva otsuse tulemusel:
 - (nn) otsus, millega taotlus lükati tagasi selle põhjendamatusse või ilmselge põhjendamatusse tõttu seoses pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundiga, kui kohaldatud on kiirendatud läbivaatamismenetlust või piirimenetlust;
 - (oo) otsus, millega taotlus lükati tagasi selle vastuvõetamatuse tõttu artikli 36 lõike 1 punktide a ja c kohaselt;
 - (pp) otsus, millega taotlus lükati tagasi seetõttu, et see on sõnaselgelt tagasi võetud või sellest loobumise tõttu vastavalt artikli 38 või artikli 39 kohaselt.
3. Kohtu pädevuses on otsustada, kas taotleja võib jääda vastutava liikmesriigi territooriumile, tingimusel et:
 - (qq) taotlejale on võimaldatud vajalik tõlge, õigusabi ja piisav aeg, et valmistada ette taotlus ja esitada kohtule argumendid, mis toetavad talle õiguse andmist jääda liikmesriigi territooriumile kuni menetluse lõpuni ning
 - (rr) vastutava liikmesriigi territooriumile jäämise taotluse läbivaatamise raames vaatab kohus läbi otsuse mitte anda rahvusvahelist kaitset faktilistele ja õiguslikele asjaoludele tuginedes.
4. Liikmesriigid lubavad taotlejal jääda oma territooriumile seni, kui lõpeb menetlus, mille käigus tehakse otsus selle kohta, kas taotleja saab jääda liikmesriigi

territooriumile. Nimetatud otsus tehakse kuu aja jooksul pärast edasikaebuse esitamist.

5. Kui taotleja esitab uue edasikaebuse esimese või järgnevate otsuste peale, ei ole tal õigust jääda liikmesriigi territooriumile, välja arvatud juhul, kui kohus otsustab teisiti taotleja esitatud taotluse alusel või omal algatusel tegutsedes. Nimetatud otsus tehakse kuu aja jooksul pärast uue edasikaebuse esitamist.

Artikkel 55

Esimeses astmes tehtud otsuste peale esitatud kaebuste menetlemise kestus

1. Ilma et see mõjutaks edasikaebuse nõuetekohast ja täielikku läbivaatamist, teeb kohus otsuse esimeses astmes tehtud otsuse peale esitatud edasikaebuse suhtes järgnevate tähtaegade jooksul alates edasikaebuse esimisest:
 - (ss) kuue kuu jooksul otsuse korral, millega taotlus lükati tagasi selle põhjendamatuse või ilmselge põhjendamatuse tõttu seoses pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundiga, kui läbivaatamine ei toimu kiirendatud korras, või otsuse korral võtta ära rahvusvaheline kaitse;
 - (tt) kahe kuu jooksul otsuse korral, millega taotlus lükati tagasi selle vastuvõetamatuse tõttu või otsuse korral, millega taotlus lükati tagasi seetõttu, et see on sõnaselgelt tagasi võetud või sellest loobumise tõttu või selle põhjendamatuse või ilmselge põhjendamatuse tõttu seoses pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundiga pärast kiirendatud läbivaatamismenetlust või piirimentlust või kui taotlejat peetakse kinni;
 - (uu) ühe kuu jooksul otsuse korral, millega lükati tagasi korduv taotlus selle vastuvõetamatuse või ilmselge põhjendamatuse tõttu.
2. Kui tegu on keerukaid faktilisi või õiguslikke asjaolusid hõlmavate juhtumitega, võidakse lõikes 1 sätestatud tähtaegu täiendada kolme kuu võrra pikendada.

VI PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 56

Ametiasutuste vaidlustusõigus

Käesolev määrus ei mõjuta ametiasutustele siseriiklike õigusaktidega ette nähtud võimalust vaidlustada haldus- või kohtuotsuseid.

Artikkel 57

Koostöö

1. Iga liikmesriik määrab riikliku kontaktpunkti ja edastab selle aadressi komisjonile. Komisjon edastab kõnealuse teabe teistele liikmesriikidele.
2. Liikmesriigid võtavad komisjoniga kooskõlastatult kõik vajalikud meetmed otsese koostöö ning vastutavate asutuste vahelise teabevahetuse sisseseadmiseks.
3. Kui liikmesriigid tuginevad artikli 27 lõikes 3, artikli 28 lõikes 3 ja artikli 34 lõikes 3 osutatud meetmetele, teavitavad nad komisjoni ja Euroopa Liidu Varjupaigaametit viivitamata, kuid vähemalt üks kord aastas, kui nende erandlike meetmete kohaldamise põhjused on ära langenud. Edastatav teave sisaldab võimaluse korral

andmeid selle kohta, kui suure protsendi taotluste puhul sellel ajavahemikul menetletud taotluste koguarvust erandeid kohaldati.

Artikkel 58

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011³⁷ tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.
3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8 koostoimes artikliga 5.

Artikkel 59

Delegeeritud õigusaktid

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Lõikes 1 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates [käesoleva määruse jõustumise kuupäev]. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist uuendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle kohta vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Niipea kui komisjon on sellise delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
5. Selline delegeeritud õigusakt ja selle kehtivust pikendavad õigusaktid jõustuvad üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole ühe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud sellele vastuväiteid või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväiteid.

Artikkel 60

Järelevalve ja hindamine

[Kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumist] ja seejärel iga viie aasta järel esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva määruse kohaldamise kohta liikmesriikides ja teeb vajaduse korral muudatusettepanekuid.

Liikmesriigid edastavad komisjoni taotlusel vajalikud andmed aruande koostamiseks hiljemalt üheksa kuud enne nimetatud tähtaja lõppu.

³⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

Artikkel 61

Kehtetuks tunnistamine

Direktiiv 2013/32/EL tunnistatakse kehtetuks.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetenä käesolevale määrusele ning neid loetakse vastavalt 2. lisas esitatud vastavustabelile.

Artikkel 62

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolevat määrust hakatakse kohaldama [kuus kuud pärast selle jõustumisest].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas Euroopa Ühenduse asutamislepinguga.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
President

Nõukogu nimel
Eesistuja